

Intoa, rohkeutta, edelläkävijyyttä

Setlementti Tampere 30 vuotta

Intoa, rohkeutta, edelläkävijyyttä

Setlementti Tampere 30 vuotta

**Setlementti
Tampere**

Intoa, rohkeutta, edelläkävijyyttä

Setlementti Tampere 30 vuotta

Outi Aaltonen

Kuvitus: Kristiina Hakala, Omillaan-osuuskunta

Valokuvat ja leikkeet: Setlementti Tampereen
arkisto ja kokoelmat

Setlementti Tampere

2026

Sisällys

Alkusanat	6
Setlementtiarvoista	8
Johdanto	10
Tesomalta se alkoi	14
Ihminen tavattavissa päivystysaikoina	32
Naisten kansainvälinen kohtaamispaikka Naistari	42
Äitis oli idealisti	60

Koko perheen kohtaamispaikka Wihreä Puu	76
Osaaja ja edelläkävijä	86
Yksinoikeudella tytöille	100
Mattilan miehet	112
Ketterä kaksikymppinen	122
OmaNaapurin olohuoneessa	134
Katset tulevaisuuteen	144
Lähdeluettelo	154

Alkusanat

Tämä julkaisu kertoo osaltaan Setlementti Tampere ry:n tarinaa, joka alkoi yli kolmekymmentä vuotta sitten vuonna 1994 nimellä Setlementtiyhdistys Naapuri ry. Nyt kolmikymppisenä monialainen järjestötoimija on edelleen notkeassa kunnossa ja hyvässä vireessä.

Toivon voivani puhutella monenlaisia lukijoita, joille yhteistä on kiinnostus hyvinvoinnin ja elämönhallinnan tukemiseen. Kolmannen sektorin yhteiskunnallinen toiminta merkitsee usein edelläkävijyyttä ja rohkeutta reagoida ajan ilmiöihin ja haasteisiin. Matalan kynnyksen toimintaa, kohtaamisia, palveluja, tiedotusta, vaikuttamistyötä ja verkostoja – näitä kaikkia ja vielä muutakin on Setren toiminta, joka on Rohkeasti ihmisen puolella.

Kielenkäyttö kuvaa aikansa tapaa kertoa ilmiöstä. Valokuvat ja leikearkiston aarteet

välittävät tunnelmia ja saattavat olla tekstiäkin ilmaisuvoimaisempia. Ajankuvaa ja tapahtumia meiltä ja muualta olen lisännyt taustoittamaan kerrottua.

Kiitän Setlementti Tamperetta, joka tarjosi minulle käytännön mahdollisuuden sukeltaa järjestön monipuoliseen toimintaan. Eri yksikköjen toimintaan tutustuessani ja kansalaistaloissa vieraillessani tapasin kymmenittäin ystävällisiä ja auttavaisia ihmisiä, joiden kanssa kävin taustoittavia keskusteluja. Ohjausryhmä hallituksen puheenjohtajan Irene Roivaisen johdolla sekä henkilöstö- ja laatujohtaja Jutta Väänäsen ja hanketyön johtaja Tomi Kuhasen myötävaikutuksella suhtautui ymmärtäväisesti historiikin kirjoitustyön paketoinnin vaiheisiin työlle varatussa aikataulussa, mistä olen kiitollinen.

Erityiskiitokset haluan lausua Tuomas Ryynäselle kuva-aineistojen skannaukseen ja hallintaan liittyneestä käytännön avusta. Erityismaininnan annan mielelläni myös julkaisun tyylikkääts piirroksia taiteilleelle Kristiina Hakalalle, joka työskentelee Omilaan-osuuskunnassa.

Setlementti Tampereen historiikki katsoo ehdottomasti myös tulevaisuuteen, jossa kaikki voivat yhdenvertaisesti olla mukana vaikuttamassa.

Nalkalatalossa Tampereella syksyllä 2025
Outi Aaltonen YTM, FM

Setlementtiarvoista

Setlementtityöstä, sen syntysijoista ja arvomaailmasta on lukuisia luonnehdintoja. Tässä yksi niistä:

Setlementtityö sai alkunsa 1880-luvun Lontoosta, jonne nopea teollistuminen oli tuonut suuret joukot ihmisiä työskentelemään tehtaissa. Yhteiskunnan rakenne muuttui armottomammaksi ja kilpailua suosivaksi, mikä loi pohjaa kipeille sosiaalisille epäkohdille. Lähtö kotikylistä ja asettuminen uusiin oloihin kaupunkeihin rikkoi vuosisataiset perinteet ja yhteisöllisyyden, jonka varaan elämä aiemmin oli rakentunut. Juurettomuuden kokemus alkoi vaivata, kun ihmiset asuivat lähellä toisiaan vain sattuman, työn ja toimeentulon sanelemina.

Setlementtityön ajatuksena oli alun perin käytännön ratkaisujen etsintä suurkaupunki-elämän ongelmiin. Englannin kielen sana

settlement tarkoittaa asumaan asettumista, ihmisjoukkoa. Nuorta yliopistoväkeä muutti Lontoon slummeihin asumaan ja työskentelemään köyhän väestön pariin tavoitteena oppia tuntemaan ihmiset ja heidän elinolosuhteensa. Ensimmäinen setlementti, Toynbee Hall, perustettiin Lontooseen v. 1884.

Lontoosta setlementtityö levisi nopeasti muualle Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan. USA:ssa setlementtiliikkeen juuret löytyvät 1889 perustetusta Chicagon Hull-House -setlementistä, jota johti kansalais- ja rauhanaktivisti Jane Addams. Nykyisin työ on maailmanlaajuisesti levinnyttä. Suomessa setlementtityö alkoi vuonna 1918. Maassamme toimii 30 setlementtiä. Suomen Setlementtiliitto ja sen jäsenjärjestöt ovat kansainvälisen liiton The International Federation of Settlements Houses and

Neighborhood Centers (IFS) jäseniä. Settlementtilyhdistys Naapurin ensimmäinen toiminnanjohtaja Pentti Lemmetyinen toimi myöhemmin valtakunnallisen Settlementtiliiton pääsihteerinä ja toimitusjohtajana sekä IFS:n presidenttinä (2016–2025). Nykyinen Settlementti Tampereen toiminnanjohtaja Mervi Janhunen toimii myös Settlementtiliiton ja IFS:n hallituksen jäsenenä.

Settlementtiliiton periaateohjelmaan on kirjattu arvot ja tavoitteet, jotka ovat kestäneet vuosikymmenet. Perustana on usko ihmisen ja yhteisön kehittymisen mahdollisuuksiin ja tasa-arvoisuuteen. Settlementtityön erityinen piirre on henkilökohtaisen kohtaamisen ja vuorovaikutuksen korostaminen. Settlementtilyhdistys Naapuri määritteli yhdistyksensä perustehtäväksi uudelle vuositukselle tullessaan toimimisen yksi-

lön huomioivana toivon, yhteisöllisyyden ja oikeudenmukaisuuden sillanrakentajana. Settlementtityön toimintaperiaatteiden mukaisesti luotetaan ihmisissä ja yhteisössä oleviin voimavaroihin ja kehitetään niitä. Jokaisen ihmisen yksilöllisyyttä kunnioitetaan ja hyväksytään ihmisten erilaisuus. Rajoja ylittävää henkilökohtaista ystävyyttä ja yhteyttä edistetään ja toteutetaan tasa-arvoisuutta, joka on sukupuolesta, ihonväristä tai kulttuurista riippumatonta. Settlementtityössä sitoudutaan tukemaan vaikeassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä ja toteutetaan paikallista, ihmisten tarpeista lähtevää settlementtitoimintaa. Työtä ohjaavat sosiaalisen oikeudenmukaisuuden korostaminen sekä syrjinnän ja ennakkoluulojen vähentäminen.

Johdanto

2024 oli Setlementti Tampere ry:n 30-vuotisjuhluvuosi. Syntymäpäivää juhlimme kohtamalla yli 2 000 ihmistä kaduilla ja kauppakeskuksissa. Juhlaseminaari henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille oli onnistunut. Vain historiikki puuttui. Mietimme moneen otteeseen, miten kolmekymppisen paikallisen sote-yhdistyksen historiikin saa yksiin kansiin. Voisimmeko piirtää aikajanan, jonne sijoitamme keskeiset henkilöt ja toimintamuodot? Miltä näyttäisi kuva verkostosta, jossa yhteistyökumppanit, yhteiset hankkeet ja rahoittajat muodostavat monimuotoisen kudelman? Vai laaditaanko kartta, johon voisi sijoittaa tapahtumat ja toimipisteet vuosien varrelta? Miten ihmeessä saamme näkyville setlementtityön ytimen eli meidät kaikki kokijat, näkijät ja tekijät, jotka olemme olleet osa setlementtilyhdistystä eri rooleissa ja eri aikoina? Oli selvää, että materiaalista ei tulisi pulaa. Sitä löytyy eri muodoissa – toiminta-

kertomuksina ja pöytäkirjoina, lehtijuttuina, paperijulkaisuina, sähköisinä dokumentteina, kuvina, tarinoina, muisteluina.

Kun Outi Aaltonen heittäytyi materiaalin kimppuun, hän keksi ratkaisun. Tuloksena on retrospektiivi – taaksepäin suuntautuva katsaus, joka valottaa yhdistyksemme kehityskulkua valituista näkökulmista. Valinnat ovat kirjoittajan. Hän on käyttänyt laajaa kuvaaineistoa ja monipuolisia lähteitä valaisemaan tarkasti pieniä yksityiskohtia ja piirtämään ajankuvaa, sitä maailmaa, jossa yhdistys kulloinkin on toiminut. Tavoitteena ei ole ollut ottaa haltuun kaikkea, vaan herättää lukijan uteliaisuus ja tarjota kiinnostava matka setlementtilyhdistykseen.

Yhdistyksen historiaan mahtuu alkuja, loppuja, rönsyjä, hulluja ideoita, karvaita pettymyksiä, pieniä voittoja ja siemeniä asioihin, joista on syntynyt jotain isoa. Setlementtilyhdistys Naapuri ry perustettiin 16.8.1994.

Naapuri syntyi vastauksena lama-ajan tuotamiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Se otti nopeasti oman paikkansa Tampereella jo pitkään toimineiden setlementtiyhdistysten rinnalla. Tampereella 1935 perustettu Ahjola ja 1945 perustettu Rientola toimivat edelleen omalla profiilillaan, mutta yhteisellä setlementtiliikkeen arvopohjalla.

Setlementti Tampere on kasvanut osin fuusioiden kautta. Ensin Kansainvälinen naisten tapaamispaikka Naistari ry liittyi Naapuriin. Vuosien kuluttua samaan yhdistykseen liittyi 6.6.2002 perustettu setlementtiliikkeen kuuluva OmaPolku ry, jonka tehtävänä oli ”erityistä tukea tarvitsevien vammaisten nuorten yksilöllisen ja yhdenvertaisen elämän mahdollistaminen ja tukeminen”. Naapurin ja OmaPolun yhdistyessä 1.8.2016 otimme käyttöön nimen Setlementti Tampere ry. Kun alussa oli kourallinen idealisteja ”ihmisten keskellä, ihmisten kesken”, nyt toimii 90

työntekijän ja 150 vapaaehtoisen muodostama pienkonserni ”rohkeasti ihmisen puolella”.

Yhdistys on muuttanut kokoaan ja muotoaan vuosien mittaan. Vapaaehtoistoiminta on ollut koko ajan erottamaton osa setlementtityötä. Samoin opiskelijat, harjoittelijat ja työelämään palaajat. Siinä rinnalla on ammatillistuttu ja osa palveluista on muokattu liiketoiminnaksi. Osa muutoksista on ollut pakon sanelemia.

Setlementti Tampereen rahoitus perustuu pääosin avustuksiin, joista suurin osa on julkista rahaa. Avustusrahoitus mahdollistaa paljon, mutta myös asettaa raamit sille, mitä saamme ja voimme tehdä. Toiminnalle leimallista on ollut lähteä kehittämään jotain uutta ja hakea sitten projektirahoitukselle jatkoksi pysyvää rahoitusta. Kokemusta eri työmuodoista on hyödynnetty kekseliäästi. 20 vuoden kokemus vapaaehtoiisiin päivystäjiin perustuvan Palvelevan Puhelimen toimin-

nasta (1995–2014) ja monipuolinen väkivalta-työn ammatillinen osaaminen rohkaisivat yhdistystä hakemaan valtakunnallisen Nollalinjan palveluntuottajaksi. Sote-alan ammattilaisten 24/7-päivystämä Nollalinja on valtion rahoittama naisiin kohdistuvan väkivallan auttava puhelin. Vuonna 2026 vietämme Nollalinjan palveluntuottajana sen 10-vuotisjuhlaa.

Olemme aina olleet monialaisia, vaikka kuulummekin sosiaali- ja terveysjärjestöjen kenttään. Toimintaa on vuosien mittaan ollut vauvasta vaariin ja erilaisten ihmisryhmien kanssa. Ikääntyneiden maahanmuuttajanaisten aamupuuro, neuroerityispiirteitä omaavien henkilöiden vertaistukiryhmä, miesten kansalaistalon jalkapallojoukkue, pitkäaikais-työttömän aikuisen terveysneuvonta ja romaniainsten röjykurssi voivat toimia samanaikaisesti eri toimipisteissämme. Sellaiset ilmiöt, joihin muut eivät ole vielä pahemmin tarttuneet ja jotka ikään kuin muhivat yhteis-

kunnassa pinnan alla, ovat aina houkuttaneet Settlementti Tamperetta. 30 vuotta sitten perustimme palvelun rikoksen uhreille, tänä päivänä etsimme erilaisilta alustoilta verkkoon kadonneita.

Monien merkkipaalujen joukossa yksi oli 2018, kun eriytimme liiketoiminnan avustusrahoitteisesta toiminnasta ja perustimme Pirkanmaan Settlementtipalvelut Oy:n. Yhdistyksen myyntipalvelut olivat perustuneet enemmänkin neuvotteluteitse solmittuihin sopimuksiin, kuin raakaan kilpailuun markkinoilla. Yhdistys sai rankan opetuksen tarjouskilpailussa. Epäonnistuimme hinnoittelussa ja jouduimme ajamaan alas vuosia toimineen Nuorten tuettu asuminen TUASin. Emme lannistuneet. Nyt TUAS on aputoiminimenä yhtiössämme, joka tuottaa nuorten asumisen palvelua hyvinvointialueelle. Kun Tampereen kaupunki ilmoitti, ettei se voi rahoittaa nuorten elämänhallintaa ja osallisuutta tukevan

NEO-OmaPolun toimintaa kumppanuusavustuksella, eriytimme toiminnasta osan päivä- ja työtoiminnaksi ja siirsimme sen liikkeenluovutuksella yhtiöön. Uraa uurtava työ pelastettiin. Arvot ovat samat kuin ennenkin ja työntekijätkin edelleen pääosin samoja, mutta yhtiön toiminnassa on samalla aina tavoitteena kannattavuus ja voiton tuottaminen omistajalle eli yhdistykselle.

Setlementti Tampere on nykyään Suomen Setlementtiliiton 10 suurimman jäsenyhdistyksen joukossa. Yhteys valtakunnalliseen ja globaaliin liikkeeseen on vahva. Setlementti Tampereen perustajajäsen ja ensimmäinen toiminnanjohtaja, Pentti Lemmetyinen, on tehnyt valtavasti työtä uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumattoman setlementtiliikkeen eteen. Ensin Naapurin toiminnanjohtajana 1994–2006 ja sitten Suomen Setlementtiliiton toimitusjohtajana 2006–2025 sekä vuosikaudet IFS:n puheenjohtajana.

Yhdistyksen puheenjohtaja (2022–2025) Irene Roivainen toimi Setlementtiliiton puheenjohtajana 2010–2014.

Kiitän kaikkia ihmisiä, jotka ovat jollain tapaa osallistuneet Setlementti Tampereen syntyyn ja kehittymiseen. Nimiä on mahdollista luetella. Hallitusten puheenjohtajien, hallitusten jäsenten, toiminnanjohtajien ja työntekijöiden nimet löytyisivät varmasti ankarasti arkistoja pöyhimällä. Varmaan myös vapaaehtoisten. Setlementtityön ydin on kuitenkin kohtaamisissa. Yhteisön rakentamisessa, jossa on ollut ja on mukana lukemattomia ihmisiä omilla nimillään ja ilman, jokainen tuoden mukanaan erilaisia voimavaroja, ominaisuuksia, taitoja ja unelmia. Kiitos Outi Aaltonen. Tervetuloa kaikki sukeltamaan 30-vuotisen setlementtimme historiaan Outin viitoittamaa reittiä.

Mervi Janhunen, toiminnanjohtaja

**Tesomalta
se alkoi**

Tesoman Naapuri

Läntisellä Tampereella sijaitseva Tesoman kaupunginosa oli 1990-luvun puolivälin paikkeilla 15 000 asukkaan kerrostalovaltainen lähiö, jonka rakentaminen oli aloitettu kolmekymmentä vuotta aiemmin. Alue oli saanut nimensä Tesomajärvestä, jonka ympärille ruvettiin rakentamaan erityisesti lapsiperheille soveltuvia asuntoja. Sosiaalista asuntotuotantoa ja myös omistusasuntoja nousi vehreään ympäristöön nopeaan tahtiin 1960-luvulla.

Asumalähiön uusissa asunnoissa oli nykyajan mukavuudet: keskuslämmitys, kiinteät keittiökalusteet, wc:t ja kylpyhuoneet ja parvekkeet. Tesomalle talot rakennettiin väljästi niin, että auringonvalo tavoitti asuntoon sisälle, pihapiiri oli luonnonläheinen ja

rajautui metsämaisemaan. Kustannussäästöjä saatiin, kun talot rakennettiin sarjatuotantona betonielementeistä, ja asunnot olivat nykymittapuun mukaan pieniä. Sosiaalisen rakentamisen vuokratalot oli tarkoitettu vähävaraisille lapsiperheille.

Tesomasta kehittyi monipuolisia palveluja tarjoava lähiö, jolla oli vetovoimaa. Palvelujen lisäksi se oli rauhallinen asuinympäristö, jonne oli hyvät liikenneyhteydet. Luontoa, liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia riitti, ja tarjolla olevat asunnot olivat edullisia. Lapsiystävällinen, rauhallinen, kiva paikka asua, luonnehdittiin Tesomaa. Viereisen järven, Tohlopin, ympärille rakennettiin myös, mutta lähinnä rivitaloja. Erityisen Tesomasta ja Tohlopista tekee se, että alueella oli myös

teollisuutta. Rakennettiin jää- ja uimahalli ja Yleisradion TV 2:n toimintakeskus, joka tunnettiin yleisesti nimellä Tohloppi – nykyisin paikka on tunnetumpi nimellä Mediapolis. Urheiluseuroja oli Länsi-Tampereella useita mm. Ikurin Vire, Manse PP ja Tohlopin tiikerit.

Erityiseksi Länsi-Tampereen kulmat tekee myös se, että sieltä nousi julkisuuteen hahmoja ja toimijoita, joista tuli, pitkälti myös yleisradiotoiminnan ansiosta, valtakunnallisestikin tunnettuja tv- ja radiojulkiksia: Kummeli, Alivaltiosihteeri, Popeda, Pikku Kakkonen, Ransu-koira, Pelle Hermanni...

Tesoman idyllinen imago sai siipeensä jo 1970-luvulla esiintyneiden sosiaalisten ongelmien vuoksi, 1990-luvulle tultaessa alueesta oli ehtinyt kehkeytyä pahamaineinen paikka.

◆ Naapurin väkeä. Kuvassa ylärivissä vasemmalta Ville Peltola, Kirsti Jarkko ja Marja Pelto-Pihko sekä alarivissä vasemmalta Jelena Saldukene ja Minna Leponiemi

Asuintalot olivat jo tulleet peruskorjausikään. Työttömyys oli laman kourissa korkeissa lukemissa, ja syrjäytymisen uhka oli näköpiirissä. Haavoittuvassa asemassa olleiden lapsiperheiden ja työttömien ongelmat nostivat päätään. Tampereen kaupungin toiveena oli saada tukipiste erityisesti lapsiperheille ja harrastustoimintaa kasvavalle nuorisolle.

Arkistoissa vanhin säilynyt toimintakertomus Setlementtiyhdistys Naapurilta on vuodelta 1995. Toiminta on esitelty niin, että yksityiskohtaisesti raportoituina ja suunniteltuina ovat Tampereen Palvelevan Puhelimen (PP) toiminta, koulujen sosiaalipalveluohjelmat, sosiaalityöpajan toiminnot sekä Hämeen rikosuhripäivystyksen toiminta. Liitteenä on lisäksi vielä nelisivuinen hankeselvitys, käytännönläheinen projektisuunnitelma Tampere 2000 -verkoston toiminnalle,

jossa yhdistys oli mukana. Vuoden 1995 toimintakertomus on kunnianhimoinen liikkeellelähtö matalan kynnyksen toimijuuteen siellä, missä käytännön tarpeita ja mahdollisuuksia oli havaittu.

Naapuriapua lapsiperheille vapaaehtoistenkin voimin

Setlementtiyhdistys Naapurin vanhimpia työmuotoja on sosiaalityöpajatoiminta: Tesomalle perustettiin Naapuriapu, josta tuli merkittävä yhteisötyön kehittäjä ja tukipiste erityisesti lapsiperheille. Työ alkoi syyskuussa 1995 kahden kokopäiväisen ja yhden osa-aikaisen työntekijän sekä noin 50 vapaaehtoisen voimin. Ensi vaiheen työmuotoja oli Naapurin Naperot, joka tarjosi lyhytaikaista päivähoitoa erityisesti työttö-

mien ja yksinhuoltajien lapsille. Alakouluikäisille 1.—4. luokkien oppilaille puolestaan järjestettiin iltapäivähoitoa.

Ensimmäinen toimipiste Tesomalla avattiin Kohmankaareen, missä toimintakeskus tarjosi tapaamispaikan äideille. Samalla lapset saivat keskittyä ohjattuun puuhaamiseen. Alakerran hallitiloissa toimi alkuun myös työverstaas, jossa saattoi korjata autoa, polkupyöriä tai tehdä puutöitä. Toimintakeskus työllisti määräaikaisesti nuoria, jotka olivat hakeutumassa sosiaalialan tai nuorisotyön opintoihin. Mukana nuorten kerhoilloissa ja verstaalla oli mukana myös vapaaehtoisia miehiä.

Tesoman Naapurina voi luonnehtia idea-rikkaaksi toimijaksi, joka tarttui haasteisiin käytännönläheisesti. Perheissä vailla isää kasvaneille pojille etsittiin isokavereita, aikuisia miehiä mukaan vapaaehtoistoiminnan

kautta. Vapaa-ajan toimintaa, retkiä ja leirejä järjestettiin pojille ja miehille, ja perheiden äideille oli tarjolla keskusteluryhmiä ja henkilökohtaista ohjausta.

Sosiaalipalvelutoimintaa haluttiin osaksi koulusivistystä

Koulujen sosiaalipalveluohjelmat olivat vapaaehtoistyön peruskurssi, joka sisältyi koulun vapaasti suunniteltavaan opetussuunnitelmaan. Lukioikäisille ja sitä nuoremillekin haluttiin tarjota kokemusta vapaaehtoistyöstä, kansalaistoiminnasta ja talkootyöstä tavalla, joka istuu myös urbaaniin elämäntapaan. Setlementtiyhdistys Naapurin kanssa yhteistyössä Tampereella oli mukana kymmenkunta koulua, joissa osallistujia kursseilla oli noin neljäsataa oppilasta.

Lyhyen perehdytyksen jälkeen oppilaat lähtivät vapaaehtoistehtäviin sovittuihin palvelukohteisiin. Näitä olivat kaupungin päiväkodit, Koukkuniemen vanhainkoti, kehitysvammaisten päivähuoltolat ja kaupungin kotipalvelu, AIDS-tukikeskus, Amnesty International, yliopistollinen sairaala TAYS ja Pyynikin sairaala. Kehitystyötä Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen kanssa tehtiin ja tavoitteena oli saada sosiaalipalvelukurssit laajasti kaupunkien koulujen tarjontaan.

Ruokapankki

Merkittävä yhteistyönä toteutettu hanke Naapurin, Tampereen kaupungin ja seurakuntien kesken oli ruokapankki. Teollisuuden, kauppojen ja EU:n toimittamaa ylijäämäuuo-

kaa jaettiin jakeluautolla Tampereella pariin-kymmeneen jakelupisteeseen. Toiminnassa oli pian jopa kolmetuhatta asiakasta, ja siitä vastasivat Naapurin kolme työllistettyä työntekijää sekä viisi vapaaehtoista.

Vuosikertomuksessa näkyi myös strateginen suunnittelu lähitulevaisuuden kehitysnäkymille. Periaatteisiin kuului alusta pitäen, että asiakkaat ja palvelujen käyttäjät ovat mukana suunnittelemassa toimintaa.

Palveleva Puhelin (PP) ja Hämeen rikosuhripäivystys (RUP)

Setlementtiyhdistys Naapuri toteutti ensimmäisinä vuosinaan päivystysluonteista, asiakkaalle maksutonta puhelinpalvelua Palveleva Puhelin -nimellä. Päivystyksestä oli tehty ostopalvelusopimus seurakunta-

yhtymän kanssa. Kyseessä oli erityisesti akuutteihin kriisitilanteisiin tarkoitettu keskusteluapu. Toimintaan kuului myös Lyömätön Linja, erityisesti perheväkivallan käytöstä irti haluaville miehille tarkoitettu puhelinaika kerran viikossa ja toimintaan liittyvä väkivaltaa käyttävien miesten tukiryhmä.

Suuntautuminen kansainväliseen verkostoitumiseen oli nähtävissä Naapurin toiminnassa heti ensimmäisenä toimintavuonna, kun heimotyö-otsikon alla raportoitiin yhteyksistä Viron Viljandissa toimivaan Usaldus Telefoniin ja kerrottiin yhteisistä seminaareista.

Alueellisesta Hämeen rikosuhripäivystyksestä vastasi Naapuri. Toiminta käynnistyi Diakoniakeskuksen tarjoamasta huoneesta Otavalankadulla, mistä yhdistys sai tilan käyttöönsä maksutta. Kouluttajat ja työnjoajat tekivät vapaaehtoistyötä, huonekalut rikosuhripäivystykselle lahjoitti Sampo-

yhtiö ja tietokoneen Facidata Oy. Toimintaan saatiin pian lisähuoneita, jolloin ryhmiä ja tapaamisia voitiin järjestää paikan päällä.

Työn tueksi järjestettiin koulutusta ja työnohjausta, aihekohtaista työryhmätyöskentelyä, tukihenkilötoimintaa, juristikonsultaatiota, koulutettujen vapaaehtoisten motivaatiohuoltoa, alueellista tiedotusta, painatettiin esitemateriaaleja ja julisteita, kerättiin tilastot ja alkuun järjestettiin jopa kokeilu etsivästä työstä. Seksuaalista hyväksikäyttöä ja/tai väkivaltaa kokeneille perustettiin oma ryhmä Musta Ruusu, jonka tapaamisissa ohjaajina toimivat sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla työskentelevää naiset.

Huolellisesti suunnitellulle ja raportoidulle toiminnalle avustusta maksoi Raha-automaattiyhdistys. Kouluttajat ja työnohjaajat tekivät palkatonta vapaaehtoistyötä.

Setlementti Naapuri tarjoaa avuksesi kriisipalvelut :

RIKOSUHRIPAIVYSTYS
Henkistä tukea ja käytännön neuvoja rikoksen uhreille
Auttava puhelin 0203-16116 ma-ti klo 13-21 ja ke-pe 17-21
Juristin neuvonta 0203-16117 ma-to klo 17-19

AALLONMURTAJA
Kokonaisvaltainen lähisuhteiden väkivallan ehkäisy
Naiselle - mahdollisuus väkivallasta johtuvien kriisien/traumojen yksilöhoitoon
Miehelle - Lyömätön Linja, mahdollisuus väkivallan kierteen katkaisuun
Musta Ruusu - tukiryhmä seksuaalisen hyväksikäytön ja/tai väkivallan kokeneille
Myrskyyhty - tukiryhmä väkivallan kokeneille

DEBRIEFING-VERKOSTO
Ryhmämenetelmä traumaattisen tapahtuman purkuun
Tampereen kaupungin ostopalvelu

PALVELEVA PUHELIN
Luottamuksellista keskustelua kaikissa mieltä vaivaavissa asioissa
Puh.10071 joka päivä 17-24 pe-la 17-05
Eiv. seurakuntien ostopalvelu

Tiedustelut:
03-3141 8500
www.setlementti-naapuri.fi

Palvelumme ovat maksuttomia, mutta voit hakeutua tukea täyttämällä:
AKTIA
405578-244890

Setlementti Naapuri ry on Suomen Setlementtien jäsenjärjestö ja osa viime vuositien lopussa Lontoossa alkunsa saanut maailmanlaajuista setlementtiä. Naapuri on poliittisesti sitoutumaton yhdistys, joka tekee työtään lähtien perinteiden mukaisesti omien parissa, hoitavaa ja yhäältä ohjaavaa seuroitumista välittömästi. Käytännössä Naapuri keskittyy trauma-, kriisi- ja väkivallan lääkäri lapsi-, nuori- ja aikuis- ja maahanmuuttajatyöhön.

Toimintojen vanhoja esitteitä.

Musta Ruusu
tukua ja toivoa

TUKEA SEKSUAALISEN HYVÄKSIKÄYTÖN JA/TAI VÄKIVALLAN KOKENEILLE

Kokemusten ja selviytymiskeinojen jakamista ja pohtimista. Tule rohkeasti mukaan!

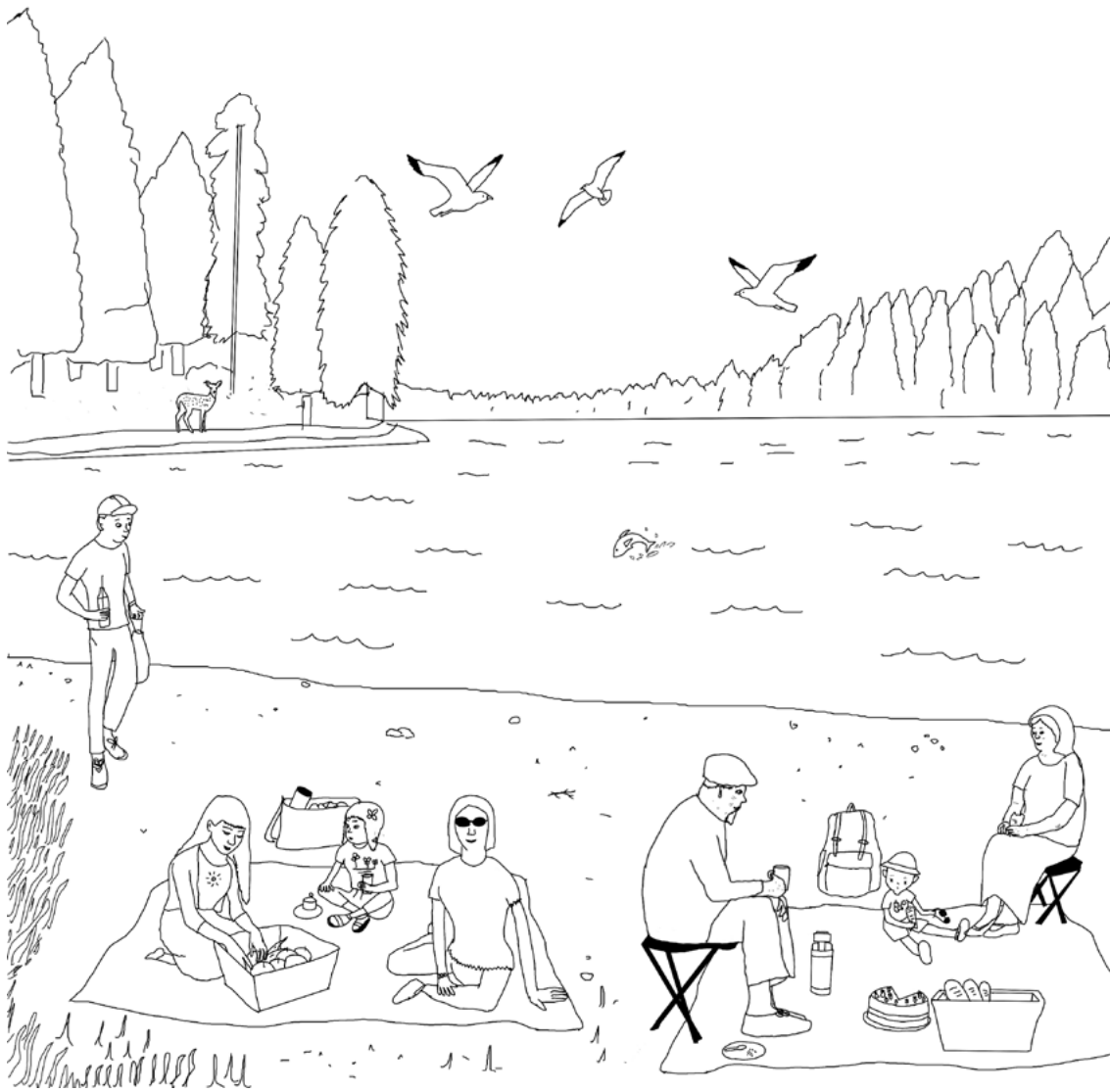
2001 syksystä Avoin ryhmä kokoontuu joka toinen keskiviikko klo 18-20 seuraavasti :

22.8. 5.9. 19.9. 3.10. 17.10. 31.10.
14.11. 28.11. 12.12. ja 9.1. 2002

Mahdollisuus myös draama- ja/tai NLP-kelnoin työskentelevään suljettuun ryhmään, yksilötapaamiin ja määräajaiseen tukihenkilösuhteeseen.

K kaikki kokoontumiset osoitteessa
Hatanpään valtatie 34 E, 4.kerros
Soita Setlementti Naapurin ovikelloa.
Tervetuloa!

Tiedustelut :
Setlementti Naapuri
Marketta
Suontakanen-Kamaja
P. (03) 3141 8513

TAMPERE 2000 VERKOSTO -hanke

Perustamisvaiheessa verkostoon kuuluivat Tampereen kaupungin ja seurakuntien lisäksi kolme paikallista yhdistystä: Yhdessä Selviytymisen Tuki ry (YSTI), Setlementtiyhdistys Naapuri ja Tampereen ensi- ja turvakoti ry:n Hervantatupa, jotka perustivat verkoston hanketyöskentelyä varten. Toiminta alkoi vuoden 1996 lopussa ja kohdentui sosiaalisesti syrjäytyneiden, erityisesti pitkäaikaisesti työttömien, yksinhuoltajien, sosiaalitoimistojen asiakkaiden sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten, nuorten perheiden ja yksinäisten ihmisten tukemiseen ja auttamiseen. Verkoston toimialueeksi suunniteltiin aloitusvaiheessa Hervanta, Tesoma ja Lentävänniemi sekä myöhemmin Multisilta ja Atala ja tarvittaessa muut kaupunginosat.

Verkoston tarkoituksena oli rohkaista ruohonjuuritason organisaatioita mukaan toimintaan, jossa vapaaehtoistyö on aina

ammattityötä avustavaa, ei sitä korvaavaa toimintaa.

Naapurin ensimmäisen toimintakertomuksen liitteenä ollut kattava ja perusteellinen hankeselvitys esitti peräti kaksitoista tavoitetta perusteluineen. Yleisellä tasolla suunnitelma peräänkuulutti yhteisöllisiä työtapoja köyhtymistä ja syrjäytymistä vastaan, uudenlaista ajattelua ja asennoitumista, sosiaalisen integraation rakenteellista vahvistamista sekä paikallisten ja alueellisten voimavarojen kokoamista yhteisiksi strategioiksi. Suomen tuore liittyminen Euroopan unioniin vuonna 1995 oli myös huomioitu tekstissä, jossa esitettiin yhteyksien luomista EU-maissa toimiviin kansallisiin projekteihin.

Keinot yhdistysverkosto perusti omiin kokemuksiinsa: omatoimisuuteen ja integraatioon sekä erityistä tukea tarvitsevien tukiverkostoihin. Erityisinä teemoina mainittiin

ennaltaehkäisevä nuorisotyö ja monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden edistäminen. Optimistinen ja konkreettinen, viidelle vuodelle selkeästi vaiheistettu suunnitelma määritteli paikalliset toteuttajat ja yhteistyökumppanit, kansalliset ja Euroopan tason yhteydet, joita edustivat köyhyyden vastainen European Anti-Poverty Network (EAPN) ja kansainvälinen settlementtiliitto International Federation of Settlements (IFS).

Vuodesta 1995 voidaan todeta, että Settlementtilyhdistys Naapuri, josta joidenkin tapahtumarikkaiden vaiheiden jälkeen on muotoutunut Settlementti Tampere, polkaisiin käyntiin kunnianhimoisin tavoittein ja nimenomaan monialaisen verkostoyhteistyön voimin.

Kohti vuosituhanen vaihdetta

Asukaslähtöistä yhdyskuntatyötä

Ennen vuosituhanen vaihdetta Naapurin sosiaalityöpajan toiminta Länsi-Tampereella oli laajentunut kolmeen toimipisteeseen: Tesomalla Kohmankaaren lisäksi myös Ristimäenkadulle ja lisäksi Lamminpään koululle, jonne perustettiin pienten koululaisten ilta-päiväkerho.

Yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa sosiaalityöpajalla etsittiin määräaikaisia työllistymismahdollisuuksia nuorille ja samalla tarjottiin alueen asukkaille palveluja, kuten lastenhoitoa ja kerhoja. Nuorten tukihenkilöiksi ja vapaa-ajan ohjaajiksi saatiin vapaaehtoisia aikuisia. Uusia sisältöjä edustivat musiikkileikkikoulu, vanhempi-lapsi-askartelukerho, äitien ompelukerho ja nuortenillat. Naapuriavun tiloissa vierailivat mm.

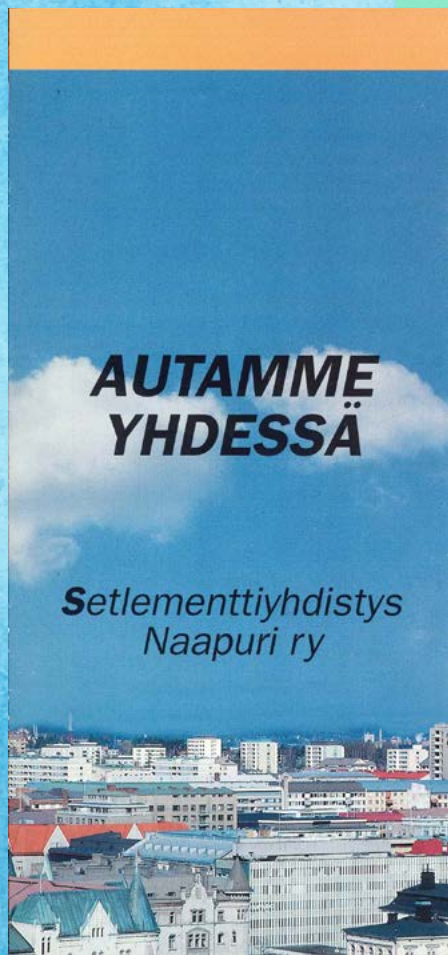
nukketeatteri, valokuvaaja, parturi ja hie-roja muiden toiminnasta kiinnostuneiden vieraiden lisäksi.

Ristimäenkadulle avattiin asukaskahvila, pienimuotoinen kierrätyskeskus sekä informaatio- ja tukipiste työllisyysasioiden ja tukien haun hoitamista varten. Lasten kerhotila Tekemisen paikka tuli tunnetuksi nimellä Tekkari. Ristimäen vuokrataloalueella käynnistettiin myös hanke, jossa asukkaiden oli mahdollista rakennuksen korjausten yhteydessä päästä suunnittelemaan lähiyhteisö-teen asukastoimintaa. Myös vanhusten toimintakerho käynnisti toimintaansa.

Monet-projektissa viidessä eri toimintapisteessä eri puolilla kaupunkia, Tesomalla Ristimäenkadulla, etsittiin Euroopan sosi-

aalirahaston tuella työllistämismahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömille tai muuten vaikeasti työllistyville. Hanketta koordinoi Yhdessä selviytymisen tuki ry kumppaneinaan Kansainvälinen naisten tapaamispaikka, Naapuri ja Tampereen kaupunki. Tesomalla Naapurin yhdyskuntatyö työllistymisen esteiden voittamiseksi sai nimen Resurssisampo.

HEI MIES SINUA TARVITAAN NYT!

Oletko tavallinen mies?

Uskotko, että sinä voit auttaa
toista ihmistä?

Onko miehen malli pienelle
pojalle mielestäsi tärkeää?

naapuri

Verkostoitumista yliopisto- maailmaan ja Tesomalle

Sosiaalipalveluohjelmien käynnistäminen kouluilla sai jatkoa Tampereen yliopistolla, kun toiminnan jatkokehittelyyn nimettiin rehtorin perustama työryhmä. Tarkoituksena oli selvittää ainelaitosten kiinnostusta sosiaalipalvelukurssien mukaan ottamiseen laitoksen vapaavalintaisiin opintoihin. Koulu-
maailmassa tamperelainen idea vapaaehtoistyön toteuttamisesta ohjatusti toteutui jo yli kymmenellä paikkakunnalla.

Punaisena lankana Settlementti Naapurin työssä kulki edelleen verkostoituminen ja yhteistyö kaikkien samalla alueella tekevien niin virallisten kuin epävirallisten tahojen kanssa. Virastojen ja järjestöjen yhteistyöryhmän kokoontumiset järjestettiin Naapurin tiloissa. Lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi pyrittiin löytämään uusia tapoja tavoittaa erityisesti haavoittuvissa oloissa eläviä nuoria ja lapsia.

Pikkupoika-projekti, joka kulki nimellä Pipo, jatkui yhteistyönä kaupungin sosiaalitoimen läntisen alueen, perheneuvolan, Raholan perhetukikeskuksen, raittiustoimen ja kouluviranomaisten kanssa. Hanke antoi tukea perheiden arkipäivän ratkaisuihin ja jaksamiseen. Pipo-perheiden yhteinen kesäleiri toteutettiin Virossa, lisäksi tehtiin teatterivierailu, retki ratsastustalleille ja vietettiin pikkujoulut.

Naapuri oli aktiivisesti mukana järjestämässä Tesoman perinteistä kaupunginosa-päivää, jossa tapahtumapaikkana oli Tesoman nuorisokeskus ja kirjasto.

Yhteistyössä Y-säätiön, Tampereen kaupungin sosiaalitoimen ja asuntotoimen kanssa toteutettiin nuorten tuetun asumisen projektia Länsi-Tampereella. Naapurin roolina oli toimia tukipisteenä ja auttaa arkielämän tilanteissa.

Vuosi 2001 oli vireän tiedottamisen vuosi, kun Setlementti Naapuri julkaisi samalla nimellä kulkenutta mustavalkoista painotuotetta lähinnä yhteistyökumppaneille jaettavaksi.

Samana vuonna toteutettiin yhdistyksen keskustan toimiston muutto Otavankadulta Hatanpään valtatievarrella sijaitsevaan entiseen teollisuuskiinteistöön, jonne oli kunnostettu toimistotiloja. Uusien toimittilojen hankinta oli mahdollista Raha-automaattiyhdistys RAY:n avustuslahjoituksen turvin.

Naapuri oli ensimmäisen toimintavuosikymmenensä jälkeen vakiintunut ja tunnustettukin yhteistyökumppani ja järjestöalan toimija. Osaamiseen, laadunvarmistukseen ja työmuotojen syventämiseen palvelujen tuottamisessa paneuduttiin huolella. Naapuri kiteytti olennaisen setlementtityön tärkeistä periaatteista: sen sijaan, että oltaisiin

hyväntekijöitä, ollaan naapureita, jotka suhtautuvat tasavertaisesti kanssaihmiisiin.

Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuttiin myös yhdistyksen tiedotuslehdessä Naapurin ääni. Lehti ilmestyi vuosien 2002–2007 ajan neljästi vuodessa ja se toimitettiin yhteistyötahoille ja vapaaehtoisille, pirkanmaalaisille kansanedustajille ja paikallisille kunnallispoliitikoille.

Ihminen tavattavissa päivystys- aikoina

Väkivaltatyön varhaisempia vaiheita

Tampereen Palveleva Puhelin

Palveleva Puhelin, joka tunnettiin nimellä PP, oli ensimmäisiä Settlementtilyhdistys Naapurin toimintamuotoja. Se antoi luottamuksellista keskusteluapua asiakkaan mieltä vaivaavissa asioissa. Matalan kynnyksen maksuton puhelinpalvelulinja, jolla ”ihminen oli tavattavissa päivystysaikoina”, tarjosi tukea, hoitavaa ja toivoa antavia kohtaamisia, joissa soittaja saattoi tuntea tulevaisuutensa kuulluksi. Puheluissa keskeisiä aiheita olivat usein yksinäisyys, ihmisen elämän perimmäiset kysymykset ja erilaiset ihmissuhdekysymykset. Koulutetut vapaaehtoispäivystäjät antoivat tukea ja rohkaisua ratkaisujen löytämiseen ja myös ohjasivat ammattiavun piiriin. Myös kriisiapua akuutteihin kriisitilanteisiin tarjot-

tiin. Pyrkimyksenä oli vastata yhteiskunnassa ilmenevään hätään käytettävissä olevilla keinoilla.

Päivystyksistä julkaistiin ilmoitus viikoittain Aamulehdessä, Tamperelaisessa sekä Kirkkosanomissa. Lisäksi jaettiin tiedotteita mm. oppilaitoksiin, sairaaloihin ja terveyskeskuksiin sekä joihinkin virastoihin. Vierailuilla käytiin mm. Sydänyhdistyksen, Afasialiiton ja Mannerheimin lastensuojeluliiton MLL:n tilaisuuksissa.

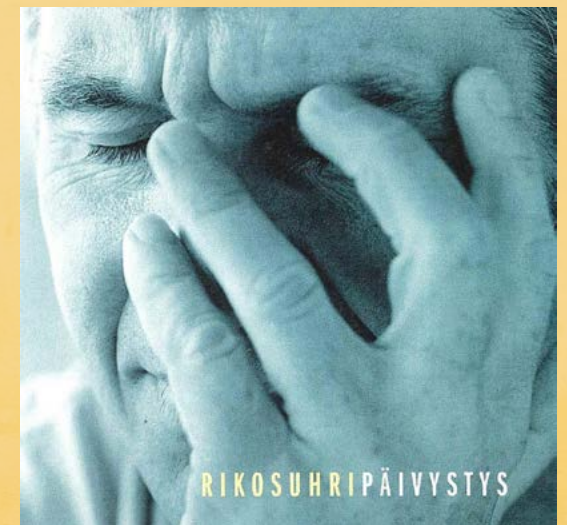
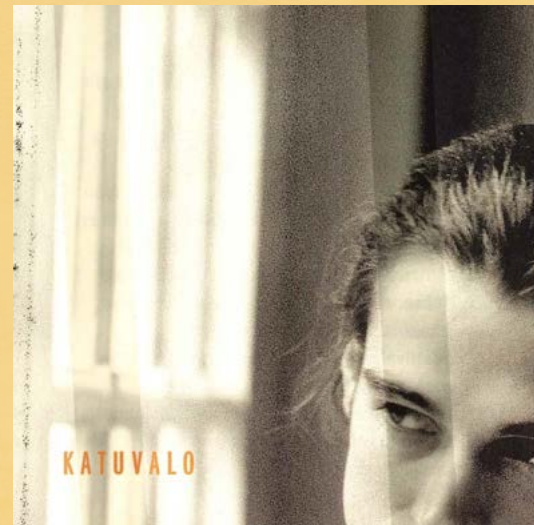
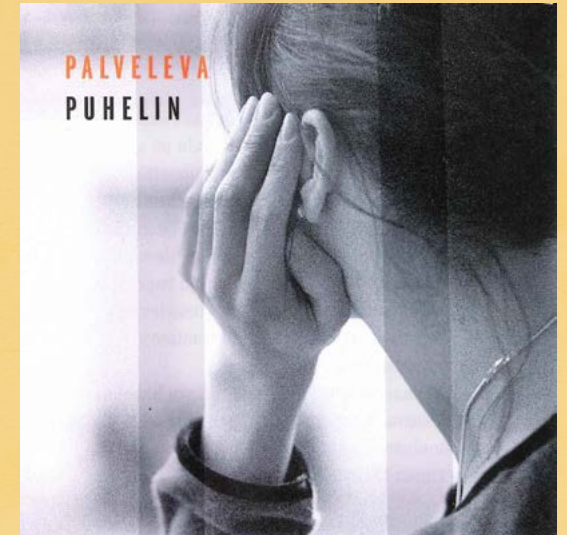
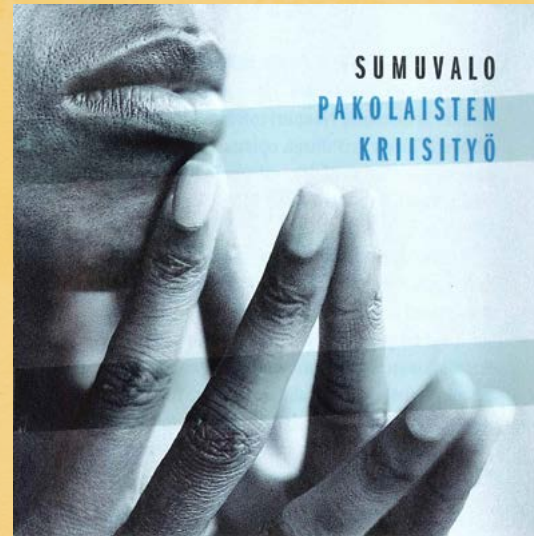
Palvelevan puhelimen päivystystä toteutettiin ostopalveluna seurakunnille ja psykologista jälkipuintia Tampereen kaupungille.

Lyömätön linja

Perustettiin myös Lyömätön Linja, joka oli erityisesti perheväkivallan käytöstä irti haluaville miehille tarkoitettu puhelinpalvelu, jossa oli miespäivystäjät. Työmuotoon liittyi kerran viikossa kokoontuva tukiryhmä.

Lyömätön linja edustaa ratkaisukeskeistä kriisihoitoa, joka auttoi miehiä löytämään uusia tapoja ristiriitojen ratkaisemiseen ja vastuun ottamiseen väkivaltaisesta käytöksestä. Avunhakemisen, mukaan ilmoittautumisen jälkeen on jo suurin kynnyks ylitetty. Ensin asioita käsiteltiin yksilötyössä ja sen jälkeen oli mahdollista osallistua ohjattuun ryhmätyöskentelyyn.

Kriiseihin, väkivaltaan ja traumoihin liittyviä palveluja on tarjottu yhdistyksen toiminnassa alusta pitäen. Tyypillisesti on lähdetty

liikkeelle rahoituksen saaneesta hankkeesta, joka kehitystyön myötä on löytänyt oman paikkansa ja vakiintuu osana kokonaisuutta.

Debriefing

Äkilliset kriisit, onnettomuudet, katastrofit ja väkivalta aiheuttavat mahdollisesti välittömän tuen tarpeen. Traumaattinen tapahtuma voi olla vakava onnettomuus, kuten liikenneonnettomuus, työtapaturma, hukkuminen, tulipalo, itsemurha tai vakava väkivallanteko (henkirikos, ampuminen). Kriisitilanteihin sovelletaan psykologista jälkipuintia, jota kutsutaan nimellä debriefing. Tapahtuman aiheuttamia ajatuksia, tunteita ja somaattisia reaktioita käsitellään tuskallisen olon helpottamiseksi ja traumojen välttämiseksi.

Psykologisen jälkipuinnin palvelua annettiin puhelinpäivystyksenä ja ryhmäistuntoina.

Debriefing auttaa kohtaamaan todellisuuden ja työstää psyykkisiä reaktioita, vahvistaa sosiaalista tukea, normalisoi reaktioita ja valmistaa tuleviin reaktioihin. Työskentelyssä ensimmäinen istunto järjestetään kolmen vuorokauden kuluessa. Ryhmätapaamisessa muodostetaan kokonaiskuva traumaattiseen tapahtumaan liittyvistä faktoista ja käydään läpi osallistujien reaktiot: ajatukset, tunteet ja kehon fysiologiset reaktiot. Työskentelyllä lievennetään tuskallista oloa, tuetaan arkipäivässä selviytymistä ja vähennetään traumatisoitumista.

Kriisityön periaatteisiin ja menetelmiin järjestettiin koulutusta päivystäjille, jotka olivat Settlementti Naapurin omia työntekijöitä tai koulutettuja vapaaehtoisia. Kaikki päivystäjät olivat ihmissuhdealan ammattilaisia, joilla on soveltuva sosiaali- tai terveydenhuollon, opetusalan tai sielunhoidon koulutus. Yhteistyön ja tiedotuksen

kumppaneina olivat poliisi, palo- ja pelastuslaitos, aluehälytyskeskus, seurakunnat, sairaala, ensi- ja turvakodit, sosiaali- ja terveystoimi. Jälkipuinti käynnistyi 2001, kun Settlementti Naapuri solmi toiminnasta ostopalvelusopimuksen Tampereen kaupungin kanssa. Työmuoto päättyi Naapurissa 2014, kun kaupunki ryhtyi järjestämään debriefingin omana toimintanaan.

Debriefingin kautta suuronnettomuudet tulivat lähelle. Moni muistaa matkustajalautta Estonian uppoamisen syyskuussa 1994 matkallaan Tallinnasta Tukholmaan. Kuolonuhreja oli 852, heidän joukossaan 10 suomalaista. Merionnettomuuden syiden tutkinta on jatkunut 2020-luvulle.

Suomen ensimmäinen ruokapankki

Lamaan laskeuduttiin 1990-luvun alussa, kun taluskriisin seurauksena bruttokansantuote laski kolmessa vuodessa yhteensä 12 prosenttia. Pirkanmaalla työttömyys kipusi ennätyslukuun 20 %:n lukemiin. Julkisella sektorilla säästötoimenpiteitä tehtiin juustohöyläperiaatteella ja leikkaukset läpäisivät kaikki toiminnot. Kotitalouksissa oltiin tiukoilla.

Suomen ensimmäinen ruokapankki aloitti toimintansa Tampereella syksyllä 1995. Ruokapankin yhteistyötahoina toimivat kaupungin sosiaalitoimi, seurakunnat sekä Settlementti Naapuri. Arvioiden mukaan yli 2000 tampere-laisperhettä oli ruoka-avun tarpeessa. Naapurin sosiaalityöpajan työllistetyt ja vapaaehtoistyöntekijät hoitivat kuljetus- ja varastointitehtäviä ja järjestivät ruoanlaittokursseja perusaterioiden valmistukseen.

Tampereen rikosuhripäivystyksen yhteistyökumppanit pitivät torstaina yhden lukuisista palaveristaan. Koolla olivat Kalevi Juntunen sovittelemistosta (vas.), projektisihteeri Marketta Suontakanen-Kamaja, Marja-Liisa Dunder kriisikeskus Osviitasta, Kaija Reiman-Salmi Mannerheimin lastensuojeluliitosta, Liisa Flinck SPR:n Tampereen osastosta sekä Naapuriprojektin toiminnanjohtaja Pentti Lemmerynen.

Rikosuhripäivystys

Vuonna 1994 valtakunnallisena hankkeena aloittanut Hämeen Rikosuhripäivystys lukeutuu Settlementtiyhdistys Naapurin vanhimpiin toimintamuotoihin. Rikoksen kohteeksi joutuneille ja heidän läheisilleen tarjotaan henkistä tukea ja käytännön neuvoja, myös juristineuvontaa.

Rikosuhripäivystyksen käyttämä lyhenne oli aluksi RUP, josta tiedotus oli esillä paikallislehti Tamperelaisessa ja Aamulehden maksuttomat päivystykset -osiossa. Esitteitä oli jaossa oikeustalolla, oikeusaputoimistossa, poliisilaitoksella sekä asiakastiloissa että rikostutkijoille jaettuina, turvakodeissa, pääkirjasto Metsossa ja eri yhteistyötahoille toimitettuina. Lyhennenneimeksi vakiintui myöhemmin RIKU.

Päivystäjinä työskenteli nelisenkymmentä vapaaehtoista, joiden toiminta on ammatil-

lisesti ohjattua vapaaehtoistyötä. Asiakkaille tarjotaan myös mahdollisuus saada tukihenkilö sovitukseksi ajaksi käytännön asioiden hoitamisen tueksi. Tukihenkilö on uhrin niin halutessa tukena mukana asioinneilla poliisilaitoksella, sovittelussa, sosiaalitoimistossa, oikeusaputoimistossa, juristin luona ja oikeudenkäynneissä.

Rikosuhrityön peruspilareita on verkostoituminen uhrien kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Näitä olivat muun muassa poliisi, ensi- ja turvakoti, kriisikeskus Osviitta, mielenterveystoimisto ja opiskelijaterveydenhuolto ja kymmenet järjestöt.

Hämeen Rikosuhripäivystyksen toimintaan liittyi Keski-Suomen alue. Uuden alueen nimeksi vaihdettiin Sisä-Suomen aluetoimisto, joka muutti Settlementti Naapurin mukana 2001 uusiin toimitiloihin Hatanpään valtatielle.

Perheväkivallan ongelmat

Setlementti Naapuri lähestyi väkivaltaongelman hoitoa useasta näkökulmasta työmuodoissaan ja toimintalinjoissaan, joissa kriisipalvelut ovat olleet alusta pitäen keskeinen teema. Rikosuhripäivystys oli aloitettu jo vuonna 1994, ja perheväkivallan hoitoon erikoistunut Aallonmurtajan palvelukokonaisuus toteutettiin hankkeena 1998–2006 Raha- automaattiyhdistyksen tuella.

Palvelukokonaisuuteen koottiin hoitotyön mallia, joka lähestyisi trauma-, kriisi- ja väkivaltatyötä yksilölähtöisesti. Lähisuhdeväkivallan palveluja haluttiin kehittää Setlementti Naapurin työmuotojen: rikosuhripäivystyksen, Palvelevan Puhelimen, Lyömättömän linjan ja debriefing-verkoston kesken. Käytössä olivat myös ryhmämenetelmät ja yhteisölliset keinot. Tavoitteena oli luoda toimiva yhteistyöverkosto julkisen ja kolmannen sektorin välille.

Yhteistyökumppaneita lähisuhdeväkivallan hoidossa olivat ensi- ja turvakodit, A-klinikka, perheneuvolat ja sosiaalitoimistot. Palvelujen keskittäminen merkitsi paitsi hoitotyön mallin tiivistämistä, myös työn ennaltaehkäisevän vaikutuksen kasvua.

Yksilöllisesti suunnitellussa joustavassa kriisi-työssä tarkastellaan väkivallan ilmenemismuotoja monelta eri puolelta, myös sukupolvelta toiselle siirtyvänä ilmiönä lapsuudenkokemusten kautta. Auttaminen ja yhteistyö perustuvat asiakkaan omaan haluun lähteä käsittelemään tilannettaan.

Hakeutuminen lähisuhdeväkivallan kriisi-työn palveluihin tapahtuu useimpien kohdalla ystävän, tuttava tai muun lähiverkoston kautta. Aallonmurtaja tarjosi myös mahdollisuuden tiivistää koko perheen kanssa tehtävää kriisi-työtä. Kyseessä olivat voimavaistavat perhetapaamiset sen jälkeen, kun

väkivalta perheessä on päätynyt ja asia on yksilötasolla jo käsitelty.

Kriisien purkaminen aloitetaan yksilöllisessä keskustelussa. Tukiryhmät toimivat osittain vapaaehtoistyöntekijöiden voimin: ryhmätoimintaa on tarjolla väkivaltaa kokeneille naisille Myrskylyhty-ryhmässä. Musta Ruusu, myöhemmin Selviytyjät-ryhmä, puolestaan järjestettiin seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneille. Itsemurhan tehneiden läheisille oli oma ryhmä ja perheväkivaltaa kokeneille lapsille ja pienten lasten äidille järjestettiin myös ryhmätapaamisia.

Hoidossa korostettiin arjessa selviytymistä, vältettiin syyllistämistä ja katsottiin tulevaisuuteen.

Aallonmurtaja ehkäisee lähisuhdeväkivaltaa

ERJA HALMEVAARA
TEKSTI JA KUVA

Väkivaltaisessa yhteisössä elänyt ihminen tarvitsee apua eheyttääkseen elämänsä. Kevästä toiminut Aallonmurtaja-palvelukokonaisuus pyrki kokonaisvaltaisesti tukemaan ja neuvomaan. Aallonmurtajaan kuuluu naisille suunnattu yksilöllinen kriisi- ja terapiatyö sekä miehille suunnattu väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisyyn erikoistunut Lyömätön Linja.

Terapeuttisesti toimivat Mustan Ruusun, Myrskylyhdyn ja Lyömättömän Linjan ryhmät täydentävät Aallonmurtajan toiminnan. Kehitteillä on myös lapsia auttava hoitotyö.

– Monille asiakkaaksi tuleville naisille Aallonmurtaja on ollut ensimmäinen ammatillinen auttajataho, joka pyrki perusteellisesti selvittämään niitä ongelmia, joita heidän elämäänsä liittynyt väkivalta on aiheuttanut, toteaa Aallonmurtajan perheterapeutti Tarja Pihlaja, joka aloitti huhtikuussa työskentelynsä tässä Settlementti Naapurin uusimmassa projektissa.

– Osa naisista on traumatisoitunut pitkän ajanjakson kuluessa ja vasta nyt he ovat kykeneviä käsittelemään heitä kohdannutta väkivaltaa, joka on vaikuttanut heikentävästi heidän elämäntilanteensa ja sosiaalisiin suhteisiinsa. Seurauksena on voinut olla esimerkiksi liiallista päihteiden käyttöä tai eri asteisia mielenterveysongelmia, sanoo puolestaan Aallonmurtajan ja

• Aallonmurtajan tarkoituksena on hakea hoitotyönmailia, joka keskittyy yksilölliseen trauma-, kriisi- ja väkivalta-työn hoitoon.

Lyömättömän Linjan kriisiterapeutti Jukka Saarni.

– Meidän tulee myös muistaa, että naisen ensisijainen tavoite on päästä irti väkivallasta ei ihmissuhteesta. Joskus kuitenkin ainoa keino irrottautua väkivallasta on irrottautua myös kumppanista, joka on väkivaltainen, lisää Pihlaja.

Seuraamukset käydään läpi

Tarve tällaiselle kokonaisvaltaiselle lähisuhdeväkivalta- ja kriisitraumatyölle on ollut suuri, sillä ensimmäisten toimintakausien aikana jo kymmenet asiakkaat ovat ottaneet yhteyttä kohentaakseen elämänsä laatua.

Asiakkaan kanssa työtä tehdään yksilö- ja ryhmä-

hoidollisin menetelmin. Hänelle luodaan mahdollisuus käydä läpi niitä vakavia seuraamuksia mitä väkivallasta on ollut tekijälleen tai sen uhrille.

– Vuosien kokemus Lyömättömän Linjan työntekijänä on vähitellen opettanut, että lähisuhdeväkivallassa tehokkain hoitomuoto saavutetaan silloin kun sekä tekijän että uhrin näkemyksiä ja ongelmia käsitellään samanaikaisesti hoitoprosessissa. Useimmilla miesasiakkailani on nimittäin ollut se näkemys, että myös hänen vaimonsa tai naiskumppaninsa tarvitsee hoitoa, Saarni selittää.

– Koska täydellinen luottamus on työskentelyn perustana, ei asioita kuitenkaan puida yhdessä, vaan naisella ja miehellä sekä tu-

levaisuudessa lapsilla on kullakin omat terapeuttinsa.

– Lapsat, jotka elävät perheissä, missä vanhempien välillä on väkivaltaa, ovat myös väkivallan uhreja. Usein vanhemmat ajattelevat, etteivät lapset tiedä mitään, mutta tosiasiaa he näkevät, kuulevat ja vaistoavat asioita. Uudenlainen lapsityö tuleekin olemaan yksi Aallonmurtajan keskeisistä haasteista ja sitä tullaan kehittämään yhdessä muitten tahojen kanssa, lisää Tarja Pihlaja.

– Koko Aallonmurtajan työ hakee lopullista muotoaan ainakin tämän vuoden. Kaikki projektiin osallistuvat ovat osaltaan suuren haasteen edessä. Työtä tehdään pitkällä tähtäimellä.

Vaikka kriisityö on yleensä lyhytkestoista, Aallonmurtajassa pyritään ennen kaikkea riittäviin hoitojaksoihin. Vasta silloin voidaan saavuttaa tosiasiallisia tuloksia. Siksi asiakas voi väkivallasta irrottautumisprosessinsa aikana ottaa aina halutessaan yhteyttä meihin, Pihlaja jatkaa.

– Vaikka asiakkaat ovatkin löytäneet hyvin uuden palvelumme, päämääränämme on edelleen tiivistää yhteistyötämme turvakoteihin ja perheneuvoloihin. Tullemme kehittämään yhteistyötä myös työterveyshuoltojen kanssa siihen suuntaan, että ne voisivat ohjata meille asiakkaita. Itse asiassa tulemme tiivistämään yhteistyötä kaikkien julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa niin, että väkivallan ja sen erilaisten seuraamusten ehkäisy tulevaisuudessa olisi mahdollisimman tehokasta, Saarni kiteyttää.

Naisten kansainvälinen tapaamispaikka

Naiistari

”Jos haluat herättää maailman, herätä nainen”

Kansainvälinen naisten tapaamispaikka Hervannassa 1990-luvulla

Monikulttuurisen ajattelun ja asenteen edistäminen oli mukana jo vuonna 1995 laaditussa Tampere 2000 -verkoston hankeselvityksessä. Siinä Setlementtiyhdistys Naapuri ry kumppaneinaan Yhdessä Selviytymisen Tuki ry ja Tampereen Ensi- ja turvakoti ry esittivät strategisia keinoja uudenlaiseen ajatteluun tukiverkoston käynnistämiseksi ja omatoimisuuden ja integroitumisen edistämiseksi. Sallivaa ja suvaitsevaista monikulttuurista ilmapiiriä haluttiin kohdentaa erityisesti Hervannan ja Tesoman lähiöihin.

Hervanta oli tuolloin jo 25 000 asukkaan vireä, Tampereen tytärkaupungiksi kutsuttu kaupunginosa. Parin vuosikymmenen aikana

alueelle oli rakennettu infrastruktuuri, monenlaisia toimitiloja ja asuntoja, avattu kattavat julkiset palvelut, perustettu liikeyrityksiä ja oppilaitoksia, mukaan lukien teknillinen korkeakoulu. Kaupunginosa oli tunnettu metsien ja järvien läheisyydestä, liikuntamahdollisuuksista. Yhdistys- ja yhdyskunta-toiminta oli alusta pitäen aktiivista. Asukas-pohja oli kansainvälistä, joukossa monia ulkomailta saapuneita opiskelijoita ja perheitä.

Ensimmäiset vuotensa Kansainvälinen naisten tapaamispaikka toimi omana yhdistyksenään. Toiminnan aloitusvuosi oli 1996. Tapaamispaikan ideana oli alusta lähtien kehittää ja testata kotouttamista tukevia helposti saatavilla olevia ohjaus-, neuvonta-

ja tukipalveluita vastaamaan työvoiman ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiden naisten tarpeisiin. Palveluohjausta annettiin sosiaaliturvaan, toimeentulotuki- ja asumistukiasioihin sekä matkustusasiakirjojen kysymyksiin.

Ruohonjuuritasolla tapaamispaikka on toiminut turvallisena monikulttuurisena olohuoneena, jonne naiset lapsineen voivat tulla kulttuurisen ja uskonnollisen taustan erilaisuudesta huolimatta. Joukossa on vuosien mittaan ollut niin pakolaisia, paluumuuttajia, itsenäisesti maahan tulleita kuin suomalaisten kanssa avioituneitakin. Monet ovat kotiäitejä ja hoitovapaalla olevia naisia sekä jo ikääntyneitä naisia.

Tungosta tervehtimään. Shereen Yar Mohammed kättelee torstaina presidentti Tarja Halosta kansainvälisessä naisten tapaamispaikassa Tampereen Hervannassa.

Naiset piirittivät presidentin Hervannassa

Ä Anu Leena Koskinen

Presidentti Tarja Halosen maakuntamatkaan Tampereella tuli eniten vipinää Hervannan kansainvälisessä naisten tapaamispaikassa.

Tuolit loppuivat, tila täyttyi ja kameroiden salamät välkkäyivät, kun naiset otivat presidentin vastaan. Kahvitauon jälkeen he piirittivät vieraan tervehdyksillään.

Kymmenvuotias Masha Koudinova tuli äitinsä kanssa tapaamaan presidenttiä. Ha-

lonen jututti häntä venäjäksi. Masha kuva-

si presidentin kielilaitoa ihan hyväksi.

– Koulukaverit pyysivät nimikirjoitusta, mutta en vielä pyytänyt sitä, Masha kertoi tuoreeltaan.

Monet naiset kävivät kertomassa pre-

sidentille omista huolistaan.

– Uskon, että teille tulee ihan onnellista aikaa Suomessa. Me emme ole niin tottuneita ulkomaalaisiin, mutta opimme koko ajan lisää, Halonen sanoi.

Kotima, A 9

Naistari on yhteisöllinen oppimisen paikka, jossa yhteisöllisyys rakentuu vuorovaikutuksen kautta. Yhteisö voi toimia myös perheen ja suvun korvikkeena. Naisten yksilölliset tarpeet ovat yksilöllisiä eri elämäntilanteissa, joihin matalan kynnyksen sosiaalisessa työssä pyritään löytämään voimavaroja yksilön omasta toiminnasta. Sosiokulttuurinen työ ja psykososiaalinen tuki ovat niin ikään matalan kynnyksen tapaamispaikan tarjoamaa palvelua.

Uudella vuosituhanella Naapuriin

Yhdistyksen liittäminen ja sulautuminen kolmannen sektorin toimijaan Setlementti Naapuriin oli vuoden 2001 uusia avauksia. Kävijämäärät olivat kasvavia, jo ennen vuosituhanen vaihdetta käynnit naisten kansainvälisessä tapaamispaikassa saattoi laskea tuhansissa.

Ensi vaiheen tavoitteita kävijöiden elämässä oli tuen saaminen kotoutumiselle, suomalaisiin, kieleen ja kulttuuriin tutustuminen. Lisäksi tavoitteena on ollut auttaa maahan muuttaneita naisia löytämään työelämäpolkuja ja mahdollisuuksia elämässä.

Joustavan ja ihmisläheisen toiminnan, jonka lähtökohtana oli vastata naisten tarpeisiin uudessa kotimaassa, uskottiin edistävän myös suvaitsevaisuutta. Tapaamispaikassa vieraili myös suomalaisia naisia. Toimintamuodoista olivat mukana jo varhain suomen kielen opetus, jota on toteutettu yhteistyönä Ahjolan kansalaisopiston kanssa, lapsiparkkitoiminta, naisten keskusteluryhmät ja seksuaalikasvatuksen teemat. Tapaamispaikkaa ruvettiin kutsumaan tuttavallisemmin Naistariksi.

Kotoutumisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa piti sisäl-

lään neuvontaa, ohjausta ja opastusta arjen tilanteissa.

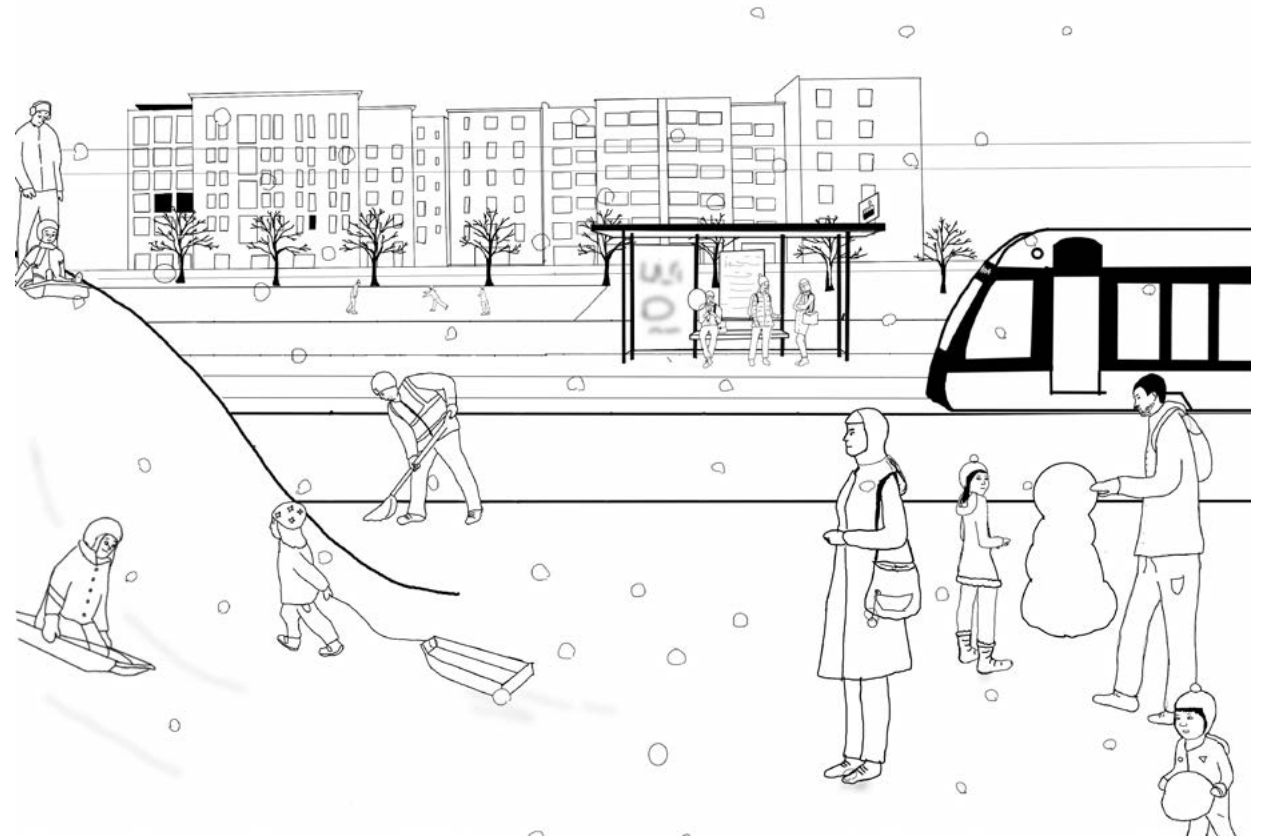
Taloudelliset resurssit ovat kulloinkin määrittäneet työn mahdollisuuksia: päärahoittajana ovat toimineet Raha-automaattiyhdistys RAY (nykyään STM) ja Tampereen kaupunki. Yhteistyötä on tehty mm. Ahjolan kansalaisopiston, seurakuntien, Suomen Pakolaisavun ja Maahanmuuttajien sosiaali- ja terveysasioiden edistämisyhdistyksen sekä Tampereen terveydenhuolto-oppilaitoksen kanssa.

Toiminnallisiin aktiviteetteihin voidaan lukea mm. näytelmäkerho, kodintaitojen kerho Marttaliiton ohjauksessa, rummuntekokurssi, paperimassa- ja savityöt, nuket sekä lukuisia teemapäiviä, retkiä ja joulujuhla. Savikerhon töitä oli esillä Naistarilla ja Hervannan kirjastossakin.

Maahanmuuttajanaisten uimakoulu ja vesijumppa tukivat liikunnallista aktiivi-

suutta ja kasvattivat suosiotaan. Hervannan uimahalliin perustettiin yhäkin voimassaoleva käytäntö: kaikille naisille, ei vain maahanmuuttajille suunnattu uintivuoro. Muita liikunnallisia toimintoja ovat olleet kuntosaliharjoittelu ja ohjatut liikuntaryhmät. Yhteisiä tutustumisretkiä kansallispuistoihin, missä tarkkailtiin luonnonvaraista elämää ja poimittiin puolukoita. Naistarin ruohonjuuritason työssä sovelletaan sosiokulttuurisen innostamisen menetelmiä. Toimintaan on käynyt tutustumassa vierailijoita yli 80 maasta.

Kotimaan vieraista merkittävin oli presidentti Tarja Halosen vierailu. Tarja Halonen toimi ennen presidenttikauttaan (2000–2012) Suomen Setlementtiliiton liittohallituksen puheenjohtajana (1989–1995). Nykyään hän on Setlementtiliiton kunniapuheenjohtaja ja kansainvälinen liikkeen lähettiläs.

Naistari viisi vuotta

Toukokuussa 2001 juhlistettiin Naistarin viisi-vuotista toimintaa noin 200 vieraan voimin. Pääpuhujana tilaisuudessa toimi Kaarina Suonio, Tampere-talon toimitusjohtaja. Hän jätti viestinään ikivanhan intialaisen sanonnan: ”Jos haluat herättää maailman, herätä nainen”.

Rasismia ja syrjintää vastaan

Ratkaisumalleja pitkäaikaistyöttömyyteen ja syrjäytymiseen oli etsitty vuosituhannen vaihteessa osallisena Monet-projektiin yhteistyössä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppaneiden kanssa. Sosiaaliohjauksessa kriisitilanteissa mallina oli, että perhettä ohjataan muiden auttajatahojen piiriin.

Naistarin toimintaperiaatteisiin on kuulunut alusta alkaen, että maahanmuuttajanaiset

**Kansainvälisen Naisten Tapaamispaikan
5-vuotisjuhla perjantaina
18.5.2001 kello 10.00**

Hervannan elokuvateatterissa, Lindforsinkatu 1, 33720 Tampere.

Ohjelma

Kello 10.00

Avaussanat
Kirsti Viljanen

Hervannan Naapurin aluepäällikkö, Kansainvälinen Naisten Tapaamispaikka

Kansainvälistyminen alkaa kotiportilta
Kaarina Suonio, Tampere-talon johtaja

Kello 10.30

Tervehdyspuhe

Pentti Lemmetyinen, toiminnanjohtaja Setlementti Naapuri

Tilaisuuden jälkeen juhla jatkuu Kansainvälisen Naisten Tapaamispaikan tiloissa osoitteessa Opiskelijankatu 5 33720 Tampere.

Tervetuloa !

Hervannan
Naapuri

Opiskelijankatu 5,
33720 Tre

Naistari

Kansainvälinen
Naisten
Tapaamispaikka

nähdään voimavarana ja jokaisen naisen taitoja nostetaan esiin ja etsitään niille sopivia käyttöyhteyksiä ja mahdollisuuksia. Suomen kielen, kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemuksen lisäksi tapaamispaikassa opiskeltiin myös englantia ja järjestettiin kerhoja ja nuorille omaa harrastustoimintaa. Nonstop-periaatteella toimivat kielikurssit palvelivat naisia, jotka eivät helposti päässeet hyödyntämään yhteiskunnan tarjoamia kotoutumishjelmia ja koulutuksia esim. ikänsä, sosiaalisen asemansa tai luku- ja kirjoitustaidottomuuden takia. Suomen kielen opintoihin voivat osallistua myös pienten lasten äidit, kun tuntien ajaksi oli järjestetty lastenhoito.

Yhteistyötä on tehty eri viranomaistahojen ja oppilaitosten kanssa. Naistari on pystynyt tarjoamaan mm. työharjoittelumahdollisuuksia ja teemoja opinnäytetöihin. Vakituksia yhteistyökumppaneita olivat Tampereen kaupungin ulkomaalaistoimisto, Hervannan

työvoimatoimisto, Pirkanmaan työ- ja elinkeino- ja elinkeino- ja Hervannan kotihoito. Naistari on tuottanut palveluja, jotka auttavat toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa täysivaltaisena jäsenenä, vanhempana ja kasvattajana. Apu on hyödyttänyt koko maahanmuuttajaperhettä.

Vuosi 2006 oli Naistarin toiminnan kymmenes toimintavuosi, jota juhlittiin keväällä yhteistyökumppanien ja muun juhlaväen kanssa. Naistarin omat verkkosivut avattiin osoitteessa www.naistari.fi. Ajankohtaisiin yhteistyöhankkeisiin lukeutui Kulttuurien koti -projekti Tampereen Vanhuspalveluyhdistyksen kanssa vuosina 2006–2008. Siinä pyrittiin lisäämään verkostoitumista ja tukimuotojen tuntemusta.

Yksi esimerkki oli myös Pirkanmaan rasisminvastainen kesä RASMUS-verkoston kanssa sekä yhteishanke Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n (SLU) kanssa, kun järjestettiin monikulttuurisia tapahtumia vaihtuvien urheilu-

lajien parissa. Opetusministeriöltä Naistari sai avustuksen valtakunnalliseen hankkeeseen Yhdessä rasismia vastaan.

”Jo pelkkä tieto siitä, että Naistari on olemassa, helpottaa”

Uusi avaus Naistarin toiminnassa oli vuonna 2007 käynnistetty traumatyön kehittämishanke Eheäksi elämäksi. Työn tavoitteena oli lisätä naisten tietoutta ja ymmärrystä trauma-peräisistä stressireaktioista, itsehoidon mahdollisuuksista arjessa ja sosiokulttuurisista valmiuksista. Naisten terveystietoryhmässä harjoitettiin teoriaosuuden lisäksi liikuntaa ja tehtiin rentoutumisharjoituksia.

Kolmas ajankohtainen teema oli toimiminen tietoyhteiskunnassa, jossa internetin ja sähköisten palvelujen käyttäminen on

Naistarilla maahanmuuttajanaiset voivat opiskella kieltä, tässä on meneillään englannintunti.

kuva: Kirsti Viljanen

Ilves järjestää maahanmuuttajille jalkapallokoulun kesällä. Naisten SM-joukkue puolestaan on kutsunut Naistarin väen otteluunsa.

– Hervannan uimahallissa on oma uintivuoro pelkästään naisille. Alun perin vuoron aloittamisen takana maahanmuuttajanaisten tarpeet, koska he eivät kulttuurisista syistä voi käydä samalla vuorolla miesten kanssa. Vuoro on todella suosittu ja myös suomalaiset naiset löysivät sen. Uintivuoro ei ole myöskään sallittu lapsille, joten uimahallissa on silloin rauhallista, Viljanen kertoo.

Liikuntamahdollisuuksiin kuuluu uinnin lisäksi myös aerobic, sauvakävely ja sosiaalinen luontoliikunta.

– Sosiaalinen luontoliikunta on vähän vaikea käsitteenä mutta sen taakse kätkeytyy luonnossa liikkuminen, Viljanen selittää.

perustaito. Kirjaston palveluihin ja toimintaan, mm. tietotoriin tutustuttiin myös. Apuna toimi Naistarin vapaaehtoisia. Niin maahanmuuttaja- naisia kuin opiskelijoita ammattikorkeakoulusta ja ammatillisista oppilaitoksista teki työharjoitteluja Naistarilla. Mahdollista oli osallistua myös työkokeiluun ja kuntouttavaan työtoimintaan.

Hervanta 40 vuotta

Hervannan kaupunginosan nelikymmenvuotista historiaa juhlittiin syksyllä 2013 juhlaviikon tilaisuuksin, joissa Naistari oli näkyvästi mukana. Monipuolinen toiminta matalan kynnyksen olohuoneena, jonne kielen oppimisen ja palveluohjauksen lisäksi tullaan myös tapaamaan muita maahanmuuttajia, sai uusia ystäviä ja julkisuutta. Uusi paikallisuus -hankkeessa puolestaan

järjestettiin naisten taitovaihtokerho suomea ja arabiaa puhuville sekä kokkauskerho, jossa puhuttiin suomea. Suomen luonnon syksyisiin antimisiin tutustuttiin marjaretkellä ja vierailulla luomutilalla. Eri teemoista järjestettiin työpajoja, esim. muistelukerho.

Vuonna 2015 Tampereen kaupunki myönsi Naistarin johtaja Kirsti Viljaselle ensimmäisen luokan kultaisen ansiomerkin ansioituneesta maahanmuuttajatyöstä.

– Kohokohtia työuralla on ollut lukuisia: onnistuneita kohtaamisia, naisten työllistymisiä, vauvojen syntymisiä, tasavallan presidentin Tarja Halosen ja pääministeri Paavo Lipposen vierailut Naistarilla ja niin edelleen, muistelee Viljanen.

Haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajanaisten tukeminen, osallistaminen ja voimaannuttaminen omatoimisuuteen omien asioidensa hoitamiseen on ollut

palvelutoiminnan ydinajatuksia. Yhteistyötä on tehty myös kaupungin maahanmuuttajaneuvonnan Mainion kanssa.

Kotoutuminen on kahden-suuntaista

Maahanmuuttajanaisten ja heidän perheidensä kotoutuminen, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä syrjäytymisen ehkäisy ovat pääteemoja, joiden ympärille Naistarin toiminta on rakennettu. Naistari on pyrkinyt seuraamaan aktiivisesti yhteiskunnan muutoksia ja mahdollisia kehitystarpeita toiminnalleen. Naiset ovat toistensa vertaistukena.

Rahoituksesta suurin osa on tullut Raha-automaattiyhdistyksen kohdennetusta avustuksesta. Vakituinen rahoittaja on ollut myös Tampereen kaupunki toiminta-avustuksella.

Vuosittain on toteutettu tuhansia asiakas-kontakteja, joita 20. toimintavuonna oli päälle seitsemäntuhatta.

Naisten kansainvälinen tapaamispaikka on turvallinen tila ja yhteisö, jossa käsitellään arjen elämään liittyviä teemoja, kuten vanhemmuutta sekä uusien taitojen ja tietojen oppimista. Mukana ovat toiminnalliset ryhmät, neuvonta ja tuki yksilökäynneillä. Info- ja keskustelutilaisuudet ja yhteistapahtumat tuovat tervetulleita irtiottoja arjesta. Kotoutuminen nähdään enenevässä määrin kahdensuuntaisena prosessina, joka aktivoi kantaväestöä ja edistää monikulttuurisuuden ymmärrystä paikallisympäristön lisäksi laajemminkin yhteiskunnassa.

Koronapandemian aikana toiminta jouduttiin pitkälti rajaamaan etäpalveluihin, eikä maaliskuu-toukokuussa 2020 lähitoimintaa voitu järjestää ollenkaan. Monet maahanmuuttajaperheet kokivat toimintasulun

erittäin haastavaksi ja kuormittavaksi. Naistarin rooli tiedonvälittäjänä korostui pandemian aikana, kun tarve asialliselle, omakieliselle informaatiolle ja yhteiselle keskustelulle oli suuri. Koronarajoitusten vuosina kohokohtia olivat yhteiset tapahtumat: yhteiset retket ja grillijuhla.

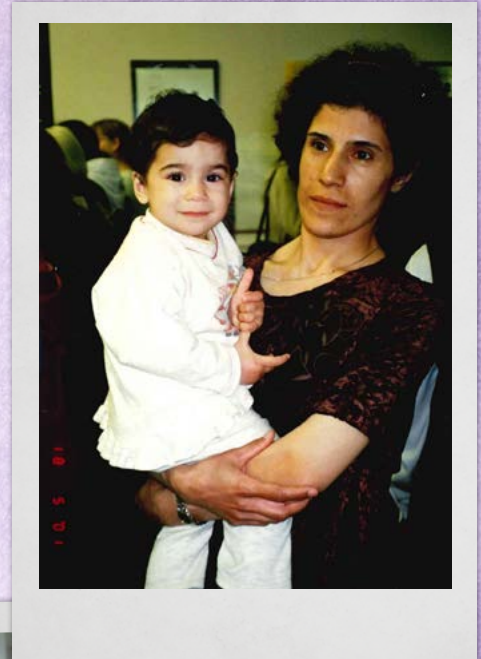
Aktiivinen yhteistyö sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on mahdollistanut monipuolisen toiminnan mm. jalkautuvien palvelujen ja yhteistyöryhmien kesken. Afganistanin kriisi edellytti nopeaa reagointia, johon vastattiin lisäämällä vuoropuhelun ja keskustelujen mahdollisuuksia. Ukrainan sodan aikana Naistarille on ohjautunut konsultaatiopyyntöjä ja joitakin uusia asiakkaita. Vuonna 2022 käynnistettiin myös Naisten Neuvosto, jossa kävijät suunnittelevat, arvioivat ja kehittävät tapaamispaikan toimintaa.

Uskoa omiin voimavaroihin

Pitkän työuran Naistarin toiminnan vetäjänä eläköitymiseensä asti tehnyt Viljanen korostaa yhteisöllisyyden ja verkostoitumisen ansiota, jotka tekivät Naistarista Naistarin.

– Naistarin historian alku edusti hervantalaista yhdessä tekemisen kulttuuria. Toimimme yhdistyksenä ja teimme yhteistyötä Tampere 2000 -verkoston, hervantalaisten järjestöjen ja Tampereen kaupungin kanssa. Käynnistimme työllistämisen edistämisen hankkeita ja opettelimme EU-yhteistyötä. Setlementtiyhdistys Naapuriin liityimme sitten vuonna 2001.

– Hervannasta on tullut monikulttuurinen ja aidosti kansainvälinen kaupunginosa, jossa riittää monenlaisia osajia ja tekijöitä niin yrittäjyyden, taiteen kuin high techin saralla.

Entä miten Viljanen, joka on kulkenut pitkän matkan yhteisöllisyyden kehittämisen parissa, katsoo järjestötyön sisältöjä tulevaisuudessa?

– Näen että tärkeää on kriisityön rinnalla muistaa yhteistyön merkitys ja antaa sille sen ansaitsema arvostus.

Naistarin monikulttuurisen kohtaamispaikan samaan aikaan nousi Tampereella esille myös muita kansalaistoiminnan tarpeita. Toisella laidalla kaupunkia, Raholan erityiskoulun vaikutuspiiristä, lähti liikkeelle merkittävä toiminta kehitysvammaisten nuorten ja heidän perheidensä tarpeisiin vastaamiseksi. OmaPolku syntyi vanhempien aktiivisuudesta ja yhteisöllisestä halusta rakentaa omille nuorilleen vaihtoehtoisia polkuja arkeen ja osallisuuteen.

**Äitisi oli
idealisti**

OmaPolku – tiennäyttäjä

Tamperelaisten kehitysvammaisten lasten ja nuorten vanhemmat perustivat OmaPolku-yhdistyksen vuonna 2001 tavoitteenaan kehittää kehitysvammaisille nuorille vaihtoehtoisia mahdollisuuksia työhön ja asumiseen peruskoulutuksen jälkeen. Nuorten perhe ja lähipiiriin kuuluvat ihmiset ovat alusta lähtien olleet tärkeä voimavara ja yhteistyökumppani nuoren elämässä ja tulevaisuutta ja tavoitteita suunniteltaessa.

Toiminnassa keskitytään erityistä tukea tarvitsevien kehitysvammaisten nuorten elämänhallintaan ja osallisuuteen. Toiminta tukee lasten ja nuorten yksilöllistä kasvua ja mahdollisuuksia elää oman näköistä elämää. Työmuotoihin kuuluu yksilöohjauksen lisäksi kulttuuri- ja taidepainotteista paja-toimintaa sekä kansalaistaitoryhmiä ja ammatillista palkkatyöhön tähtäävää toimintaa.

Anne Myllylä oli perustamassa OmaPolku-yhdistystä ja hän toimi myös sen toiminnanjohtajana. Yhdistys kuului Setlementtiliittoon alusta alkaen.

– Yhdistyksen käynnistäminen yhdessä muiden vanhempien kanssa oli kansalaisaktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa parhaimmillaan aivan yhdysvaltalaisen settlementtityön pioneerin Jane Addamsin hengessä ja settlementtityön arvojen mukaisesti, kertoo Myllylä.

– Kun aloitimme toimintaa, halusimme, että itsenäistymisen ja arjen taitojen vahvistamisen lisäksi tarjolla on vaihtoehtoja: taide- ja kulttuuripainotteista mielekästä tekemistä.

Halusimme mukaan työhön ihmisiä, joilla on asian, vaikkapa taiteen osaaminen erikoisalanaan, mutta emme ehkä hakeneet ehkä sitä, että olisi aiempaa kokemusta esim.

kehitysvammaisuudesta. Halusimme välttää ennakkokäsityksiltä ja valmiilta asenteilta, koska halusimme lähteä tekemään tätä työtä ennakkoluulottomasti. Tärkeää on myös muistaa ilo työssä – ehkä siinä onnistuimmekin, kuvailee Myllylä.

Video: [OmaPolku 20-vuotishistoria](#)

Klikkaa linkkiä tai skannaa qr-koodi!

”Tää on kuin perhe, mutta vähän isompi vaan”

Työhön sisältyy yksilöohjauksen lisäksi kansalaistaidon ja ammatillisen osaamisen ohjausta sekä monipuolista pajatoimintaa. Menetelminä käytetään sosiokulttuurista innostamista, elinikäistä oppimista ja ratkaisukeskeistä työtettä. Tuki arkeen ja elämänhallintaan lisää nuorten osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kannattelee myös kehitysvammaisen nuoren läheisiä. Toiminta on pyrkinyt ja onnistunut uudistamaan vammaispalvelujen toimintakulttuuria ja kehittämään palveluja.

Vapaa-ajan toimintaan haluttiin kehittää uudenlaista tarjontaa kehitysvammaisille nuorille, joilla ei ollut iltaisin tekemistä. Nuorten vanhemmilla puolestaan oli suuri tarve vertaistukeen. Tarvittiin matalan kynnyksen kohtaamispaikka ja haluttiin käynnistää myös vapaaehtoistyötä.

OmaPolun toiminnan rinnalle nousi tarve kehittää kehitysvammaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville nuorille suunnattua vapaa-ajan toimintaa, tähän kysyntään vastasi Voimavirta-hanke.

Syntyi Voimavirta

Ratkaisuksi löydettiin nuorille vertaistuelista vapaa-ajan toimintaa järjestävä hanke nimeltä Voimavirta, joka sai Raha-automaattiyhdistyksen viisivuotisen rahoituksen vuosille 2006—2011. Samalla nuorten vanhemmatkin saivat vertaistukea, kun he saattoivat jakaa kokemuksiaan uudelta harrastustoiminnasta. Erityistä tukea tarvitseville kehitysvammaisille nuorille haluttiin mahdollistaa samantapaisia vapaa-ajan vieton

mahdollisuuksia kuin kenelle tahansa nuorelle. Osallistavassa toiminnassa pääsee luomaan kaveri- ja ystävyysuhteita. Ideoita nousee nuorilta itseltään.

Voimavirran toiminnan tausta-ajatuksen sosiokulttuurisen innostamisen mukaisesti vuorovaikutus luo verkostoja ja kiinnostuksen kohteita. Yksilöiden kesken syntyy vuoropuhelua ja ystävyysuhteita. Taustayhdistyksen verkostojen avulla löydettiin yhteistyötahoja, vapaaehtoisia ja mahdollisuuksia vapaa-ajan toiminnan ja vertaisryhmien käynnistämiseen. Olkkari, nuorten avoin kohtaamispaikka, avasi ovensa alkuvuodesta 2007.

Olohuoneena Olkkari

Voimavirran matalan kynnyksen kansalais-toiminta tarjoaa kehitysvammaisille ja erityisen tuen tarpeessa oleville nuorille osallistavaa nuorisotoimintaa ja arkeen yhdessä-oloa, ohjelmaa ja tapahtumia. Työ perustuu yhdenvertaisuutta edistäviin arvoihin, jotka eivät korosta vammaisuutta ja erilaisuutta. Kohtaamispaikka Olkkarissa saa vertaistukea ryhmätoiminnassa, vapaa-ajan tekemistä ja virikkeitä. Vapaaehtoisia on omakavereina mukana olohuoneen toiminnassa.

Olkkarissa vietetään vapaa-aikaa nuorisohenkisesti, ollaan yhdessä, tavataan kavereita ja pelaillaan. Omakaveritoiminnassa on etsitty nuorille kaveri tai tukihenkilöitä yhteisen harrastamisen muodossa. Oppilaitosten loma-aikoina järjestetään päiväleiritoimintaa.

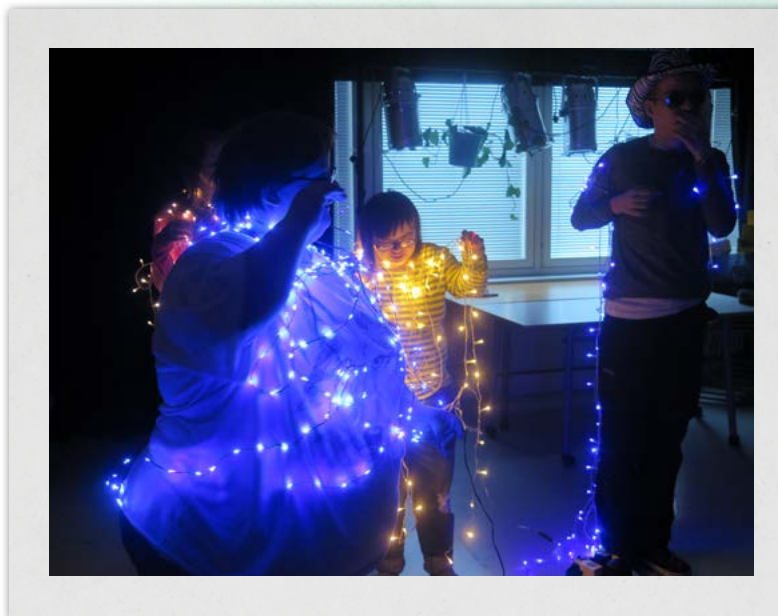
Iltaa tapahtumia on järjestetty nuorisokeskuksessa ja discoja myös viikonloppuillana.

Avoin Olkkari, kokki-iltapäivät, diskot ja hip hop -tanssiryhmä ja monet osallistavat tapahtumat ovat osa nuorten helposti saavutettavaa ja voimaannuttavaa arkea. Liikunta- ja terveystottumukset ja painonhallintakin ovat olleet teemoina tsemppiryhmissä, joissa on kiinnitetty huomiota terveellisempään ruokavalioon ja liikunnallisen harrastamisen merkitykseen itsetunnon kohottajana. Innostusta herättäneissä Somebody-ryhmissä puolestaan on kehitetty kehoitietoisuutta sekä tunne- ja sosiaalisia taitoja.

Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti kaupungin palveluja ja liikutaan siellä, missä nuoret yleisestikin liikkuvat, myös yhteistyöhön liittyneiden ravintola-alan toimijoiden klubeissa ja tiloissa. Villiklubi-karaokeillat ovat yhteisöllinen tapa kokoon-

tua: paikalliseen pubiin tai tapahtumapaikkaan on kaikilla kiinnostuneilla mahdollisuus tulla mukaan. Konserttitapahtumia, jotka kulkevat nimellä Voimailta, järjestetään useamman kerran vuodessa, yhteistyössä pispalalaisen Vastavirta-Klubin ja Tampere Mission kanssa.

Olkkarin kohtaamispaikan toiminnan myönteiset tulokset ovat olleet havaittavissa: nuorten omanarvon tunne, itsenäisyys, sosiaalisuus, asioista päättäminen ja arjen taidot ovat voimistuneet. Olkkari on suosittu paikka, jossa käy runsaasti nuoria. Osallistujamäärien kasvu kertoo, että Voimavirta koetaan tarpeelliseksi. Nuorten vanhemmat ovat halunneet saada tietoa ja jakaa kokemuksiaan. On perustettu vertaisryhmiä, järjestetty asiantuntijavierailuja ja vapaamuotoisempaa arjen yhteistä ajanviettoa.

Villiinnytään Kivenheiton Villiklubi-illoissa!

Tomi Mäkipää ja Iina Lumiala diggailevat illan esiintyjää ja karaokelaulajia.

Kuukausittain järjestetään kortteliravintola Kivenheitossa Villiklubi-ilta, Kehitysvammaisten Palvelusäätiön, Setlementti Tampereen ja Tampereen Kaupunkilähetyskesken yhteistyönä. Villiklubi tarjoaa erityistä tukea tarvitseville mahdollisuuden osallistua normaaliin ravintolailtaan.

Jon Mattsson on tullut viihtymään hyvässä seurassa.

oli menestys ja yleisö oli jälleen kerran fantastisesti mukana.

Pirkanmaan Osuuskauppa on mukana Jotta kukaan ei jäisi yksin -hankkeessa. Hanke on Voimavirran, joka on osa tamperelaisen Setlementti Tampere ry:n kansalaistoiminta- ja vertaistukityötä. Hankkeen tavoitteena on vähentää erityistä tukea tarvitsevien

Torstaina 21.2. Villiklubin tunnelma oli katossa. Musiikista vastasi DJ **Janne Laurila**. Yleisöstä mm. **Jon Mattsson, Tomi Mäkipää** ja **Iina Lumiala** tykkäsivät esiintyjistä. Hyvä musiikki raikasi koko illan ja yleisö eläytyi täysillä. Helmikuun Villis

yksinäisyyttä. Voimavirta mahdollistaa erityistä tukeva tarvitseville nuorille tekemistä vapaa-ajalle, vertaistukea vanhemmille ja muun muassa hienon mahdollisuuden tehdä vapaaehtoistyötä kohderyhmän nuorten parissa.

Ravintola Kivenheiton ravintolapäällikkö **Nina Nevalainen** kertoo, että ravintolassa Villiklubi-illat ovat olleet suosittuja. – Klubi-illat on otettu hyvin vastaan ja porukka on nauttinut hyvästä menosta, hän summaa.

Villiklubi-iltoihin kaikki ovat tervetulleita, joten kannattaa tulla kuuntelemaan ja kohtaamaan uusia ystäviä. Voit laulaa karaokea ja nauttia musiikista ja tunnelmasta vain kivenheiton päässä Tampereen keskustasta!

SEURAAVAT
VILLIKLUBI-ILLAT:
TO 25.4. KLO 17-20.30
TO 23.5. KLO 17-20.30
TO 13.6. KLO 17-20.30

Jotta kukaan
EI JÄISI YKSIN

10 Villiklubi

Vapaa-ajan nuorisotoimintaa on Voimavirrassa järjestetty tavalla, jota voi toteuttaa muillakin paikkakunnilla. Toiminnan mielekkyydestä, vaikuttavuudesta ja merkityksestä nuorille ja heidän vanhemmilleen on hankittu palautetta säännöllisesti. Palautteen perusteella tiedetään, että toiminta koetaan tärkeänä osana arkea ja nuoren ja hänen läheistensä hyvinvointia. Oma tila Setlementti Tampereen Tullin toimipisteessä Yliopistonkadulla on mahdollistanut joustavan toiminnan vanhempien, opiskelijoiden ja vapaaehtoisten kanssa.

OmaPolku ja Naapuri yhdistyivät – syntyi Setlementti Tampere

Vuonna 2016 OmaPolku-yhdistys, joka oli jo kuulunut Setlementtiliittoon, liittyi Setlementtiyhdistys Naapuriin. Yhdistyksen nimeksi valittiin Setlementti Tampere. OmaPolun toiminta jatkui kolmena yksikkönä: NEO-OmaPolku, Voimavirta ja Omavoima.

Samana vuonna julkaistiin valtakunnalliset työn ja osallisuuden laatukriteerit, joiden taustalla olivat lainsäädännön muutokset ja toimintakulttuurin muutos. Tampereen kaupungin kanssa aloitettiin kumppanuushanke kehitysvammaisille järjestettävästä toiminnasta niin, että parannetaan kehitysvammaisten ihmisten toimijuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa ja mahdollisuutta toteuttaa itseään mahdollisimman täysivaltaisesti.

Toiminta toteuttaa setlementtityön perusarvoja ja tehtävää.

Omillaan-osuuskunta syntyy

Kehitysvammaisten mahdollisuuksia työelämään osallistumista varten perustettiin 2018 osuuskunta, jonka nimeksi tuli Omillaan. Nuorten ansaintamahdollisuuksia voidaan parantaa hyödyntämällä yksilöllistä osaamista siten, että taidetuotteita ja teoksia sekä palveluita – kuten siivousta ja IT alan palveluita, esimerkiksi videotuotantoa ja visuaalista suunnittelua – tuotetaan tilaustöinä, jotka myydään tuetun osuuskunnan kautta. Toimintaan kuuluvat taide-tilat Ateljee ja Mediastudio. Suomalainen Tukilinja-säätiö myönsi NEO-OmaPolulle Vuoden Toimija 2017 -apurahan mediatuotantovälineiden hankintaan.

Ammattilaisvälinein varustettu mediatyö-tila sijaitsee Tullin toimipisteen yhteydessä.

Tämän historiikin piirrokset ovat Omillaan-osuuskunnan kautta toimivan Kristiina Hakalan käsialaa.

Kontakteja ja kohokohtia

Englantilainen filosofi ja sosiaalipalveluiden kehittäjä Simon Duffy vieraili tutustumassa OmaPolun toimintaan keväällä 2016. Duffy on työssään tukenut erityisesti kehitysvammaisten täysivaltaisten ja kutsui OmaPolun jäseneksi Citizens Network -verkostoon. Kotimaisten vierailijoiden lisäksi kansainvälisiin vierailijoihin lukeutuu myös Lien Foundation -säätiön Inclusion Matters Singaporesta.

Yhteistyötä muun muassa Taiteen edistämiskeskuksen (Taike), Tampereen kaupungin, Kaupunkilähetyksen (nykyinen Tampere-Missio ry), ruotsalaisen Inuti-säätiön (Inuti Stiftelsen) ja tanskalaisen TV Gladin (Glad Fonden -säätiö) kanssa. Yhteys on luotu myös latvialaiseen Apeirons-järjestöön.

Vuoden 2018 kohokohta oli vierailu Tanskaan Nordplus Adult -ohjelman rahoituksella hankkeessa nimeltä Breaking Taboos by

Networking. Siellä yhdessä tanskalaisten ja latvialaisten kanssa pohdittiin vammaisten ihmisten seksuaalisuuteen liittyviä teemoja.

Korona iski kovaa

Koronapandemia vuosikymmenen alussa iski kovaa NEO-OmaPolun nuorten arkeen. Valtakunnallisten rajoitusten perusteella toimitilat pidettiin keväällä 2020 suljettuina kahden ja puolen kuukauden ajan. Asiakkaat kokivat sulkuajan erittäin haastavana. Ohjaajat tarjosivat etätukea suorilla video-puheluyhteyksillä, videoryhmäkeskusteluissa, tuottamalla ajankohtaista sisältöä sosiaalisen median kanavilla sekä toimittivat nuorten koteihin paikan päälle erilaisia taidetehtäviä.

Pandemiatilanne aiheutti stressiä ja erilaisia mielenterveyden haasteita, joihin digitaalisten alustojen käyttö toi helpotusta: perustettiin WhatsApp-ryhmä, kuvattiin videoita ja jaettiin diskostriimejä. Ne tavoittivat nuoria laajalta maantieteelliseltä alueelta, jopa globaalisti.

Sometoiminta oli osoitus ripeästä luovuudesta ja sinnikkyudestä haastavassa tilanteessa.

Lemmenpyssyt Voimaillassa Vastavirta-Klubilla

Aurinkoisen syyskuun iltana Pispalan Vastavirta-Klubilla on alkamassa rockkonsertti. Baarin puolella odotellaan Voimaillan klubi-keikkaa, jonne ikäraja on K-18. Soitto alkaa heti klo 18:n jälkeen.

Tunnelma on välitön. Bändi Lemmenpyssyt ottaa heti kontaktia yleisöönsä ja varmistaa, että rockin ystäviä löytyy klubin eri kolkista. Sitten vain menoksi, kerosiinia konepellin alle, moottori käyntiin ja kitarat tanaan. Tekstit kouraisevat syvältä rocklaa-

*Lemmenpyssyt vakuutti yleisönsä järeillä
soundeillaan heti ensiriffeistä alkaen.*

rin pohjalta suoraviivaista suomenkielistä rockia: ”Sä viet mun itsekontrollin, mä en haluu sitä takaisin...”

Vastavirta-Klubi järjestää yhteistyössä Settlementti Tampereen ja Tampere Mission kanssa elävän musiikin Voimailtoja, avoimia tapahtumia, joissa erityistä tukea tarvitsevilla kehitysvammaisilla nuorilla on mahdollisuus viettää vapaa-aikaa ja käydä klubikonsertissa ikäistensä tapaan.

Klubin tarjonta on runsasta, bändejä esiintyy vuosittain useita satoja. Viikonloppuilltain saattaa soittaa viisikin bändiä peräjälkeen. – Voimailtoja järjestetään noin kuusi vuodessa, kertoo Perttu ”Piitse” Koivisto, Vastavirran ohjelmavastaava Rokata Oy:stä. – Meille läheisiä ovat punk-ideologia, vaihtoehtokulttuuri ja tee se itse -asenne. Nämä illat ovat saaneet hyvän vastaanoton.

Tampereen Pispalassa sijaitsevan vaihtoehtoisen rock-klubi Vastavirran ohjelmavastaava Perttu "Piitse" Koivisto järjestää Voimailtoja, jotka ovat saaneet hyvän vastaanoton.

Koivisto on luotsannut tapahtumia klubin perustamisesta lähtien, jo 20 vuoden ajan.

– Valitsemme esiintyjät Voimailtoihin yhdessä. Niin ikään tiedotuksen ja markkinoinnin Voimailtoihin hoitavat Settlementti Tampere, Tampere Missio ja Vastavirta-klubi kukin osaltaan.

Nuorten vapaa-ajan toiminnan ohjaajat huolehtivat lipunmyynnistä Voimailla.

– Klubi-illoissa on mukana useampi nuorille tuttu ohjaaja vapaa-ajan tapaamiskastamme Voimavirrasta ja Tampere Mission Iltalinjalta. Tapahtuma on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille. Tutut kaverit ja ohjaajien mukanaolo tekevät yhdessäolosta turvallista. Kovaääniseenkin soittoon on varauduttu ja tuotu kuulosuojaimia saataville.

– Tamperelaiset Voimaillat ovat hyvä esimerkki kehitysvammaisille nuorille avoimen toiminnan kehittämistä tavalla, jota voidaan hyvin soveltaa muuallakin, sanoo Settlementti Tampereen Voimavirran ohjaaja Henri Tavast.

Koko perheen kohtaamispaikka

Wihreä Puu

Wihreän Puun oksalla

Tesoman Naapuri avasi vuosituhannen alussa Ristimäenkadun toimipisteen uusissa tiloissa lounaskahvila Wihreän Puun, joka sai varsin laajan toiminnallisen profiilin. Kahvilatoiminnan ja kotiruokalounaiden lisäksi paikka toimi toimintakeskuksena alueen perheille, vanhuksille ja mielenterveyskuntoutujille. Tiloissa järjestettiin kokouksia ja koulutuksia ja myös paikalliset yhdistykset toimivat siellä. Kodikkaita tiloja saattoi myös vuokrata yksityistilaisuuksien, vaikkapa ristiäisten, rippijuhlien, merkkipäivien tai hautajaisten pitopaikaksi.

Yhteisöllisyyden kehittämisen lisäksi Naapurin toiminnassa Tesomalla lähdettiin aktiivisesti kohtaamaan syrjäytymisen uhkia eri ikäryhmissä.

Euroopan sosiaalirahaston ESR:n tukema Monet-työllisyysprojekti sai jatkoa hankkeesta Monet 2, joka kehitteli toimintamallia nimenomaan kansalaisjärjestöille. Työelämästä pitkään poissa olleita polutettiin koulutukseen, työelämään, vapaaehtoistyöhön ja kuntoutukseen.

Asiakkaalle laadittiin henkilökohtainen tavoitesuunnitelma, mahdollistettiin ohjausta ja tukea yhteisöllisessä ympäristössä ja lisäksi työharjoittelu hankkeen ulkopuolisessa paikassa.

Setlementtiyhdistys Naapuri toteutti Monet 2:ta Yhdessä Selviytymisen Tuki ry:n kanssa.

Resurssisammosta Nettinurkaksi

Työnhaussa ja työvoimatoimiston kanssa tarvittiin enenevässä määrin tietoteknisiä laitteita ja niiden käyttötaitoja. Naapurin aiemmin Resurssisammon nimellä kulkenut palvelu muutettiin Nettinurkaksi, joka oli yhteistyössä työvoimahallinnon kanssa perustettu työvoimatoimiston ulkoinen asiointipiste suorine tietoliikenneyhteyksineen. Tietokoneita yhdistys hankki itsensä ja työvoimatoimistolta saatiin toiset kaksi. Asiakas sai neuvontaa ja ohjausta tietokoneen ja internetin käyttöön sekä muun muassa sähköpostiosoitteen hankintaan.

Maksuttomien ATK-palvelujen lisäksi Nettinurkassa saattoi käydä lukemassa vaikka sähköpostinsa.

Nettinurkassa käynnistettiin tietokoneen käytön kurssuja, joiden päätteeksi halukkaat saivat suorittaa tietokoneen ajokortin. Ensimmäiset koulutukset oli kohdennettu kotiäideille, joille oli järjestetty maksuton lastenhoito Tekemisen paikkaan Tekkariin. Muita suunniteltuja kurssitettavia olivat alueen ikäihmiset ja muut kiinnostuneet.

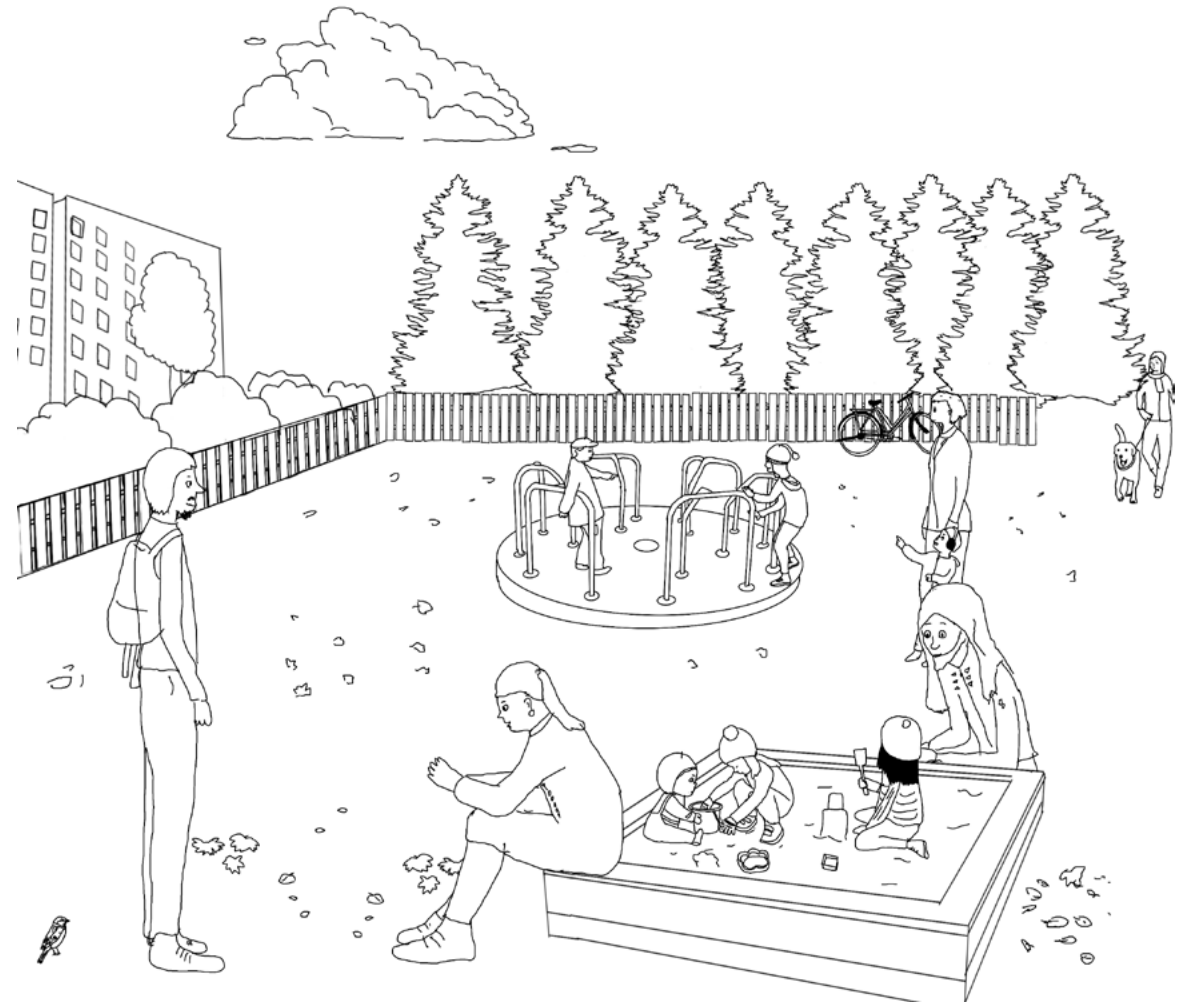
Aikalisä

Naapurin toimintoja vuosituhannen vaihteessa oli Aikalisä, joka oli peruskoulun heikolla menestyksellä päättäneille tytöille suunnattu lisävuosi. Aikalisän ryhmään oli mahdollista päästä hakemuksesta, joissa otettiin huomioon arvosanojen lisäksi viranomaisverkoston puuttuminen nuoren elämään (sosiaalitoimi, lastensuojelu, mielen-terveystoimisto jne.). Jokaiselle opiskelijalle

varattiin aika terveystarkastukseen nuorisoneuvolassa, tapaaminen työvoimatoimiston ammatinvalintapsykologin kanssa ja laadittiin henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS). Konkreettisia tavoitteita ja niiden saavuttamista pohdittiin sekä kartoitettiin tyttöjen lahjakkuuden osa-alueita yhdessä nuoren kanssa. Vanhempainilloissa luotiin yhteistyötä opiskelun, työelämätaitojen vahvistamisen ja sosiaalisten taitojen kehittämisen tueksi. Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitoksen opiskelijoita saapui pedagogisten opintojensa harjoitteluun Aikalisään.

Aikalisään kuului tietotekniikan opetusta, käsityön harrastekerho, tukea auditiiviseen, kinesteettiseen ja visuaaliseen oppimiseen, työelämään tutustumisjakso (TET), moninaisia yhteistyön muotoja, vierailijoita, vuodenaikaperinteitä, opintomatkoja mm. eduskuntaan, leirikoulu ja väliarviointi.

Presidentti Halosen sähke Aikalisälle

Lukuvuoden päätteeksi päästiin toteamaan, että todistuskeskiarvot olivat nousseet merkittävästi ja jatkosuunnitelmat olivat hahmottuneet eteenpäin.

Myös valtakunnan johdon taholta saatiin tsemppaussähke tasavallan presidentiltä Tarja Haloselta.

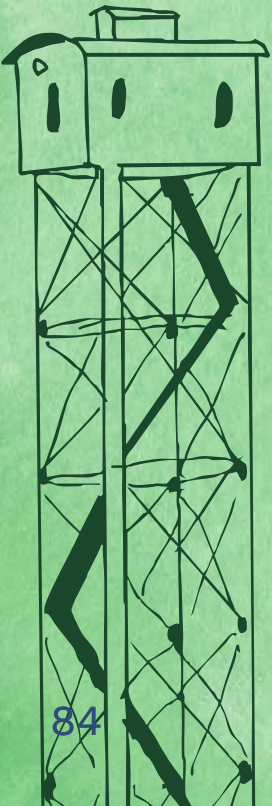
Minna Leponiemi Tesoman yhteisötyössä

Minna Leponiemellä, joka toimii nykyisin Nollalinjan yksikönjohtajana, on pitkä perspektiivi nimenomaan Tesomalla toteutettuun yhteisötyöhön. Hän aloitti työt sosionomiharjoittelussa ja teki opinnäytetyönsäkin alueen hankkeesta, jossa etsittiin aikuisia miehiä yksinhuoltajaperheiden pienten poikien kavereiksi. Valmistumisen jälkeen Leponiemi sai työpaikan perhetyön

ohjaajana Wihreässä Puussa. Tesoman alueellisessa yhteisötyössä hän toimi yli kahdenkymmenen vuoden ajan.

– Olen päässyt näkemään alueen kehityskaaren pitkältä ajalta. Setlementti Naapurin toiminnassa Tesomalla on tehty työtä yhdessä ihmisten kanssa. On viritetty verkostoja paikallisten asukkaiden ja alueen erilaisten toimijoiden kesken ja kutsuttu koolle urheiluseurojen, kulttuuriyhdistysten, vuokranantajien, seurakuntien ja viranomaisten edustajia. On reagoitu kulloinkin tärkeiksi nähtyihin ajankohtaisiin ilmiöihin. Kehittämistyössä on setlementtiarvojen mukaisesti tavoiteltu sitä, että yhteisössä voidaan elää sille hyvää arkea, kertoo Leponiemi.

Osaaja ja

edelläkävijä

Uudella vuosituhanella

Maassamme elettiin toiveikasta aikaa. Suomi ja sen tunnettuus oli nousussa.

Yhä useammalla oli taskussaan ensimmäinen matkapuhelin. Vuosituhannen alun suosituin kännykkämalli oli Nokia 3310, klassikko, jota myytiin maailmanlaajuisesti 136 miljoonaa kappaletta. Oheistoimintoina puhelimessa oli hitiksi noussut matopeli, josta innostuivat kaiken ikäiset. Tekstiviestit, joiden pituus oli 160 merkkiä, olivat matkapuhelimen maksullinen lisätoiminto. Monet tosin soittelivat edelleen lankapuhelimista ja etsivät tarvittavat numerot paperisesta puhelinluettelosta. Puhelinkopista soittamiseen oli syytä varata taskuun riittävästi kolikoita tai puhelinkortti.

Suomeen oli valittu tasavallan presidentiksi Tarja Halonen. Se oli tärkeä sanoma

etenkin tytöille, jotka tiedostivat, että heistäkin voi isona tulla ihan mitä haluavat. Lasten ja nuorten maailmaan saapui uusi tulokas, brittiläisen J.K. Rowlingin luoma fantasiahahmo Harry Potter.

Kotimaan katsotuin elokuva 2003 oli Aleksis Mäkelän ohjaus Pahat pojat, joka sai yli 600 000 katsojaa. Samana vuonna Aki Kaurismäen ohjaus Mies vailla menneisyyttä valittiin Suomen Oscar-ehdokkaaksi. Molempien elokuvien aihepiirit ja henkilöiden tarinat kuvastavat yksilön asemaa yhteiskunnassa syrjäytymisen ja sen aiheuttamien ongelmien varjossa.

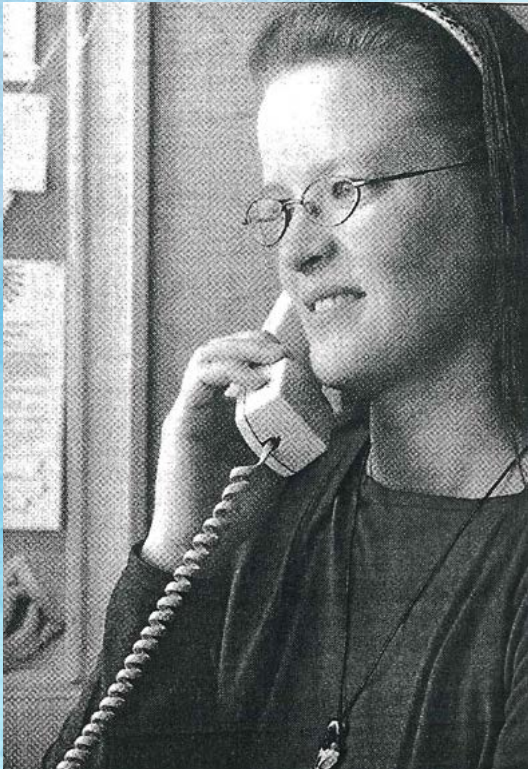
Vuonna 2004 Setlementtiyhdistys Naapuripuri juhli kymmenettä toimintavuottaan. Asema tamperelaisessa toimintakentässä oli vakiintunut ja tunnustusta oli saatu.

Järjestön toiminnan laajentuessa eri kohderyhmien tarpeisiin, nousi esiin myös tarve kehittää kohdennettuja palveluja kriisitilanteisiin ja väkivallan ehkäisyyn.

Kriisipalvelut olivat Setlementtiyhdistys Naapurin keskeinen toimintalinja. Niihin lukeutuivat alusta asti toiminnassa olleet Palveleva Puhelin, debriefing-työ ja Rikosuhripäivystys.

Järjestössä työskentelevien ammattilaisten tueksi järjestettiin koulutusta vapaaehtoisille kriisiauttamisen ja rikosprosessin sisällöistä.

Sisä-Suomen aluetoimiston vastavaksi siirtyi 2003 sosiaalipsykologi Satu Hintikka, joka oli aloittanut Setlementtiyhdistys Naapurin palveluksessa edellisenä vuonna pakolais- ja traumatyön parissa.

Rikosuhripäivystys

Toiminta Rikosuhripäivystyksessä, joka oli saanut kutsumalyhenteen RIKU, oli jaettu kahdeksaan aluetoimistoon. Rikosuhripäivystyksen perustajat ja toteuttajatahot ovat Suomen Punainen Risti, Ensi- ja turvakotien liitto, MIELI Suomen Mielenterveys ry, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen Setlementtiliitto ja Kirkkohallitus. Sisä-Suomen toimiston kattama väestöpohja oli noin miljoona asukasta. RIKUn tarjoamia palveluja olivat tukihenkilötoiminta, valtakunnallinen auttava puhelin, juristin puhelinneuvonta ja todistajan tukipuhelin. Rikosuhripäivystyksestä saivat Setlementti Naapurissa alkunsa seksuaalista väkivaltaa kokeneiden naisten vertaistukiryhmä Musta Ruusu ja perheväkivaltaa kokeneille naisille suunnattu Myrskylyhty-ryhmä.

Kriisityön merkitys nousi pintaan, kun Intian valtameren maanjäristys vuoden 2004 lopussa aiheutti valtavia hyökyaaltoja ja tsunamin, joka tuhosi suuria alueita Kaakkois-Aasian rannikolla. Luonnonkatastrofin uhreista 179 oli suomalaisia. Tampereen kaupunki osti hyökyaalto-onnettomuuden jälkeiset kriisipalvelut Setlementtiyhdistys Naapurilta. Järjestön asiantuntemukseen luotettiin. Jo aiemminkin kaupunki oli ostanut debriefing-palvelut Naapurilta.

Uusia malleja väkivallan traumojen torjuntaan

Setlementtiyhdistys Naapurin toiminnassa traumahoidollinen kehittämisprojekti Aallonmurtaja oli suunnattu erityisesti lähisuhdeväkivallan ongelmasta kärsiville.

Hankkeessa tarjottiin tukea lähisuhdeväkivallasta aiheutuvien kriisien ja traumojen purkamiseen ja ennaltaehkäisyyn entistä monimuotoisemmin. Kriisitilanteeseen sai keskustelutukea yksilönä, parina tai perheenä, sekä tietoutta traumatisoitumisesta. Perheväkivallan ongelmiin, seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön ongelmiin sovellettiin useita työmuotoja, kuten keskustelua, trauma- ja psykoedukaatiota, toiminnallisia ja sensomotorisia menetelmiä sekä psyko-draamaa. Myös vertaistukiryhmiä järjestettiin väkivaltaa kokeneille ja pohdittiin malleja uusista voimaannuttavista selviämiskeinoista.

Apua saa. Jukka Saarni, Riitta-Liisa Rusi ja Pentti Lemmetyinen Setlementti Naapuri -yhdistyksestä muistuttavat, että apua on saatavilla. Lemmetyinen korostaa, että kriisin jälkipuinti eli debriefing ei ole terapiaa, vaan henkistä ensiapua.

Kuulijoilta kiitosta

Kunniaväkivalta-seminaaria organisoanut **Satu Hintikka** voi lähteä hyvällä mielin kesälaitumille, sillä päivää kiiteltiin upeaksi ja hyväksi.

Toivoa
itsemurhan
tehneiden
läheisille -
VALOA
KOHTI

SETLEMENTTI
NAAPURI

Hatanpään valtatie 34 E
33100 Tampere
P. (03) 3141 8500/vaihde
Fax. (03) 3141 8515
www.setlementti-naapuri.fi

Sinisiipi-projekti

Tuettua asumista päihdeäideille
ja heidän perheillensä

 naapuri

Osana Aallonmurtajan kokonaisuutta järjestettiin ensimmäisiä tuki- ja kuntoutusryhmiä maahanmuuttajamiehille tarkoituksena rohkaista miehiä aktiiviseen toimijuuteen ja oman paikan löytämiseen uudessa kulttuurissa. Miestyötä tehtiin myös Kylmäkosken vankilassa ja yhteistyössä ensi- ja turvakodin ryhmän kanssa sekä Yhdessä rikoksettomaan elämään tähdänneessä YRE-hankkeessa.

Akuuttien väkivaltatilanteiden aiheuttamiin traumoihin etsittiin eheyttäviä selviytymiskeinoja. Seksuaalisen väkivallan traumasta toipujille järjestettiin kokonaisvaltaista paranemista edistävä ryhmä Selviytyjät. Uutena hankkeena alkoi 2007 vankilakuntoutusprojekti Vaku, joka tarjosi kuntoutusmallia vankila-ajalle sekä vapautumisen jälkeiselle ajalle.

Perheväkivaltaklinikka

Nimensä mukaisesti perheväkivaltaklinikka on perheiden kokemaan väkivaltaongelmaan erikoistunut kolmannen sektorin matalan kynnyksen palvelu. Palveluun, joka on luonteeltaan nopeaa tukea antavaa klinikkatyyppistä toimintaa akuutissa tilanteessa, pääsee ilman viranomaiskontakteja. Arjen hallintaan kriisitilanteessa etsitään selviytymiskeinoja ja vakautetaan tilanne niin, että ei olisi pelkoa väkivallasta tai sen uhasta.

Asiakkaita ohjataan perheväkivaltaklinikalle yhteistyöverkoston kautta, muun muassa Tampereen ensikoti- ja turvakoodeista sekä kaupungin perheneuvolasta. Väkivaltaa kokeneille henkilöille järjestetään myös vertaistukea ryhmissä, joiden vetäjinä toimi vapaaehtoisia, jotka ovat sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia.

[Video: PVK eilen ja tänään, perheväkivaltaklinikan 20-vuotisjuhlavideo \(2021\)](#)

Klikkaa linkkiä tai skannaa qr-koodi!

Olet kokenut jotakin järkyttävää. Läheisesi on kuollut, olet joutunut onnettomuuteen tai olet loukkaantunut. Joku on voinut tehdä sinulle väkivaltaa. Tai sitten olet ollut vain silminnäkijänä jossakin järkyttävässä tilanteessa.

Olet kokenut järkyttävää?

On tervettä ja normaalia, että reagoit. On myös aivan luonnollista, että sinussa aiheuttaa voimakkaita tunteita ajatus siitä, mitä olisi voinut tapahtua.

Tässä esitteessä saat ensiapuohjeita siitä, miten toimia.

Välitä! Seksuaaliväkivaltatyön verkostoyhteistyötä

Seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön kokeneille sekä heidän läheisilleen haluttiin luoda toimiva palvelupolku. Kokonaisvaltaista apua haluttiin tarjota mahdollisimman nopeasti ja tavoittaa uhreja myös etsivän työn menetelmillä. Sosiaalista mediaa hyödynnettiin niin uhrien kuin seksuaalirikoksiin syyllistyneiden tai niistä epäiltyjen tavoittamiseen ja avun tarjoamiseen.

Välitä! käynnistyi nelivuotisena kehitysprojektina Raha-automaattiyhdistyksen tuella vuonna 2012. Rahoitus vakinaistettiin vuonna 2016. Palveluketjun luominen ja yhteistyöverkoston kokoaminen tähtäsivät myös aukkojen paikkaamiseen palvelujärjestelmässä ylipäätään.

Laajapohjaiseen verkostoon yhteistyötahoiksi nousi sairaanhoitopiirin ja yliopistolaisen sairaalan yksiköitä ja heidän lisäksi

Tampereen kaupungin psykiatrian ja nuorisopsykiatrian poliklinikat, sosiaalityö, kriisikeskus Osviitta sekä naapurikaupunki Nokian terveystieteiden keskus.

Pirkanmaalle saatiin näin rakennettua Suomen kolmas seksuaaliväkivaltaa kokeneen hoitoketju, josta tuli myös sairaanhoitopiirin virallinen hoitoketju.

Tampereelle ja Pirkanmaalle keskittyneen hankkeen verkostot ja verkkopalvelut tekivät hankkeesta koko maata kattavan. Nopeaa apua tarjoavaan malliin kehitettiin sosiaalisen median avulla menetelmiä, joilla tavoittaa seksuaalirikosten tekijöitä ja tarjota apua myös heille. Uhrin toipumisprosessin tueksi pohdittiin vapaaehtoistyön ja vertaistuen mahdollisuuksia. Laajana ja pitkäkestoisena tavoitteena oli päästä vaikuttamaan yleisiin asenteisiin ja sovellettaviin työkäytäntöihin.

Koulutuksessa ja toiminnassa käytettiin kokemusasiantuntijoita ja koulutettiin vapaaehtoisia muun muassa verkkokriisikeskus Tukinetin chat-ohjaajiksi.

Sosiaalisesta mediasta 2017 käynnistyneen Me too -kampanjan myötä seksuaalinen häirintä ja ahdistelu saivat maailmanlaajuisista huomiota. Asian yleisyys paljastui ja siitä tuli yhteiskunnalliselta painoarvoltaan pysyvästi merkittävä. Me toon ansiosta alkaneen keskustelun perusteella voidaan todeta, että asenneilmapiiri ja suhtautuminen häirintään ovat muuttuneet ratkaisevasti.

Seksuaalisesta ahdistelusta, toisen ihmisen seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaamisesta oli Suomessa tullut rangaittava teko vuonna 2014.

Seksuaaliväkivaltatyössä ryhdyttiin tekemään työtä myös potentiaalisen seksuaa-

lirikosten tekijöiden kanssa. Välitä! nuorten hanke, jota rahoitti oikeusministeriö, käynnistyi 2020.

Vuodesta 2024 alkaen tekijätyötä on jatkettu edelleen Välitä rajoista! -hankkeessa, joka tukee yli 15-vuotiaita henkilöitä, joilla on haitallista seksuaalikäyttäytymistä.

[Video: Välitä! Seksuaaliväkivaltatyö 10 vuotta \(2022\)](#)

Klikkaa linkkiä tai skanna QR-koodi!

Puhumisen kulttuuri luo lisää puhumisen kulttuuria - DIDAR

Kulttuuriset perinteet ja niihin liittyvät säännöt ja ilmiöt loivat tarvetta uudelleenlaiksele asiakastyölle ja työvälineiden kehittämisele. Kulttuuriin liittyvän väkivallan ehkäisemiseen toimintamalleja kehittävä hanke Pirkanmaalla käynnistyi vuonna 2013. Työ lähti liikkeelle keväällä 2013 Settlementtiyhdistys Naapurin ja Tampereen ammattiopilaitoksen yhteistyöstä, kun settlementin Tyttöjen Talolla ja ja opilaitoksessa kuraatorin ja opinto-ohjaajan työssä havaittiin kunniaväkivallan ilmentymiä nuorten naisten elämässä. Tarve moniammatilliselle työskentelylle yhteistyössä teemaan liittyvien yhteisöjen kanssa oli tiedostettu jo aiemmin asiakastapausten kasvun myötä.

Raha-automaattiyhdistys myönsi Settlementtiyhdistys Naapurille kunniaikulttuuriin ja -väkivaltaan liittyvien ilmiöiden näkyväksi

tekemiseen ja kunniaväkivaltaa ehkäisevien toimintamallien kehittämiseen rahoituksen vuosille 2013–2016. Yhteistyötä tehtiin Pirkanmaan terveydenhuollon monikulttuurisuushankkeen kanssa ja kansainvälistä oppia ammennettiin Tukholmasta paikallisesta turvatalosta ja sen julkaisemasta käsikirjasta kunnian nimissä harjoitetusta väkivallasta ja alistamisesta (Våld och kontroll i hederns namn – en manual).

Kehittämishanke sai nimen DIDAR, joka on kurdin kieltä ja tarkoittaa kohtaamista. Sanalla on sama merkitys myös persian ja darin kielessä. Näkyvyyttä ja tunnettuutta onnistuttiin saamaan maahanmuuttajayhteisöissä, joiden panos haitallisten perinteiden muuttumiseen ja muuttamiseen on olennaisen tärkeä. Sensitiivisen teeman käsittely edellyttää luottamuksen syntymistä, aitoja kohtaamisia ja

keskusteluja, joissa työntekijöiden ymmärrys kunniakulttuurista voi lisääntyä.

Hankkeen päätösseminaarissa julkistettiin opaskirja Kohtaaminen ja dialogi kunniakulttuuri- ja kunniaväkivaltatyössä. Myös sähköisenä julkaistun oppaan viimeisellä sivulla todetaan, että DIDAR on työllään osoittanut, että sen käsittelemistä asioista voi – ja pitääkin puhua. Nelivuotisen kehittämisvaiheen jälkeen DIDAR pääsi Raha-automaattiyhdistyksen toiminta-avustuksen piiriin.

DIDARin työmuodot ovat matalan kynnyksen toimintaa ja edistävät puheeksi ottamisen mallia, myös osana viranomaisten ammattitaitoa. Toiminnan tavoitteena on rakentaa asiakasohjaukseen järjestelmä monikulttuurisessa ympäristössä elävien perheiden ja yksilöiden tueksi.

Didas, Perheväkivaltaklinikka ja Välitä! yhdistettiin 2018 osaksi Setlementti Tam-

pereen väkivalta- ja kriisityön yksikköä. Vuonna 2021 se täydentyi Kun lapsi satuttaa -työllä, joka oli yhteistyöhanke Kehitysvammaisten palvelusäätiön kanssa ja sai vakituisen rahoituksen vuonna 2023. Tämäkin työmuoto oli valtakunnallisesti ensimmäinen laatuaan, kuten yksikön muutkin työmuodot ovat aikanaan olleet edelläkävijöitä.

[Video: DIDAR-valokuvakatselmus](#)

Klikkaa linkkiä tai skannaa qr-koodi!

Osaaminen on laajaa

Väkivaltatyö on vuosien varrella kehittynyt suuntaan, jossa väkivallan eri muodot ovat laajemmin mukana. Uhrien ja kokijoiden kanssa työskentelyn lisäksi asiakastyötä tehdään myös potentiaalisten tekijöiden kanssa. Työskentelytapojen kehittämisessä taustalla on ajatus, että kaikki osapuolet tarvitsevat apua ja että työtä voidaan tehdä yhdessä ja samassa yksikössä. Setlementti Tampereelle on muodostunut valtakunnallisesti merkittävä ja poikkeuksellisen vahva väkivaltatyön osaaminen ja työmuotojen keskittymä. Myös anonyymin puhelinpalvelun organisoimisesta on pitkä kokemus. Kaari väkivaltatyön alkuajoista, Rikosuhripäivystyksen ja Aallonmurtaja-hankkeen kautta erilaisiin toimintamuotoihin ja asiakasryhmiin on kolmen vuosikymmenen

aikana vienyt eteenpäin kohti yhä monimuotoisempia toimintatapoja ja laajemman osaamisen palettia.

Kriisi- ja väkivaltatyön rinnalla Setlementti Tampereessa tunnistettiin myös nuorten tyttöjen ja nuorten naisten omat, erityiset tarpeet. Näihin tarpeisiin vastaamaan syntyi Tyttöjen Talo, joka tarjoaa turvallisen ja yhteisöllisen ympäristön kasvuun ja osallisuuteen.

**Yksin-
oikeudella
tyttöille**

”Tää on upea paikka”

Tampereen Tyttöjen Talo

”Yksinoikeudella tytöille” – otsikoi Aamulehti, kun Tyttöjen Talolla vietettiin virallisia avajaisia vuonna 2004. Tyttikseltä löytää mielekästä tekemistä, keskusteluseuraa ja uusia ystäviäkin. Alkuvuosina käytössä oli myös Likkalinja, josta sai neuvontaa myös puhelimitse ja verkon välityksellä. Jo nuoriinkin naisiin kohdistuvien odotusten ja paineiden takia tarvitaan poikavapaa vyöhyke, tukipiste ja ajanviettopaikka, missä tytöt voivat etsiä ja harjoitella omanlaisia ja uusiakin toimintatapoja.

Tyttötyö on kotoisin Ruotsista, missä painopisteenä olivat ensi alkuun nimenomaan maahan muuttaneet tytöt. Suomessa ensimmäinen Tyttöjen Talo perustettiin Helsinkiin 1999, Tampere tuli toisena 2004, ja perässä

tulivat Oulu, Turku ja monet muutkin paikkakunnat.

Sijainti kaupungin ydinkeskustassa, alkuun Rautatienkadulla, teki toiminnasta helposti saavutettavaa. Toiminta on ollut alusta pitäen monikulttuurista ja avointa myös kauempaa kuin vain Tampereelta tuleville tytöille. Ikäraajat ja suositukset ovat hieman vaihdelleet, nykyisin toiminta on tarkoitettu 12–29-vuotiaille.

Kodinomaisesti sisustetuissa huoneissa aloitettiin yhteisöllinen avoin toiminta ja yhdessäolo, vuorovaikutteiset harrastusryhmät ja yksilötyö. Toiminnan lähtökohtana ovat setlementtityön arvojen mukaisesti kunnioittava kohtaaminen, yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus. Kävijöille tarjotaan tukea

yksilöllisiin tarpeisiin. Lähtökohtana on yhteisöllisyys, jonka kautta vahvistetaan tyttöjen omia voimavaroja, vuorovaikutussuhteita ja etsitään keinoja, joilla tytöt voivat saavuttaa sen, mitä itse haluavat, löytää oman persoonansa, ilon lähteet ja unelmat.

Tietoa Tyttöjen Talosta voi saada verkon välityksellä tai vaikkapa somesta, alkuvuosina jopa lehti-ilmoituksista. Toiminnasta saattaa vinkata myös kaveri, koulukuraattori tai oma vanhempi. Tyttiksellä voi olla omana itsenään, mukaan voi tulla anonyymistikin, ja jokainen toivotetaan tervetulleeksi omana itsenään.

Tyttöjen Talon järjestämä matalan kynnyksen toiminta ja palvelu on maksutonta. Tyttiksellä, joka ei ole viranomaistoimija,

Tyttöjen Talo aukesi

Poikavapaa tila auttaa tyttöjä kasvamaan naiseksi

JENNI SATOLA
TEKSTI JA KUVA

Rautatiekadulla on avattu Tampereen Tyttöjen Talo. Viihtyisä kokoontumispaikka on avoinna vain tytöille. Poikia ei paikalle päästetä. Talon malli löytyi Helsingistä ja Tukholmasta.

- Tyttöillä on selvästi ollut tarvetta omalle tilalle. Heiltä on jo nyt tullut sähköpostia ja puheluita, Tyttöjen talon johtaja Taina Karman kertoo.

Talossa kokoontuu pienryhmiä, joissa on mukana kaksi aikuista ohjaajaa. Tavoitteena on luoda iloinen ja turvallinen tapaamispaikka, jossa saa tukea naiseksi kasvamiseen sekä oman identiteetin ja elämänilon löytämiseen.

Ryhmissä keskustellaan, maalaetaan, tehdään draamaa tai lähdetään vaikka ratsastamaan tai potkunyrkkeilemään. Tytöt itse päättävät mitä haluavat tehdä. Samal-

on toimivat yhteistyöverkostot tilanteissa, joissa palveluohjaus on tarpeen. Tyttöjen Talon toiminta on aina tavoittanut myös niitä nuoria, jotka ovat haavoittuvassa elämäntilanteessa ja tarvitsevat erityistä tukea.

Tyttöjen Talolla tuetaan nuorten itse-tuntemusta ja -arvostusta, voimavaroja ja vahvistetaan sosiaalisia taitoja. Toisten mollaamista ja kiusaamista ei sallita lainkaan. Toiminta tapahtuu pääasiassa iltapäivisin ja iltaisin. Talolla voi harrastaa, tutustua uusiin ihmisiin, osallistua ryhmiin tai saada keskusteluapua.

Identiteetti ja itsetunto vahvistuvat

Erilaisten avoimien ja suljettujen ryhmien valikoima Tyttöjen Talolla on vuosien mittaan ollut monipuolisuudessaan ja ajanhenkisyydessään vaikuttava: elokuvia, leivontaa, hyvinvointia, taidetöitä, tanssia, retkiä, vihanhallintaa, valokuvausta, voimauttavaa tunneryhmää, musaryhmää, lempeää joogaa, lapsen kanssa -ryhmää, kaveri- ja vuorovaikutustaidot, seksuaalisuus, itsenäistyvien nuorten ryhmä ja paljon muuta. Mukana on toiminnallisia ja draamallisia keinoja, joilla tuetaan tyttöjen kehollisuutta ja lisätään itsetuntemusta.

Suljetuissa ryhmissä on vuosien mittaan käsitelty muun muassa syömiseen ja keholisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä erilaisia tunnetaitoja ja elämänhallintaan vaikuttavia asioita.

Erityisen ajankohtainen ryhmä oli taloushaltiat, jossa käsiteltiin budjettien lisäksi identiteetin ja tunteiden vaikutusta rahankäyttöön. Talolla on järjestetty myös yksilöllistä konsultointia ja tilaisuuksia, joiden aiheena voivat olla vaikkapa ihmissuhteet, seksuaalivoukunta, tunnetaidot ja elämännhallinnan eri osa-alueet.

Tyttöjen Talon esiin nostama tematiikka on saanut medioissa monipuolisen ja ongelmiin pureutuvan vastaanoton, joka pyrkii näkemään stereotyyppien taakse. Vuosien aikana on pureuduttu teini-ikäisten ulkopuolisuuteen uusperheissä, tyttöjen ahdistuksen näkymättömämpiin ja näkyviin muotoihin, myös väkivaltaisuuteen. Vuonna 2010 uutisoitiin, että teinitytöt rötöstelevät ja käyttävät nyrkkejä.

Sukupuolisensitiivisyys työssä tarkoittaa, että pyritään tunnistamaan ja tekemään näkyviksi sukupuoliin liittyvät erottelut ja

Tarpeellista ja tunnustettua toimintaa

Tyttöjen Talo aloitti Setlementtiyhdistys Naapurin projektina. Raha-automaattiyhdistyksen tuella tehtävä työ vakinaistettiin alun hankevuosien jälkeen. Vastuullinen ja ihmisläheinen toiminta matalan kynnyksen työssä pahoinvoinnin ehkäisemiseksi on tunnustettu tarpeelliseksi jo yli 20 vuoden ajan. Syrjäytymisuhan alla elävien tyttöjen kokemus huono-osaisuudesta on voinut käynnistyä jo lapsena, ja he ovat alttiina näköalattomuudelle oman elämän hallinnassa.

Seksuaaliväkivaltatyötä ja seksuaalineuvontaa

Työntekijä, jonka työnkuvaan kuuluu seksuaalista väkivaltaa kokeneiden nuorten kanssa tehtävä yksilötyö ja matalan kynnyksen seksuaalineuvonnan vastaanotto, voitiin palkata lisäresurssina toimintaan vuonna 2019. Aloitettiin yhteistyö Setlementti Tampereen Väkivaltatyön yksikön ja Rikosuhripäivystyksen kanssa. Myös samana vuonna perustetusta Seri-tukikeskuksesta, seksuaaliväkivaltaa kohdanneiden tutkimus- ja auttamisyksiköstä, tuli tärkeä yhteistyökumppani.

Nykyisin STEAn, Tampereen kaupungin ja aluehallintovirasto AVI:n sekä pienempien lahjoittajien antama taloudellinen tuki luo pohjan Tyttiksen työlle. Lahjoitukset ovat tuoneet myös näkyvyyttä tematiikalle, kun Tampereen seudun Finnish Hot Rod Asso-

Mobiliassa syötiin soppaa ja jaettiin rahaa

→ Koska tapahtuma oli ja missä? Kangasalla Mobiliassa 30.7. Mitä te juhlitte? Moottorikerho Finnish Hot Rod Associationin FHRA:n kesätapahtumaa ja hyväntekeväisyyskalenterin luovutusta. Oitko ohjelmaakin? Pälli (Jari Männikkö) oli virtitellyt pihamaalle soppapykkänsä, joka oli piri-pintana täynnä lihasoppaa. Ruokailun jälkeen siirryimme sisätiloihin kahvin ja pullan ääreen. Ne nautittuamme vuorossa oli XXXL-kalenterin tuoton luovutus Tampereen Tyttöjen talolle. Koronavirus oli kuitenkin syönyt tästä osansa, mutta kaikki olivat tyytyväisiä tuohonkin summaan. Väkeä oli kerääntynyt tilaisuuteen kiittävästi. Mistä siellä puhuttiin? Ihailtiin autoja ja rantaa, ja tulipa sielun hoitoakin, kun sai moikata kavereita pikistä siikaa. Säilytikö sopu? Kiitoksia saatiin kovasti. Kiitoksia kaikille osallistuneille! Kuka raportoi? Tapio Niemelä.

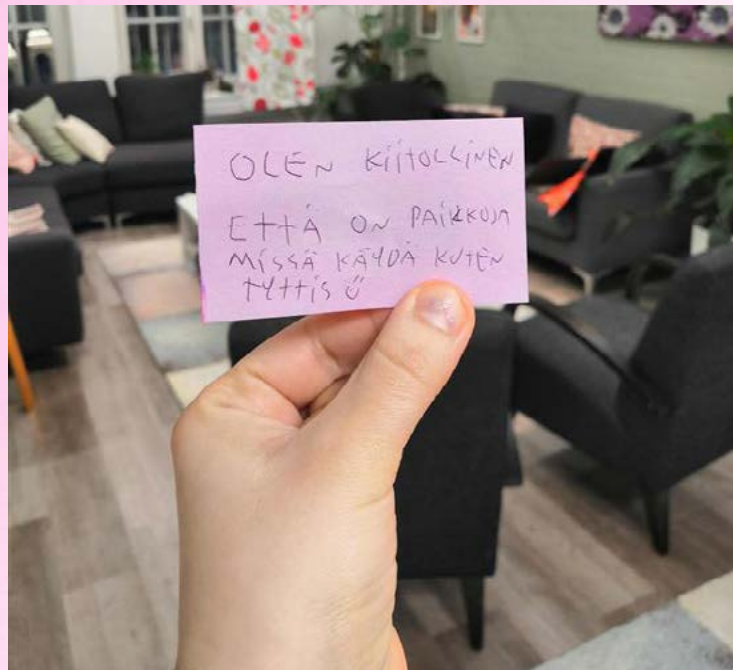

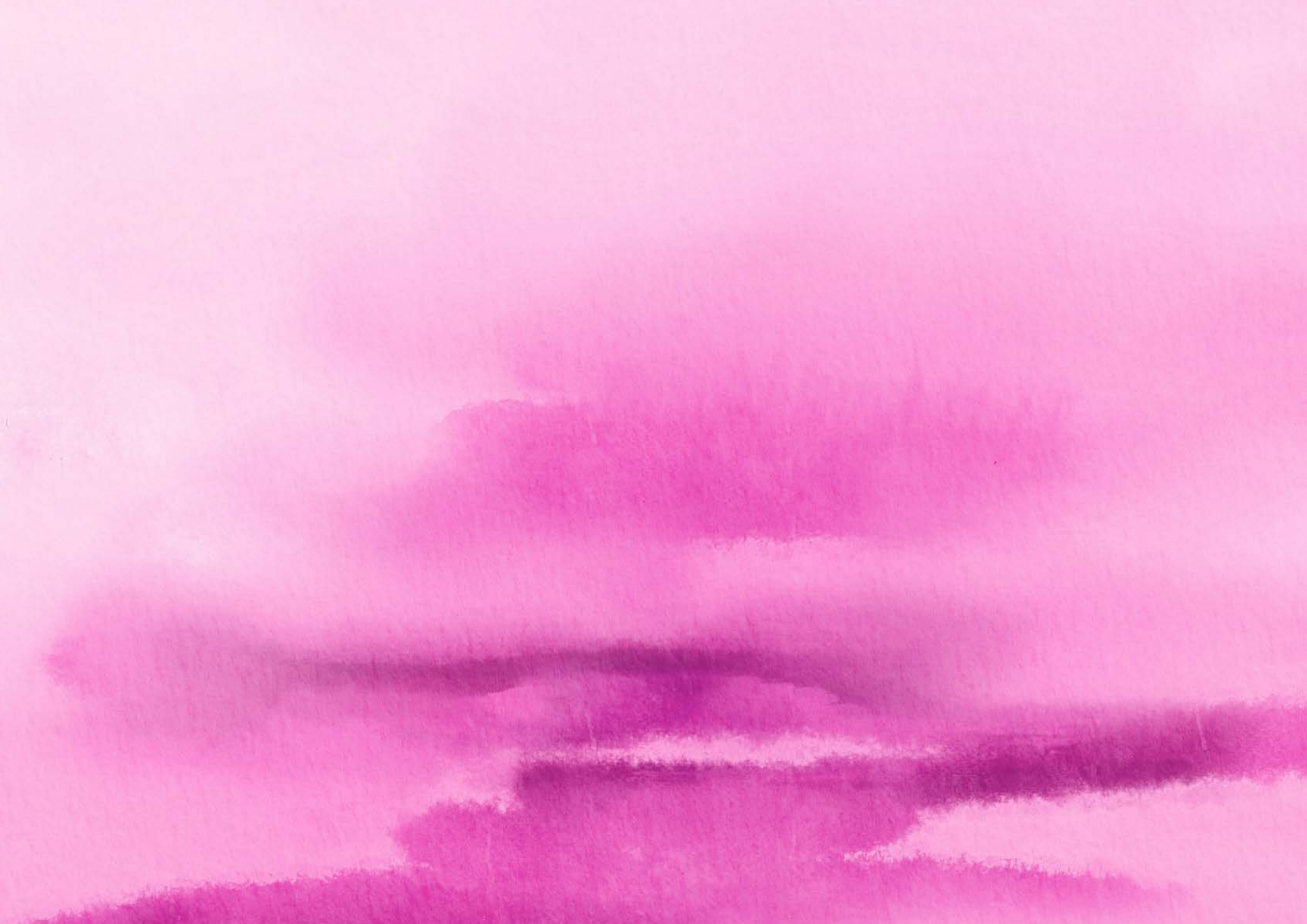
ciation (FHRA) vuonna 2020 lahjoitti kehomyönteisyyden puolesta julkaistun aikuisten miesten poikakalenterinsa tuoton Tyttöjen Talolle.

Toimintaan kuuluu, että kävijöiltä kerätään palautetta. Kävijät ovat kirjoittaneet myönteisistä muutoksista tilanteessaan, yksinäisyyden ja erillisyyden tunteen vähentymisestä.

Asiakaspalaute tiivistää olennaisen: ”Tää on upea paikka ja minä olen niin onnellinen, että löysin sellaisen paikan, jossa voi puhua ihan rauhassa ja sain uusia kavereita. Kiitos paljon kaikille ohjaajille ja kaikille, jotka työskentelette täällä.”

Tyttötyön vakiinnutettua paikkansa, nousi esiin tarve kehittää myös miehille suunnattua yhteisöllistä toimintaa. Tähän tarpeeseen vastasi Mattilan miehet, jonka toiminta rakentuu samanarvoisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden periaatteille.

Mattiilan miehet

"BACK TO THE PEOPLE"

SLOGAN FOR SETTLEMENTS IN

"THE

AND

Tervetuloa tuhat kertaa!

Yhteisöllistä miestyötä Mattilassa

Mattilassa elävät paikallista elämää eri puolilta maailmaa tulleet, erilaisista lähtökohdista ponnistavat kävijät.

Miesten kansalaistalo Mattila käynnistettiin RAY:n hankerahoituksella viideksi vuodeksi. Suunnitteluvaiheen jälkeen varsinainen toiminta miesten avoimessa kansalaistalossa käynnistyi vuonna 2012 toimittilassa Laukontorin laidalla aivan kaupungin ydinkeskustassa. Pää tavoitteena oli edistää miesten välistä yhteistoimintaa, osallisuutta ja vuoropuhelua, niin että osallistujat ovat mukana suunnittelussa ja kehittämistyössä. Profiilina oli alusta lähtien tarjota hyvin saavutettavissa oleva avoin tila eri kulttuurista saapuneiden ja syntysuomalaisten

miesten kesken. Mattilassa ei kysytty tarkempia tietoja tulijoista.

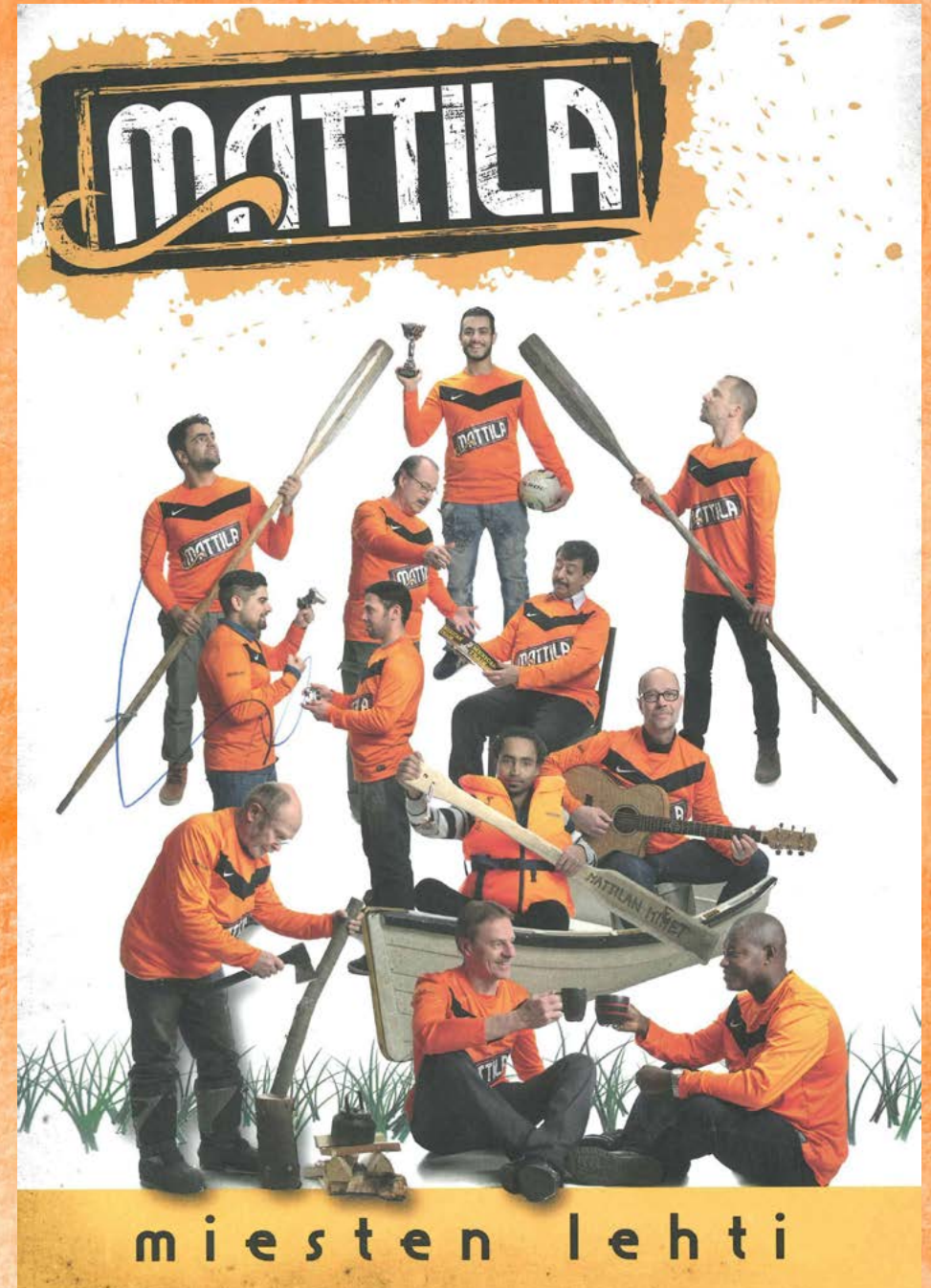
Avoin toiminta piti sisällään mahdollisuuden pistäytymiseen kahvikupposen ääreen muiden miesten seurassa, lukemaan päivän lehdet ja surffailuun internetissä. Alkututumisen jälkeen kiinnostuksen herättyä halukkaiden oli mahdollista liittyä toiminnallisiin ryhmiin, joiden teemoina oli mm. suomen kielen opiskelua ja kulttuuritietoutta tai liikuntaa. Miesten omia toiveita ja ideoita pyrittiin huomioimaan sosiokulttuurisen innostamisen hengessä.

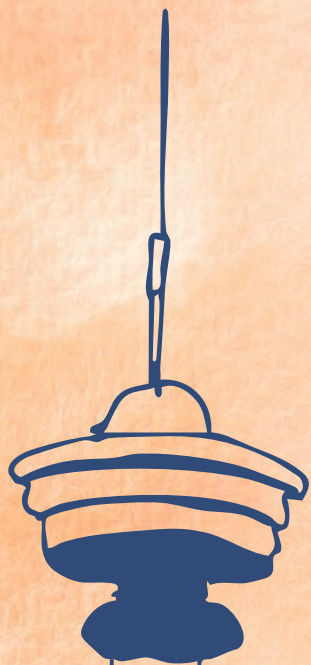
Pelattiin pöytä- ja lautapelejä, futsalia, salibandya, käytiin uimassa ja harrastettiin penkkiurheilua. Ensimmäisenä toiminta-

vuonna Mattilassa kirjattiin yli 2000 käyntiä, mistä määrät lähtivätkin ripeään kasvuun.

Mattilan toimintamuotoja on kehitetty suuntaan, joka lisää kulttuuritietoisuutta, tukee kiinnittymistä paikallisyhteisöön ja kannustaa yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Tarjolla on matalalla kynnyksellä keskusteluapua esiin nousseisiin tarpeisiin. Kansalaistalossa vieraili monia eri alojen ammattilaisia kertomassa mm. työllistymisestä, asumiseen liittyvistä kysymyksistä ja ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksista.

Yhteistyö kumppaneiden ja oppilaitosten kanssa oli lähtökohtana sukupuoli-sensitiivistä miestyötä tekevälle Mattilalle. Tampereen kaupunki, alueellisen maahan-

muuttajatyön hanke ALMA, seurakunnat, NMKY, SPR, Tampereen yliopisto, ulkomaalaistoimisto, psykiatrian poliklinikka maahanmuuttajille ja Miessakit ry olivat jo alkuvaiheen keskeisiä yhteistoimintatahoja. Ensimmäinen verkostoyhteistyönä toteutettu tapahtuma oli Miesten Tampere ja yhdessä Miessakkien kanssa järjestettiin tukihenkilökoulutusta.

Miessukupuolen erityisyydestä nousevia kysymyksiä kansalaislähtöisessä toiminnassa määritettiin kävijälähtöisesti Mattilan parlamentissa ja tuotiin tapahtumiin. Teema-iltojen keskustelujen aiheiksi valikoituivat mm. raha, työ, seksi ja uskonnot. Tilaisuuksissa oli mukana myös tulkki. Kansalaistalon toiminnan suunnitteluun ja tavoitteiden arviointiin käytettiin moniammatillista kehittämissryhmää.

Miesten aktiivisen toiminnan tila – Mattila

Kansalaistalo Mattilan näkyvyyttä ja viestinnällistä aktiivisuutta lähdettiin kasvattamaan viestintäkonsultin avulla. Miesten viikolla ja Miesten Tampere -tapahtumissa päästiin esille medioissa ja osallistuttiin mm. rasminvastaiseen tilaisuuteen. Vapaaehtoistyötä lähdettiin kehittämään aiheessa kokeneiden settlementtitoimijoiden kanssa. Mattilan toiminnan ammattimaisuutta on myös aiheesta tehty tutkimustyö ja työntekijöille järjestetty työnohjaus.

Tavoitteeksi asetettu miesten hyvinvoinnin lisääntyminen näyttäytyy asenteiden avar-tumisena ja edistää kotoutumista, kielen ja kulttuurin omaksumista. Toiminnan ensimmäisten vuosien aikana maahanmuuttajien ja kantasuomalaismiesten osuus kävijöistä lähti tasoittumaan.

Tehty työ huomattiin myös valtakunnan

tasolla, kun Mattila vuonna 2014 sai sosiaali- ja terveysministeriön Miehen työ -palkinnon ansioistaan sukupuolisensitiivisestä verkostotyöstä ja tasa-arvon edistämisestä. Periaatteena vuorovaikutuksessa on, että jokainen voi ilmentää identiteettiään ja ilmaista itseään ja toiveitaan ilman pelkoa nolaamisesta tai torjutuksi tulemisesta.

Avoin, turvallinen ja innostava ilmapiiri tamperelaisessa miestyössä ja sen hyväksi tehty työ huomattiin heti seuraavana vuonna, kun Raha-automaattiyhdistys myönsi Mattilalle Vaikuttavaa! -palkinnon. Palkinnot ja julkisuus lisäsivät näkyvyyttä ja kiinnostusta: käyntikertoja kansalaistalossa vuonna 2015 kirjattiin lähes kolmetuhatta, joista lähes tuhat miestä osallistui ohjattuun toimintaan. Kohtaamisen ja yhdessä tekemisen paikasta tulijoiden taustasta, kulttuurista tai

Miesten Mattila

— Osa suomalaista kaupunkikulttuuria ovat yleiset saunat. Rajaportin sauna löytyy Tampereen Pispalasta, kertovat Zaid Al-khdhairi ja Murad Mukbil.

VESA KEINONEN
LAURA VESA

Tamperelainen Kansalaistalo Mattila on toisenlainen miesten paikka, missä miestä ole ei tuomittu ongelmaksi eikä kansallisuudella tai kulttuurilla ole väliä.

Talenta 3/2015

kansallisuudesta riippumatta oli muodostunut miesten oma tila ja paikka – Mattila. Settlementti Naapurin kansalaistoiminnan toimialalla Mattila vakiintui pysyväisluonteiseksi toiminnaksi.

Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä näkyi vuonna 2016 Mattilankin toiminnassa. Kävijämäärät kasvoivat ja oli mahdollista palkata kaksi kesätyöntekijää. Iloinen uutinen oli, että Raha-automaattiyhdistys myönsi lisämäärärahan väljemmän toimitilan vuokraamiseen.

Verkostotyössä Mattila keräsi valtakunnallistakin tunnettuutta, kun se kiersi markkinoimassa miestyötään otsikolla Mattila On Tour mm. Lahden seudulla, Kemissä, Oulussa ja Rovaniemellä. Kulttuuriin painottuvan toiminnan saralla Mattilan miehet puolestaan osallistuivat kapellimestarikouluun Tampereen Filharmonian harjoituksissa Santtu-Matias Rouvalin johdolla. Yhdessä

tekeminen lisäsi yhteisöllisyyttä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia ja rohkaisi miehiä toimintaan. Huomionarvoista oli myös, että kymmenen Mattilan toiminnassa aktiivisesti mukana ollutta maahanmuuttajamiestä työllistyi vakituisesti.

Ovet ovat Mattilassa avoimet joka arkipäivä. Hyvinvointitoimintaa oltiin pilotoimassa valtakunnallisesti, ja siihen sisältyneeseen residenssitoimintaan kuuluvana, yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen Taiken kanssa Mattilaankin saapui residenssitaiteilija.

Vuonna 2017 kävijöitä Mattilan kohtaamispaikassa oli yli 6000, joista maahanmuuttajia oli kaksi kolmesta. Muutto Amuriin Sepänkadulle merkitsi toiminnallisuuden laajenemista, kun kahden kerroksen toimitalan alakertaan saatiin sekä verstastilat varustuksineen teknisille töille että biljardi-pöytä. Uusien toimitilojen remontoinnista vastasi taloyhtiö, Mattilan miehet osallis-

tuivat asennus-, listoitus- ja maalaustöihin. Vahva yhteisöllinen henki ilmeni myös siinä, että sisustukseen toteutettiin yhteistyönä tarjoilusaareke ja kokouspöytä. Yhdessä elokuvataiteilijan kanssa miehet tekivät muuttopuuhista lyhytelokuvan. Uuden tilan avajaiset olivat odotettu tilaisuus.

Mattilan aktiivit osallistuivat myös valtakunnallisille setlementtipäiville Jyväskylässä ja Helsingissä, mistä tuomisina oli Setlementtiliiton tunnustuspalkinto Rohkeus vaatia yhdenvertaisuutta. Mattilasta osallistuttiin myös Miestyön Foorumille. Loppuvuodesta vierailtiin Tartossa Virossa teatteriesityksen kanssa ja toimitettiin Mattilassa kerätty avustuslahjoitus Tarton ensi- ja turvakodin äideille.

Miesten hyvinvointia vertais- hengessä

Mattilassa hankittu kokemus organisoinnista, käytänteiden toteuttamisesta, kouluttamisesta ja verkostoista heijastaa settlementti-työn arvoja, jossa ihminen kohdataan yksilöinä, ei ongelmina. Kohtaamispaikka ja kansalaistalo Mattila on esimerkki moniäänistä ja yhdenvertaista kansalaisyhteiskuntaa edistävästä toimijoista. Miesten moninaiset taustat ja laajan ikäjakauma tuovat toimintaan ja vuorovaikutukseen rikkautta. Miehenä olemisen tapoja on monia ja mielekäs tekeminen tukee elämänhallintaa.

Toimintaryhmissä toteutettiin vaihtuvia teemoja avantouinnista metsäreissujen ja talkoiden kautta kulinaari-iltoihin. Käytiin näyttelyissä, kuntosalilla ja tietenkin keskusteltiin. Vuonna 2018 kävijöiden taustat tasaantuivat niin, että kuta kuinkin puolet

oli maahanmuuttajia ja puolet kantasuomalaisia. Mattilan toiminnan rahoituksesta ovat vastanneet pääosin Raha-automaattiyhdistys ja sen jälkeen STEA. Tampereen kaupunki on myös antanut pitkäjänteisen tukensa.

Koronapandemian aikana toimintaa siirrettiin digitaaliseen ympäristöön, mikä verotti osallistujamääriä raskaasti. Yksinäisyys ja toimettomuus toivat esiin yhteisön merkityksen. Mattilan tarjoamaa yhdenvertaisuuden kokemusta ja kulttuurien välistä ymmärrystä osattiin pandemian helpottaessa arvostaa toden teolla, mikä voitiin todentaa palaute- ja seurantakyselyjen avulla.

”Tervetuloa Mattilaan. Tuhat kertaa.”
- Hoshmand Nygård

Ketterä

kaksi-

kympin

2010-luvulla

2010-luvun alkua Suomessa ja maailmalla

Vuosikymmenen alun suomalaisessa yhteiskunnassa valtapuolueet saivat vahvan haastajan, kun perussuomalaiset saivat jytlyn, vaalivoiton Timo Soinin johdolla. Puolue nousi maan kolmanneksi suurimmaksi ja sai 39 kansanedustajaa.

Terroristijohtaja Osama bin Laden saatiin jäljitettyä vuosikymmenen kestäneiden etsintöjen jälkeen ja surmattiin Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen iskussa Pakistanissa huhtikuussa 2011.

Joitakin viikkoja myöhemmin Suomen Leijonat voittivat jääkiekon maailmanmestaruuden toisen kerran, nyt Bratislavassa

Slovakiassa. Voitto-ottelussa Ruotsi päihitettiin lukemin 6–1.

Heinäkuussa norjalaisen terroristin Anders Behring Breivikin silmittömän väkivallan iskuissa menehtyi Oslon keskustassa ja Utøyan saarella yhteensä 77 ihmistä.

Nuorille suunnattua palvelua ja hankkeita – TUAS

Nuorten erityispalveluja oli mukana yhdistyksen toiminnassa usean työmuodon osana. Keskeinen näkökulma oli lastensuojelullinen ja luonteeltaan korjaava. Arkielämän hallinnan valmiuksia vahvistamaan kehitettiin Nuorten tuetun asumisen TUAS.

Tuetun asumisen palvelut on suunnattu itsenäiseen asumiseen siirtyville nuorille, jotka ovat olleet sosiaalitoimen asiakkaita ja ovat lastensuojelulain tarkoittaman jälkihuollon piirissä. Tukiasumistyössä nuoria autetaan kohentamaan asumisen perusvalmiuksia, löytämään omat voimavaransa ja oppimaan vastuuta omasta elämästään.

Tuettu asuminen auttaa nuoria uuteen elämään

Tuki on laaja-alaista ja siihen kuuluu asumisen ja arjen hallinnan taitojen lisäksi itseenäistymiseen tähtäävä talousasioiden hoitaminen sekä koulutus- tai työpaikan etsintä. Palveluita ovat saaneet sekä Tampereen että muiden kuntien nuoret. Tuen pituus ja intensiteetti ovat vastanneet nuorten tarpeeseen. Tulokset ovat näkyneet siinäkin, että tuen piirissä olleet nuoret eivät ole saaneet häätöjä.

Asiakasarvioissa kiitetään siitä, että nuorta kuunnellaan aidosti ja että asiakkaana voi tietää, että asiat hoituvat.

Vuosina 2014–2015 Eurooppaan saapui suuria määriä turvapaikanhakijoita Lähi-Idästä, Afrikasta ja Etelä-Aasiasta. Suomeen saapui vuoden 2015 lopulla yli 32 000 ihmistä.

Maahamme perustettiin uusia vastaanottokeskuksia, joita vuoden lopulla oli yhteensä 140.

Vuosi 2014 oli juhluvuosi

Setlementtiyhdistys Naapuri teki 20. toimintavuonna organisaatiouudistuksen. Palvelut järjestettiin kahden pääteeman alle: kansalaistoimintaan ja vaikeisiin elämäntilanteisiin. Toimialajako toi hallinnollisen lisäresurssin, toimialajohtajan, missä tehtävässä aloitti yhteiskuntatieteiden maisteri Mervi Janhunen-Ruusuvuori.

Palveleva puhelin täytti 50 vuotta, mitä muistettiin Raatihuoneella.

Kansalaistoimintaan uudessa organisaatorakenteessa kuului neljä yksikköä: Miesten kansalaistalo Mattila ja Tyttöjen talo, jotka sijaitsivat kaupungin keskustassa, sekä kohtaamispaikka Wihreä Puu Tesomalla ja kansainvälinen naisten tapaamispaikka Naistari Hervannassa. Vaikeiden elämäntilanteiden toimialaan puolestaan kuuluivat Rikosuhripäivystys, perheväkivaltaklinikka,

DIDAR-hanke, nuorten tuetun asumisen yksikkö TUAS sekä seksuaaliväkivaltatyön verkostohanke Välitä! ja Palveleva Puhelin.

Nollalinja

Nollalinjan toiminta käynnistettiin syksyllä 2016. Kyseessä on valtakunnallinen, maksuton auttava puhelin, joka palvelee kellon ympäri. Palvelu on tarkoitettu kaikille, jotka ovat läheisessä ihmissuhteessaan kokeneet väkivaltaa tai sen uhkaa. Kriisipäivystäjät, jotka ovat kokeneita sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, antavat neuvoja asiakastyöhön myös asiakastyöhön ja viranomaisille. Keskusteluja käydään suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Nollalinja toteutetaan yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n kanssa ja toiminnan rahoitus tulee oikeusministeriöltä.

Nollalinja osoittautui kysytyksi palveluksi jo ensimmäisen toimintavuotensa aikana siinä määrin, että yksi puhelinlinja ei riittänyt kaikkien puhelujen vastaanottamiseen. Vuonna 2018 rinnalle saatiin toinen linja palvelemaan ruuhkaisimpina aikoina.

Nollalinjan toiminta perustuu Euroopan neuvoston yleissopimukseen, jonka tarkoituksena on ehkäistä ja torjua naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa, suojella väkivallan uhreja ja saattaa tekijöitä edesvastuuseen. Istanbulin sopimuksena tunnettu sopimus tuli Suomen osalta voimaan 2015. Nollalinja käynnistettiin seuraavana vuonna. Valtakunnallisen palvelun tuottaa oikeusministeriön rahoittamana Settlementti Tampere yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Rohkeasti ihmisen puolella

Vuonna 2017 uudistettiin Setlementti Tampereen viestinnällistä ilmettä niin, että siitä tuli yhtenäinen Setlementtiliiton kanssa. Slogan on ”Rohkeasti ihmisen puolella”.

Paitsi syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuutta, Setlementti Tampere edustaa myös ympäristötietoisuutta ja -vastuullisuutta. Yhdistys on tarjonnut työ- tai harjoittelupaikan monelle pitkäaikaistyöttömälle, työkyvyltään rajoittuneelle ja opiskelijoille, jotka ovat hyvä voimavara yhdistyksen toiminnassa.

Kolmannen sektorin toiminta täydentää julkisen sektorin palveluja. Järjestötoimijalla on keskeinen asema asioiden ripeästi eteenpäin viemisessä ja yhteisöllisyyden rakentamisessa. Kynnys hakea apua järjestötoimijalta on selvästi alhaisempi kuin paikoista, joissa saattaa helposti leimaantua potilaaksi.

Vanhuus Rokkaa tukea iäkkäille

28.1.2012 Tampereen

KONSERTTI Rokkikoitoilla jatketaan Hilman palkkausta ensivuodeksi.

JARI NIEMELÄ

Maaliskuussa rokataan vanhusten puolesta, kun ensimmäiset Vanhuus Rokkaa -hyväntekeväisyyskonsertit järjestetään kuudella paikkakunnalla. Tampere-taloon kiertue saapuu tiistaina 27. maaliskuuta.

–Suomalainen seniortyö tarvitsee konkreettisia

Viestimme on, että vanhuus ei ole taakka, vaan rikkaus, joka rokkaa, sanoo tapahtumajärjestäjä Eventian asiakkuuspäällikkö **Ulla Remes**.

Konserteissa esiintyvät **Erin, Mikko Kuustonen, Arttu Wiskari, Anssi Kela, Jonna Tervomaa, Pelle Miljoona, Tumpppi Varonen, Vanhuus Rokkaa housebändi Hampaatomat** sekä juontajana ja esiintyjänä **Heikki Silvennoinen**. Esiintyjät vaihtelevat paikkakunnittain, ja konsertit tuotetaan yhteistyössä Akun Tehtaan kanssa.

la Kummelista tutun Maudno Ahomesin hahmossa.

– Onhan se vanhempi heppu kuin Matti Näsä, tuumaa Silvennoinen.

Hänen mielestään konsertti vanhustyön puolesta on hieno idea.

– Vanhuksista – ja myös lapsista – huolta pitäminen on oikeasti äärimmäisen tärkeä asia. Harmittava kun nuoret aikuiset ja keski-ikäisetkin piipittävät kaikista vaivoistaan. Vanhat ihmiset saattavat olla raihnaisia, mutta he ovat viisaita ja asioita tuntevia. Heidän fyysiset olosuhteet pitäisi järjestää hyvin.

Kitaristi Heikki Silvennoinen juontaa ja soittaa Vanhuus Rokkaa -kiertueella. Hänen mielestään on tärkeää, että ikäihmissä pidetään hyvää huolta.

Tampereelta konserttitoito jaetaan vanhustyön tukemiseen sekä Hervannan että Tesoman alueilla. Rahoilla tuetaan kielitaidottomien maahanmuuttajavanhusten palveluja sekä syrjäytymisvaarassa olevia senioreita.

– Tällä hetkellä palveluohjauksessa on projektiluontoinen työntekijä Hilma, joka avustaa vanhuk-sia tulkauksessa ja lääkirikymneissä. Rahoitus on loppumassa ja konsertista saatavalla tuotolla Hilman palkkausta voidaan jatkaa ainakin seuraavaksi vuodeksi, kerrotaan Vanhuus-

Ihan tavallisia kirjeitä

Sosiaalinen media ei ole syrjäyttänyt perinteisiä kirjeitä – ainakaan siellä, missä niitä ennen kaivataan.

Tampereella on toiminut puolisen vuotta Kirjepaja, missä vapaaehtoiset kirjoittavat kirjeitä tuntemattomille. Kirjeisiin ei tule vastaanottajien eikä kirjoittajien yhteystietoja.

– Perinteisen kirjeen, vaikka se tulee tuntemattomalta, voima on sen henkilökohtaisuudessa. Sosiaalissa mediassa kaikki on julista, mutta ihmisillä on kuitenkin tarve omaan yhteydenpitoon.

millään tavalla ammattiapua, vaan ovat halutessa sen tukena.

– Joskus kirje voi palvelu myös kirjoittajaa itseään. Kaikkia kirjeitä ei ole pakko lähettää.

Tavallisia arkisia asioita

Kirjeen kirjoittamiseen ei tarvitse erityisaitoja.

– Jokainen kirjoittaa omanlaisiaan kirjeitä. Niissä voi olla myös runoja tai piirroksia. Aino-

Toimialajohtaja Mervi Janhunen työn touhussa koordinoimassa kirjeitä tuntemattomalle.

Olet sydämellisesti tervetullut Setlementtiyhdistys Naapurin juhlaseminaariin 23.10.2014 • Juhlailta Konsu • 11.30 - 16.00 Hämeenpuisto 28, Tampere

puomestari **ANNA-KAISA IKONEN** "Yhteisöä ja osallisuutta"

olympiavoittaja **TONI NIEMINEN** "Sisulla kohti tavoitteita"

professori **MARJA-LIISA MANKA** "Työn ilo - pää(r)asia"

JUONTAJANA SÄTEILEVÄ **JOHANNA TOHNI**

KAHVITARJOILU - täytekakkukahvit juhlavieraille
JAMORA - länsialfrikkalaista soittoa ja laansia
JUSSI AALTONEN JA NAUHAN STARTTI - musiikkiesitys

MUKAAN MAHTUJU 400 NOPENTA
SITOVAT ILMOITTAUTUMISEN OSOITTEESSA:
www.naapuri.fi/20v
(ilmoittaudu viimeistään 9.10.)

MUISTAMISEN: P19 5730 0820 5437 63

Setlementti Tampere muuttaa Nalkalaan

Yhdistyksen toiminta uusissa toimitiloissa Nalkala-talossa käynnistyi keväällä 2018 ja virallisia avajaisia vietettiin toukokuun lopulla. Muutto Hatanpään valtatie kiinteistön 650 neliöstä mahdollisuuden tuoda useita toimintoja saman katon alle. Nalkalasta vuokrattiin 1500 m² kolmessa kerroksessa, joissa tuotetaan maksuttomia palveluja tueksi monenlaisiin elämäntilanteisiin ja tarjolla on kokoontumistilaa kansalaistoi-
minnalle.

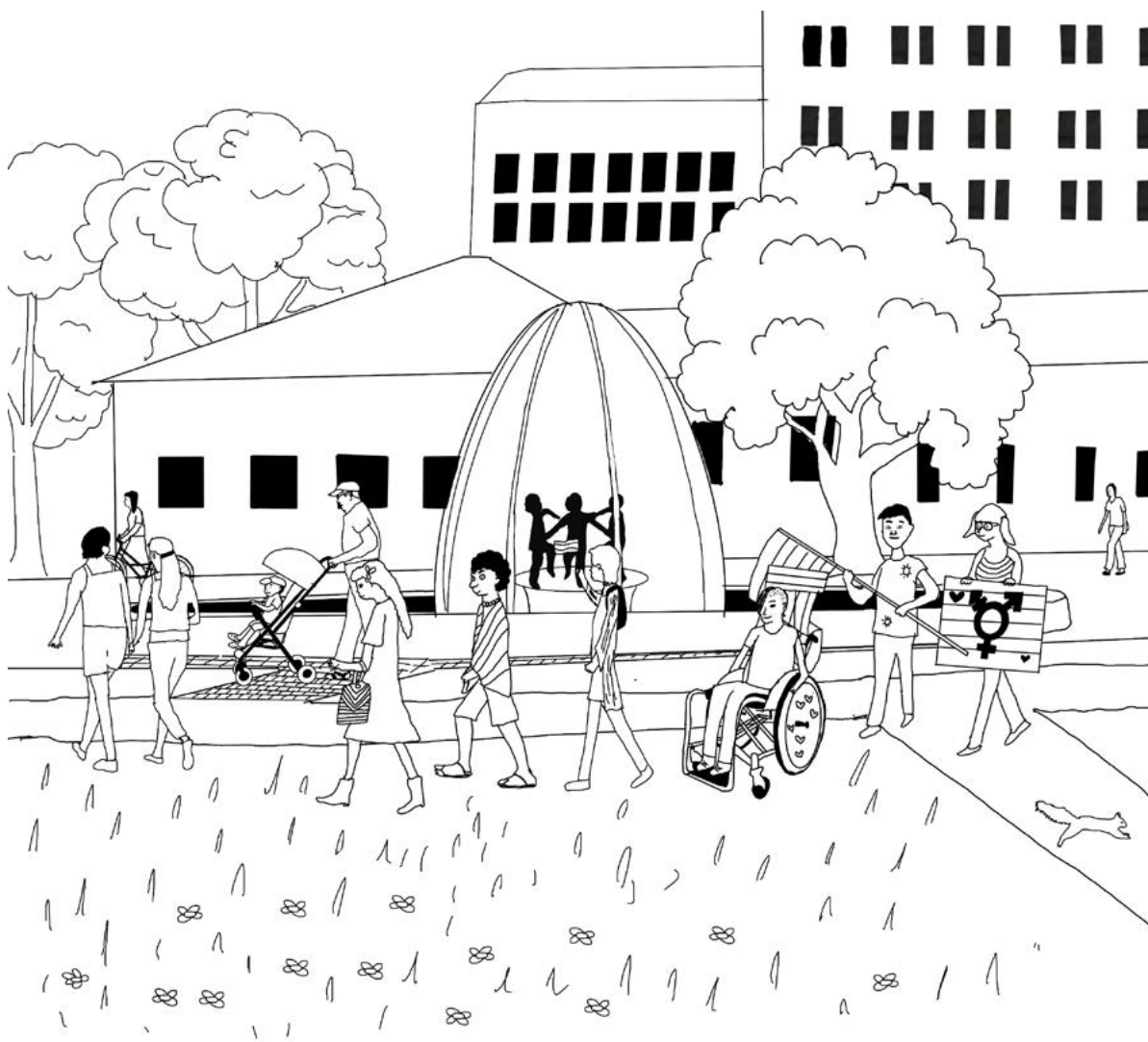
Iloisia avajaisia vietettiin toukokuun lopulla, kun puhallettiin ilmapalloja, jaettiin rintanappeja, järjestettiin kasvomaalausta ja buffet. Esillä oli myös Neo-OmaPolku-nuorten taidenäyttely ja yhdistyksen lyhytelokuvia. Pidettiin myös arpajaiset Tassukaverit-toiminnan hyväksi.

Tassukaverien vapaaehtoistoiminnassa käydään ilahduttamassa lasten, nuorten ja lapsiperheiden arkea.

Nalkalan avajaisissa Rikosuhripäivystys RIKU, Nollalinja sekä väkivalta- ja kriisityö esittelivät toimintaansa. Uudempia toimintamuotoja edustivat uusi hanke Kiusatut (sittemmin Kipinä) ja Kirje tuntemattomalle -kirjoitusnurkkaus. Omavoima järjesti sukelluksen neurokirjon aikuisten kokemusmaailmaan ja jakoi tietoutta neuropsykiatrisista piirteistä ja neurokirjon aikuisten vertaistukitoiminnasta. Toiminnassa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita. Kipinä on maakunnallinen kiusaamisasioiden tuki- ja neuvontapiste. Palvelut ovat luottamuksellisia ja maksuttomia.

Vuonna 2018 Setlementtiliike julkaisi Hae Apua -tiedotuskampanjan, joka tarjoaa helposti ymmärrettävällä tavalla tietoa 10 eri kielellä väkivallasta ja apua tarjoavista tahoista niin lähisuhde-, seksuaali- kuin kunniaan liittyvistä haitallisista perinteistä.

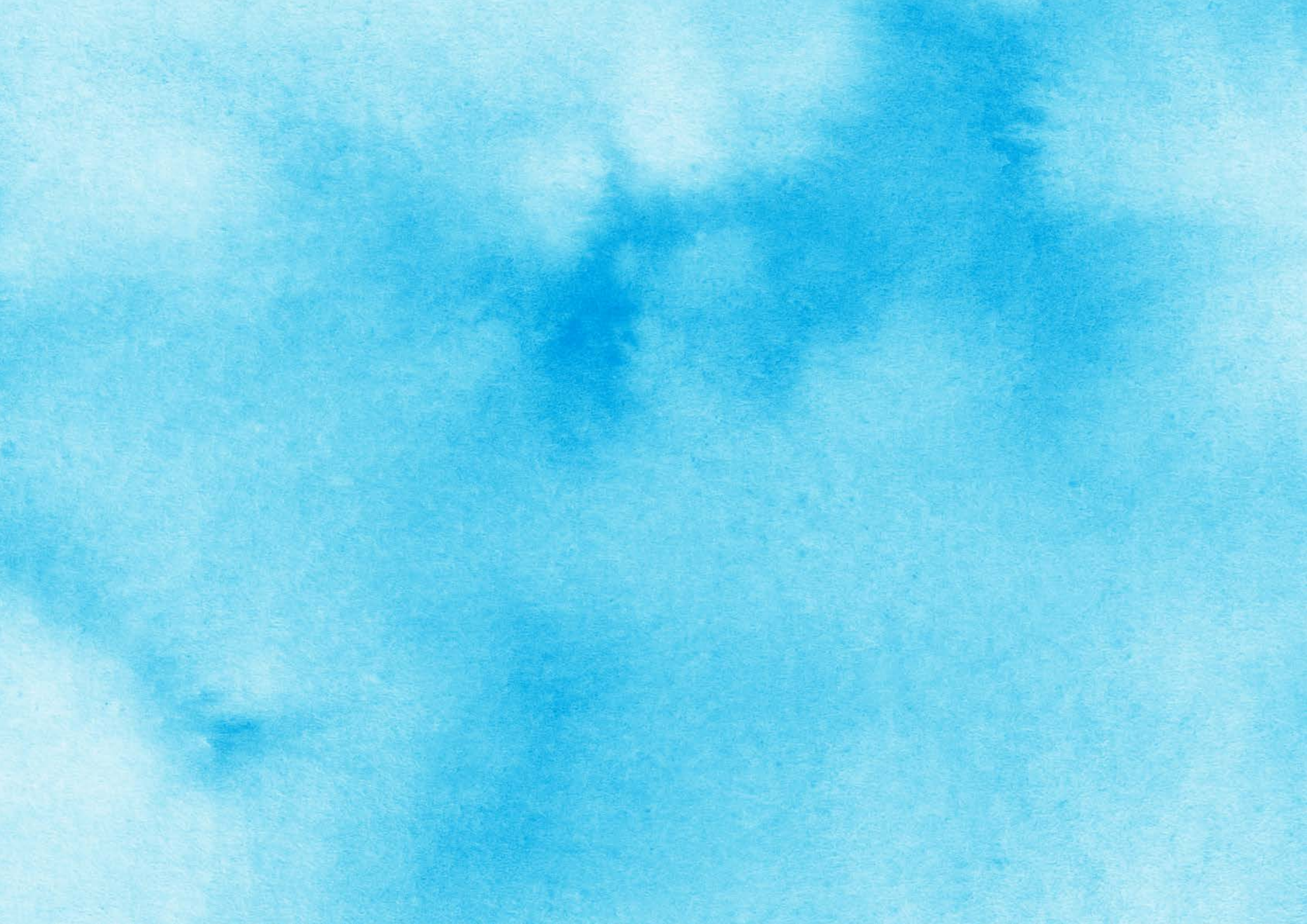

Vapaaehtoistyön panos

Järjestössämme tehdään paljon vapaaehtoistyötä. Järjestön tuottamia palveluja ei pidä koskaan käyttää korvaamaan julkista palvelujärjestelmää. Kyse ei ole hyväntekeväisyydestä vaan tasavertaisesta naapurien, ihmisten välisestä vuoropuhelusta. Sosiaalinen pääoma on sitä, että on kykyä ja mahdollisuuksia olla ihminen toiselle. Auttamistyön sisältöä ei voi määrittää etukäteen, vaan rinnalla kulkiessa kuunnellaan toista ihmistä ja hänen tarpeitaan, joihin apua työssämme tuotamme.

Vapaaehtoiset ovat tavallisia ihmisiä, rinnalla kulkijoita, joiden oma elämäntilanne on riittävän tasapainoinen ja joilla on aikaa toiselle ihmiselle. Sitoutuminen vapaaehtoistehtäviin voi olla projektiluontoista tai pidempikestoista.

**OmaNaapurin
olohuoneessa**

Hyvinvointia monialaisessa yhteistyössä

Tesoman hyvinvointiallianssi

Tesoman liikekeskus Westeri valmistui ja otti asiakkaat vastaan aivan uusin kasvoin vuonna 2018. Tontilta oli purettu vanha pois ja tilalle rakennettiin liikekeskus sekä hyvinvointikeskus. Ostosvalikoiman lisäksi keskuksessa on monipuolisia palveluja, joita tuottavat yhteistyökumppanit, joita ovat niin yritykset, julkinen sektori kuin kolmannen sektorin järjestö - Setlementti Tampere.

Uutta luova hyvinvointiallianssi tarjoaa terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja, kirjasto- ja nuorisopalveluita sekä monialaista yhteisötyötä, näitä kaikkia yhdessä ja samassa kompleksissa. Palveluneuvonta on kynnyksetöntä ja yhteisökahvila OmaNaapuri on lähiön yhteinen olohuone, keskuksen sydän ja kohtaamispaikka, joka kokoaa kai-

ken ikäiset ihmiset yhteen ja jossa yhteisö voi voimaannuttaa jokaista kävijää. Kahvilan toiminnasta ja verkosto- ja yhteisöllisestä työstä vastaa kahvilan emäntä, yhteisökoordinaattori. Läsnäolo ja tunnelma luovat yhteenkuuluvuutta ja hyvää mieltä. Liikekeskuksen kaupalliset palvelut ja hyvinvointikeskuksen tarjonta kokoavat luonnollisella tavalla alueen asukkaita yhteen.

Tampereen kaupunki, Mehiläinen ja hyvinvointialue Pirha toteuttavat yhteistyössä sosiaali- ja terveystalouksia, joita ovat muun muassa terveyskeskus, hammashoitola ja neuvolapalvelut. Hyvinvointikeskuksessa tavoittaa myös Lähitorin palveluohjaajan, monia sosiaali- ja terveystalouksien asiantuntijat ja saa neuvontaa ja keskustele-

luapua arjen tarpeisiin ja hakemusasioiden hoitamiseen. Setlementti Tampereen yhteisökahvilan palvelut, jalkautuva nuorisotyö Wihreästä Puusta sekä kolmannen sektorin verkostoyhteistyö järjestävät monialaisia tapahtumia ja toimintoja hyvinvointikeskukseen.

Neuvonta- ja harrastuspalvelut ovat maksuttomia eikä niihin tarvita ajanvarausta. Yhteistyössä työtä tehdään ihmisten kesellä ja tavoitetaan eri kohderyhmiä. On palveluohjausta, harrastekerhoja, senioreiden toimintaa, kulttuuria ja keskusteluapua eri teemojen ympärillä.

Tesoman hyvinvointiallianssissa innovatiivisuus on luontevaa: toimintoja voidaan kokeilla rohkeasti ja joustavasti. Yhteistyökuvioita rakennetaan ja kehitetään yhteisölli-

syyden ja ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi hyvinvointikeskuksen ohjausryhmässä, jossa Settlementti Tampere on myös tasavertaisena jäsenenä. Tamperelaisten illassa saadaan suora yhteys kaupunkiorganisaatioon ajan-kohtaisissa asioissa, joista on mahdollisuus antaa myös palautetta.

Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen ovat Settlementti Tampereen toiminnan ytimessä – ne näkyvät niin arjen palveluissa kuin yhteisön juhlahetkissäkin. Seuraavaksi esimerkki siitä, miten yhteisöllisyys tulee eläväksi tapahtumissa ja kohtaamisissa.

Romanipäivän juhla toi yhteen sukupolvet

Monipuolinen ja tunteikas yhteisen olon hetki vietettiin avoimessa yleisötilaisuudessa, josta pönötys oli kaukana, kun kansainvälisen romanipäivän juhla käynnistyi kirpeän viileässä, mutta aurinkoisessa kevätillassa Tampereen kaupungin Siluetti-tiloissa. Juhlan järjestäjänä Tampereella oli ensi kertaa mukana myös Setlementti Tampere ja sen romanityön hanke.

Tilaisuuden ohjelman olivat suunnitelleet Aktiivinen toimijuus -hankkeen työntekijät Michelle Kasa ja Mari Keväänranta. Juhlan video-osuudet oli kuvannut ja koostanut Setlementti Tampereen romanineuvonnan työntekijä Sebastian Blomerus.

– Olemme iloisia, että voimme tämän juhlan muodossa tuoda ihmisiä yhteen, tarjota kulttuuria, josta olemme ylpeitä, ja

myös tiedottaa asioista, tiivistä Keväänranta.

– Tunnelma tuntuu olevan katossa, siis jo ennen tilaisuuden alkua, iloitsi Kasa.

Illan ohjelma soljui eteenpäin Mirikli Långströmin ja Leif Hedmanin toimiessa juontajina. Kaupungin edustajana juhlassa esiintyi romanityöryhmän puheenjohtajana toimiva yhdenvertaisuuskoordinaattori Mikko Ala-Kapee. Myös apulaispormestari Ilkka Porttikivi kävi tuomassa tervehdyksensä.

Juhlan tunnelma lähti syvenemään heti alkuun, kun Leonard Stenroos tulkitsi taidokkaasti kappaleet Täällä Pohjantähden alla, Rakkauden voima ja Kuin taivasiin.

– Hengellinen ohjelmisto kuuluu romanijuhlaan, sanoi Stenroos.

Kulttuuritietoisuutta ja avoimuutta

– Kaupungin nuorisopalveluissa on juuri alkanut romaninuorisotyön hanke, kertoi sen uusi työntekijä Tamara Lindberg. – Aloitamme verkostoitumalla ja tutustumalla toimijoihin, sitten jalkaudumme ja kehitämme tiedotusta ja toimintaa eteenpäin. Tavoitteenamme on järjestää toimintaa ja palveluja, jotka ovat monella tapaa esteettömiä, turvallisia, ja joissa kulttuuri ja taustat otetaan huomioon, kun kohtaamme asiakkaita.

Monipuoliseen ohjelmaan oli rytmitetty mukaan musiikkiesityksiä ja tervehdyksiä paikallisilta romanitoimijoilta. Koko perheen juhlaan osallistui myös monia perheitä. Nuorten tiimin kuulumiset välitti Rainer Åkerlund

helluntaiseurakunnan nuortenilloista.

Uusimpia toimijoista on keväällä 2024 perustettu Pirkanmaan romaniyhdistys. Liikuntaan ja urheiluun keskittyvän yhdistyksen lentopallo-, salibandy- ja muihin harjoituksiin ovat kaikki tervetulleita, toivotti puheenjohtaja Tenho Lindqvist. Haluamme toimia paitsi paikallisesti ja alueellisesti myös valtakunnallisesti.

Esimerkin naisten harrastusryhmästä toi Tamroma ry:n ompeluryhmää vetänyt Aila Svart.

– Mukana oli 20 innokasta ompelijaa, joiden kanssa lähdimme liikkeelle aivan perusasioista, kuten koneen langoituksesta. Nyt meillä on itse valmistamamme röijyt

yllä, mutta uusi vaate oli itse asiassa sivutuote – tapaamisillamme oli paljon syväsiempikin merkitys meille kaikille. Kurssi toi elämään eloa ja kohtaamisia!

Sävykkäitä tulkintoja tanssimusiikista ja popista tarjoilivat juhlassa peräjälkeen esiintyneet Pepe Enroth ja Benjamin Enroth, isä ja poika. Molemmat myös säveltävät ja sanoittavat.

– Olen kiertänyt Suomen tanssilavoja laidasta laitaan jo 49 vuotta, kertoi isä-Enroth.

Pepe Enroth on myös senioritangokuningas vuodelta 2018. Tunteikkaat esitykset juhlassa kruunasi komeasti hänen oma sävellyksensä ja sanoituksensa, kappale nimeltä Ota yöksi mun.

Tervehdyksinä kuultiin myös pirkanmaalaisten romanien ajatuksia.

– Olemme tavallisia kansalaisia, olemme ylpeitä juuristamme. Tärkeää on nuoren

sukupolven kouluttautuminen esteettömämpään tulevaisuuteen. Nuoria haluamme kehottaa kulkemaan kohti unelmiaan.

– Kohdataan ihminen ihmisenä ja välitetään toisistamme, oli sanomana monien pirkanmaalaisten romanien videotervehdyksissä.

Romanipäivän juhlan kaltaiset hetket osoittavat, miten yhteisöllisyys ja monimuotoisuus elävät arjessa ja juhlassa.

Monipuolisen ja vuosikymmenten aikana kehittyneen toiminnan jälkeen on hyvä pysähtyä pohtimaan, miltä järjestön tulevaisuus näyttää ja kuinka arvot ohjaavat toimintaamme myös jatkossa.

Katseet tulevaisuuteen

Julkaisun lopuksi on paikallaan tiedustella organisaation johdossa toimivilta ja pitkään koko setlementtiliikkeessä vaikuttaneilta konkareilta heidän näkemyksistään toimintakentästä, setlementtityöstä ja sen tulevaisuudesta.

Kysytään, miten Setlementti Tampereen toiminnanjohtaja Mervi Janhunen ja yhdistyksen hallituksen nykyinen puheenjohtaja Irene Roivainen ja edeltävänä puheenjohtajana toiminut Risto Karttunen katsovat setlementtityötä ja sen tulevaisuudennäkymiä. Satu Laitinen, myös aiempi hallituksen puheenjohtaja, on toteuttanut työssään arvopohjaisen palvelutuotannon yhdistämistä liiketoimintaan.

Setlementtiyhdistys Naapurin ensimmäinen toiminnanjohtaja Pentti Lemmetyinen

muistuttaa tärkeästä asenteesta. Setlementti Tampereen toiminnanjohtaja Mervi Janhunen pohtii vaikuttamistyötä.

– Lähestymme säännöllisesti Pirkanmaan kansanedustajia. Tampereen kaupungin ja hyvinvointialueen Pirhan kanssa pidämme aktiivista yhteyttä ja avainhenkilöitä ajan tasalla työmme ajankohtaisista asioista. Pyrimme tekemään näkyväksi työmme merkityksen kohderyhmille ja asiakkaille.

Entä millainen on katse tulevaisuuteen?

– Järjestöihin kohdistuvat leikkaukset ja niiden uhka vaikeuttavat ennakoimattomuudessaan toiminnan suunnittelua: mistä kohdasta nyt leikataan?

– Kohderyhmiemme edunvalvontatyötä tehdään suurella joukolla järjestöjen kentässä. Niin ikään Setlementtiliitto on tärkeä

suhdetoimijamme. Luotan vahvasti siihen, että työmme tärkeys tunnustetaan ja olemme varautuneet tulevaisuuteen monipuolisella rahoituspohjalla.

– Olemme uudisraivaaja, tartumme uusiin ilmiöihin ja haasteisiin. Järjestönä voimme reagoida nopeasti, mikä onkin vahvuksiamme. Teemme järjestöjen kanssa verkostoyhteistyötä ja myös näymmme yhdessä, kuten Pride-tapahtumassa kesällä ja järjestöjen rahoitusleikkauksia vastustavalla marssilla syksyllä 2025.

Koko yhteisön parhaaksi

Sosiaalineuvos Irene Roivainen on toiminut pitkään Setlementti Tampereen hallituksessa ja oli puheenjohtajana 2022–2025. Suomen setlementtiliiton puheenjohtajana hän toimi vuosina 2010–2014.

Setlementtiyhdistys Naapurin ja valtakunnallisen Rikosuhripäivystyksen yhteisessä 10-vuotisjuhlassa vuonna 2004 hän piti puheen, jonka lopuksi siteerasi setlementtityön uranuurtajaa Sigfrid Sireniusta: ”Setlementti-aate perustuu siihen vakaumukseen, että persoonallinen kosketus on se voima, jolla ihmiset parhaiten vaikuttavat toisiinsa ja edistävät toistensa kohoamista. Tämä asettaa varsinkin kaikille parempiosaisille sen velvoituksen, että heidän on persoonallisen kosketuksen kautta jaettava omastaan vähempiosaisille ja asetuttava vastaanottamaan näiltä, mitä heillä vuorostaan on tarjota.”

Sireniuksen sanat ovat vuodelta 1917, jol-

loin Suomessa elettiin kansalaissodan kynnyksellä. Entä miten Irene Roivainen kiteyttää settlementtityön nykytilanteessa?

– Settlementit ovat osa yhteisöjen liikettä. Settlementtitaloissa palavat valot koko yhteisön parhaaksi.

Kuka saa päättää

Psykologian tohtori Risto Karttunen on tehnyt pitkän uran perhepalvelujen parissa, viimeksi Tampereen kaupungin perheneuvolan johtajana. Hän toimi myös pitkään Settlementti Tampereen hallituksen jäsenenä, varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana.

Miten hän näkee matalan kynnyksen palvelut, joita tuottavat järjestöt.

– Järjestöjen tekemä työ parantaa merkit-

tävällä tavalla hyvinvointia. Näitä palveluja ei pystytä tuottamaan ilman julkista rahaa. On kuitenkin huomattava, että jos näitä palveluja ei olisi, julkista rahaa tarvittaisiin hyvin paljon enemmän helpottamaan ongelmia, joita silloin syntyisi.

Karttunen kysyykin: – Kuka muu tekee kolmannen sektorin työt, jos rahoja merkittävästi leikataan? Jos olisimme yksittäisten lahjoittajien hyväntekeväisyyden varassa, antaisimmeko hyvätuloisten ratkaista, mihin raha ohjataan.

Haluamme auttaa ihmisiä voimaan hyvin

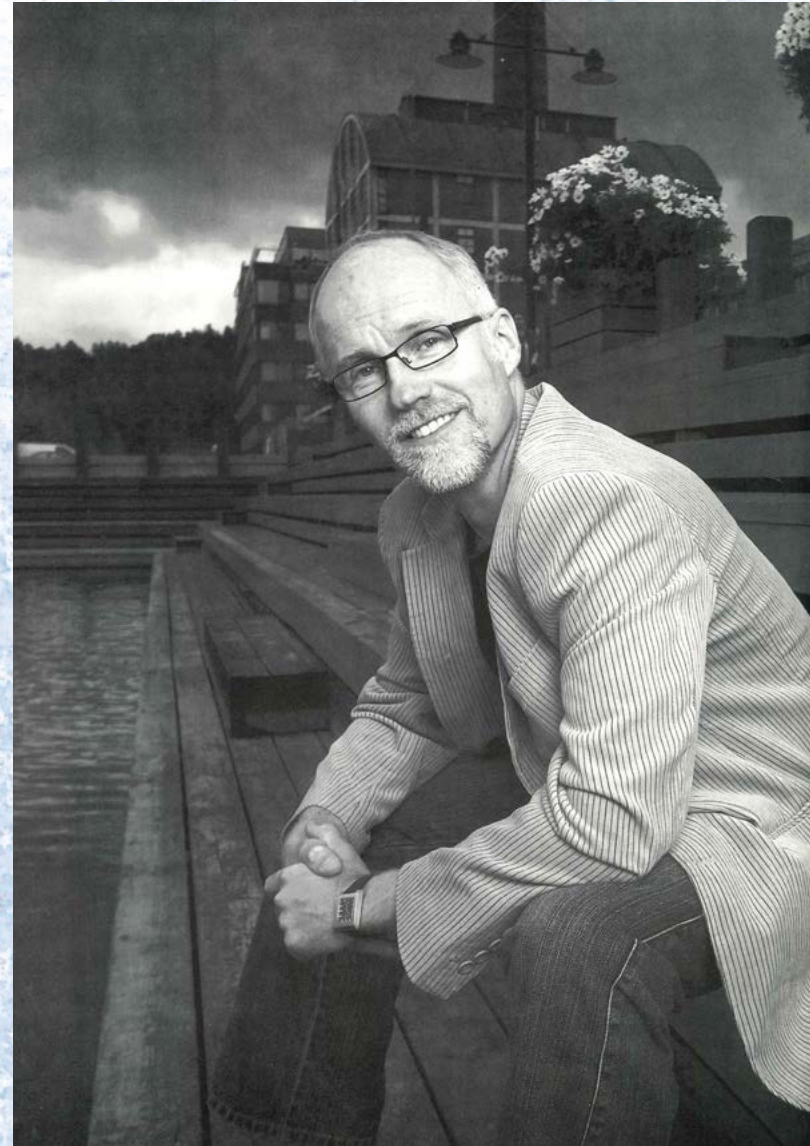
– Arvopohjaiselle liiketoiminnalle on erityistä tilausta aikoina, jolloin yritysten kilpailutilanne ja taloudelliset realiteetit sote- ja hyvinvointipalvelujen tuottajina käyvät yhä tiukemmiksi.

– Arvot luovat perustan palvelun laadulle ja yrityksen tekemille valinnoille. Jaamme saman arvopohjan omistajan ja koko Setlementtiliikkeen kanssa. Pirkanmaan Setlementtipalvelut Oy voi tarjota jatkuvuuden mahdollisuutta toiminnoille ja palveluille, jotka yhdistyksessä jäävät vaille avustusrahoitusta.

Tulevaisuuteen kannattaa vaikuttaa

Setlementtiyhdistys Naapurin ensimmäinen toiminnanjohtaja Pentti Lemmetyinen on tehnyt elämäntyönsä setlementtiliikkeen palveluksessa kotimaassa ja kansainvälisissä luottamustehtävissä.

Kansainvälinen Setlementtiliitto (The International Federation of Settlements and Neighborhood Centers, IFS) on kansallisten alueellisten ja paikallisten setlementtien yhteistyöjärjestö, jolla on jäseniä yli 30 maassa. Setlementtiliikkeen palveluksessa toimii yhteensä 11 miljoonaa ihmistä 31 maassa. IFS on myös Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan neuvoston virallinen yhteistyöjärjestö.

– Toimin kansainvälisen setlementtiliiton IFS:n puheenjohtajana yhteensä kahdeksan vuoden ajan. Vierailin lukuisissa setlementtityötä tekevissä yhteisöissä ympäri maailmaa. Huomasin että vaikka kyse oli eri maista ja erilaisista paikallisista toimintaympäristöistä, ihmisten tapa suhtautua toiseen ihmiseen oli setlementtiliikkeessä yhteneväinen: kohdataan ja toimitaan samalla tasolla toisen ihmisen kanssa, ollaan yhdenvertaisia ja valmiita ottamaan kaikki mukaan.

Setlementtiliikkeessä tärkeä arvo on luottamus ja usko ihmisen omaan kykyyn niin, että tämä voi osaltaan lähteä ratkaisemaan ongelmiaan ja järjestelemään asioitaan voimavarojensa mukaisesti.

Miltä tulevaisuus näyttää?

– Näkisin, että niiden arvojen puolesta, joiden eteen teemme työtä setlementtiliikkeessä, pitää puhua entistäkin voimakkaammin tässä nykymaailmassa, jossa ris-tiriitoja on paljon. Olemmehan riippuvaisia toisistamme myös maailmanlaajuisesti.

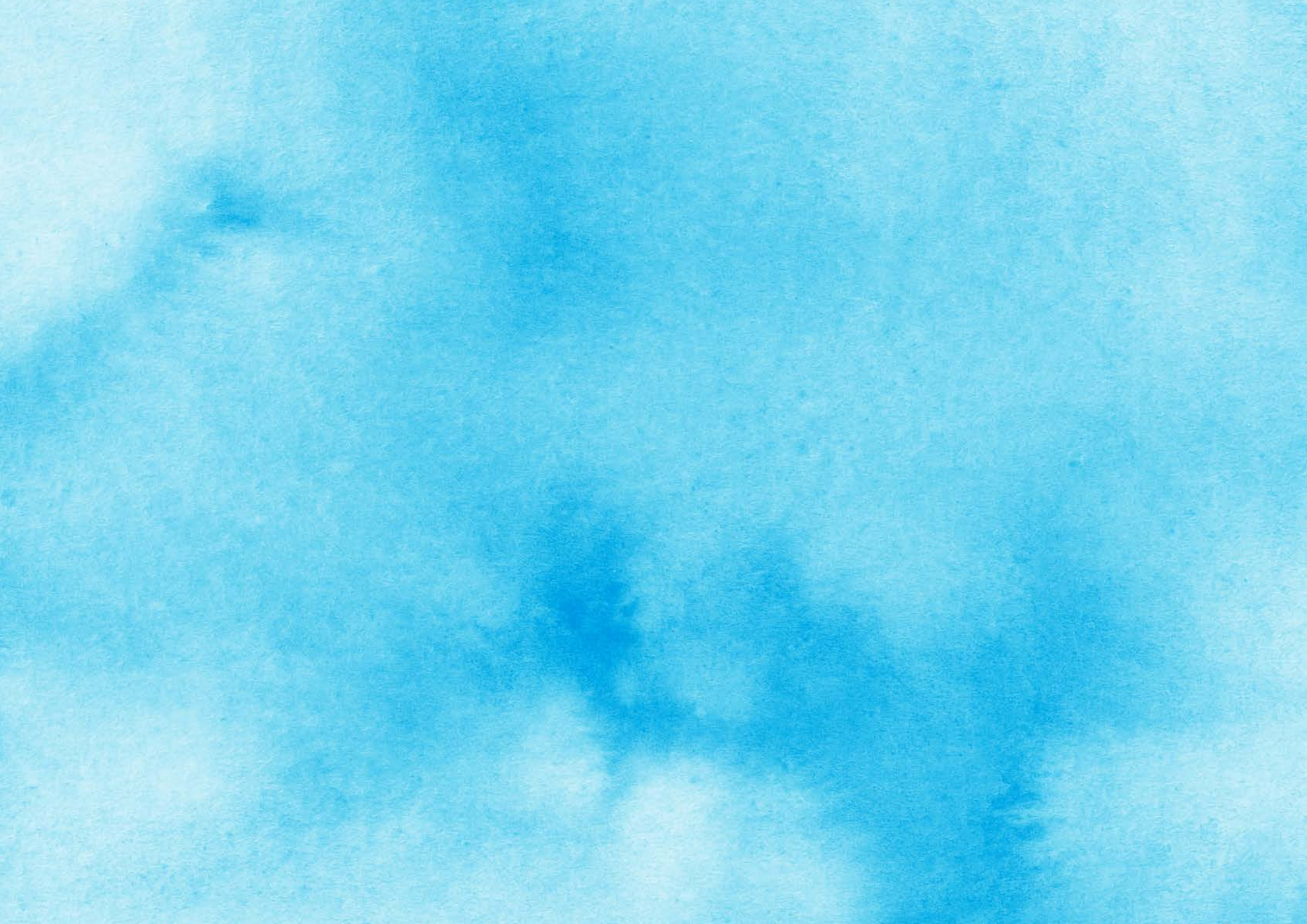
Eläkkeelle siirtymisestä Pentti Lemmetyinen toteaa, että eläkkeellä olo maistuu ja että kyseessä on hyvä elämänvaihe. Mikä voisi olla setlementtiliikkeessä vuosikymmenten mittaisen elämänuran tehneen ja toiminnan perusteellisesti tuntevan, nyt keväällä 2025 eläköityneen toimitusjohtaja Lemmetyisen mottona tulevaan? Hetken mietittyään hän vastaa:

– Älä unohda vaikuttaa siihen, mitä tulevaisuudessa tapahtuu.

Setlementti Tampereen vanhoja logoja

Lähdeluettelo

Setlementti Tampere ry:n ja sen edeltäjän Setlementtiyhdistys Naapuri ry:n vuosikertomukset

1995, 1997, 2001, 2003, 2005, 2006, 2007, 2008, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 ja 2024

Yhdistyksen leikekansiot ja valokuvakansiot

Setlementtiyhdistys Naapurin projektiraportit

Setlementtiyhdistys Naapurin lehti Naapurin ääni 2002—2007

Setlementti Tampere ry:n ja Setlementtiyhdistys Naapurin esiteaineistot Länsi-Tampereen Lähiölehdet

Verkoston Sanomat (Tampere 2000 -verkosto)

Tesoman aluekehityshanke 2001—2003. DVD kirjallisine aineistoineen. Tampereen kaupunki. Pirkanmaa-kokoelma.

Yhdistyksen tuottamat YouTube-julkaisut

Kirjallisuutta

Bahmani, Airin & Honkasalo, Veronika (2016). *Kulttuurisensitiivinen sukupuoli. Monikulttuurinen sukupuolisensitiivinen työ setlementtiliikkeessä*. Setlementtijulkaisuja 44.

Kervinen, Heidi & Hintikka, Satu (toim.)(2015). *Välittäminen kannattaa! Seksuaaliväkivaltatyön toimivat käytännöt. VÄLITÄ! -seksuaaliväkivaltatyön verkostohanke*. Setlementti Tampere.

Kohtaaminen ja dialogi kunniakulttuuri- ja kunniaväkivaltatyössä. DIDAR-hanke (2016). Kirjoittajat: Marianne Rautiokoski,

Mervi Janhunen-Ruusuvuori ja DIDAR-hankkeen yhteistyökumppanit kirjan viimeisessä luvussa. Setlementti Tampere.

Mattila (2021). *Yhteisöllinen miestyö setlementtitalo Mattilassa. Rakkautta ja demokratiaa*. Setlementti Tampere.

Närhi, Mikko (1993). *Hervanta. Vuorenpeikkojen maa*. Hervannan tiedotusyhdistys ry ja Tampereen kaupunki.

Raitio, Raine (2004). *Tesoma. Lähiöelämää Länsi-Tampereella*. Tesoman kaupunginosakirja. Julkaisijat: Setlementti Naapuri ry ja Tampereen kaupunki.

Roivainen, Irene (toim.) (2001). *Yhteisöt hyvinvoinnin tuottajina. Uusi yhteistyö -projektin loppuraportti. Kolmen setlementin kokemuksia*. Setlementtijulkaisuja 10.

Seppälä, Riku & Rantanen, Valteri (2023). *Käsikirja. Tuettu osuuskuntamalli*. Omillaan osuuskunta. Tampere.

Taustakeskusteluja

Fardin Abbasi, Maria Antikainen, Satu Hintikka, Mervi Janhunen, Hanna Kallioluoma, Risto Karttunen, Raija Kotilainen, Jenni Kouch, Pentti Lemmetyinen, Minna Leponiemi, Iida Lipsonen, Anne Myllylä, Oili Ollila, Ville Peltola, Päivi Ranta, Valteri Rantanen, Irene Roivainen, Jelena Saldukene, Mervi Talvitie, Annukka Tuovila, Kirsti Viljanen ja Katariina Westman.

Lämpimät kiitokseni teille kaikille!

Intoa, rohkeutta, edelläkävijyyttä

Setlementti Tampere 30 vuotta

Kolmekymmentä vuotta Setlementti Tampereen tarinaa.

Setlementti Tampereen historiikki kokoaa yhteen matalan kynnyksen palvelujen, yhteisöllisen työn ja edelläkävijyyden polun – ihmisiltä ihmisille, rohkeasti ja ennakkoluulottomasti.

**Setlementti
Tampere**